

Jaroslav Dlouhý

Katechetické promluvy.

I.

V ý k l a d

Apoštolského vyznání víry.

1927.

NÁKLADEM CYRILLO-METHODĚJSKÉHO KNIHKUPECTVÍ
GUSTAV FRANCL, PRAHA.

Předmluva.

Svatý Otec Pius X. ve své encyklice „Acerbo nimis“ trpce si stěžoval: „Není takřka žádné známosti Boha mezi lidem... Počet těch, kteří z náboženství nevědí docela nic, neb mají o něm vědomosti prane-patrné, je nesmírně veliký a den ze dne vzrůstá... Ký tu div, že beze všeho znepokojení ve svědomí žijí jako pohané, a že zkáza mravů mezi nimi stále více se rozmáhá?“ — Jako prostředek proti tomuto neblahému zjevu nařídil, aby všichni faráři a ostatní duchovní správcové kromě obvyklého výkladu evangelií každou neděli a zasvěcený svátek ve vhodné době konali pro věřící lehce srozumitelné katechese.

Řídě se tímto vrchnopastýřským rozkazem, zpracoval jsem pro své farní osadníky tyto katechetické promluvy. Použil jsem při tom různých spisů, hlavně italských a francouzských, které pro populární účel dílka nepokládám zapotřebí uváděti.

Poněvadž pak i na našem venkově lid z náboženství sice málo ví, ale zato dobře zná různé námitky proti víře, věnoval jsem v těchto promluvách pozornost i protináboženským časovým frázím.

Kéž nejsvětější Srdce Páně požehná této prosté práci mé, aby aspoň poněkud přispěla k větší chvále Boží a ke spáse duší!

Spisovatel.

Nihil obstat.

Pragae, 30. Julii 1927.

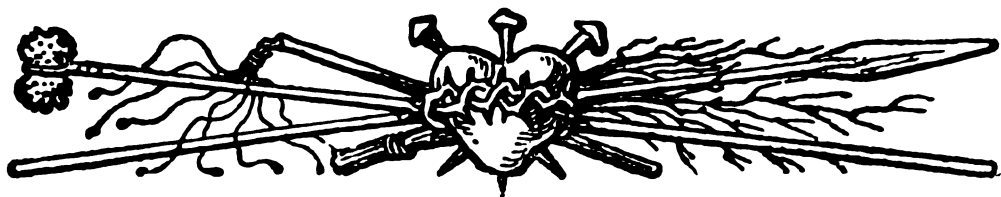
**Ant. Can. Eltschkner,
censor.**

Imprimatur.

Pragae, 9. Julii 1927.

E. N. 7319.

**† Antonius Podlaha,
vicarius generalis.**



I.

Apoštolské vyznání víry.

Rozhlédneme-li se, ó drazí, kolem sebe, uzříme mnohé, kteří naším sv. náboženstvím pohrdají a je nenávidí; najdeme přemnohé, kteří se o ně nestarají a jsou nábožensky chladni a lhostejni. Odkud to? Nechybím pranic, když řeknu, že jednou z hlavních příčin tohoto smutného zjevu je, že tito lidé neznají jasně těch pravd, které jsou obsaženy v našem Apoštolském vyznání víry. Jak velice je tedy důležité, abyste je znali a si zopakovali aspoň vy! Proto věnujme řadu svých nedělních promluv tomuto Vyznání. Dnes se o něm poučme všeobecně.

1. Dle vůle Ježíše Krista měla jeho božská nauka jako zářivé slunce osvítiti celý svět a vrhati své požehnané paprsky do všech končin země a na všechny lidi dobré vůle. Proto on sám po tři roky jí učil slovem i příkladem: „Ježíš činil a učil od počátku“ (Sk. ap. 1, 1). Proto poručil apoštolům: „Odejdouce tedy učte všecky národy, učíce je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám“ (Mat. 28, 19). Proto jim slíbil: Když pak přijde Duch svatý, naučíť vás všeliké pravdě (Jan 16, 13). Než pouhé hlásání této nauky nestačilo. Pravd, které obsahuje, je velice mnoho, a bylo třeba — abych tak řekl — stisnutí je do obrazu, který by každý, kdo by jen chtěl, měl stále před očima. Byla tato nauka ohlase s nebes? Pak bylo třeba, aby ustavičně zaznívala

v duších lidských. Měla býti prostředkem k dosažení spásy věčné? Bylo opět třeba, aby se ji každý lehce mohl řídit a k ní se utíkat o radu, jak má jednati. A o toto vše bylo postaráno Apoštolským vyznáním víry, kterému se jinak podle počátečních jeho slov říká *Věří m v Boha*, neb po latinsku *Credo*. Velkolepé panorama nauky Ježíšovy s neskonale krásnými pohledy na hlavní pravdy její je v něm seskupeno a věrně představeno jako na malé, ale dovedné fotografii. Všechny pravdy její jsou v něm shrnuty tak krátce a jasně, že i dítky, i osoby nejprostší, mohou se mu lehce naučiti a míti v něm požehnané světlo, které by jim svítilo na cestu životem.

2. Než kdy a jak vznikl tento soubor pravd našeho sv. náboženství, obsažený v Apoštolském vyznání víry? Naznačuje nám to již jeho název: patří do dob apoštolských. Kráčejte zpět století za stoletím, studujte počátky křesťanství a již u kolébky jeho najdete toto Vyznání. Ba věrohodné ústní podání nám praví, že sami apoštolové to byli, kteří po letnicích před svým rozchodem do celého světa z vnuknutí Ducha sv. je složili. Potvrzuje nám to sv. Kliment, papež a nástupce sv. Petra, sv. Ireneus, sv. Ambrož, sv. Augustin a mnozí jiní Otcové církevní. Stejným pak krokem, jak se šířila do světa víra Ježíšova, tak se šířilo i toto Vyznání, a dnes je opakuje denně více než 250 milionů katolíků. S jakou tedy úctou máme pronášeti články jeho, které se před námi modlilo tolik milionů mučedníků, tolik papežů, vyznavačů, panen a všichni, kteří nyní v nebesích jsou! Slova tohoto *Creda* jsou slova zlatá, dědictví nejdrahocennější, je to jeden z nejstarších důkazů pravosti našeho sv. náboženství.

3. Jaký účel má toto *Credo*? — Týž, jaký má veškerá nauka Ježíše Krista, již je pouze krátkým výtažkem. Řekli jsme si již: dnes náboženská pochybovačnost a nevěra zmítá světem. Tu však u nejedněch i ve víru života se dostaví doby vážnější, kdy na jejich mysl klepe řada otázek, řada různých proč? Rozhodně chtějí býti zodpověděny. Jsou jimi na př.: Odkud je život? odkud vesmír? jaký je náš cíl? odkud

bol, zlo, smrt na této zemi? Takovéto záhady mučily člověčenstvo před příchodem Ježíše Krista. Nejslavnější filosofové se marně namáhali je rozluštit, věda bezmocně bledla před tváří tak velikých tajemství. Ale tu přichází na svět Ježíš Kristus a káže svou nauku; apoštolové se rozcházejí do celého světa, hlásající své Vyznání víry... A jaký ihned jas, jaké světlo rozptyluje všechny tyto temnoty! Tímto Vyznáním se nám oznamuje, že Bůh to je, jenž stvořil všechny věci a je zachovává; on že sestoupil na tuto zemi, aby vykoupil padlé pokolení lidské; on že právě za tímto účelem podstoupil preveliké utrpení a bolestnou smrt; že však vstal zmrtvých, založil Církev svatou, jež přese všechny překážky povede lidi k jejich konečnému určení; on že bude souditi všechny lidi z každého skutku jejich. Jaké pravdy! Jaká velkolepost! O smrtelníci, Bůh to je, jenž mluví, proto zanechte všech pochybností, ale skloňte hlavy své a klaňte se! Ježíš Kristus neklame, proto věřte a buďte mu za preveliká a nezměrně důležitá poučení, která vám v Credo dává, hluboce vděční!

4. Než ještě z dalšího důvodu má nám toto Vyznání víry býti drahé: a) Ono je sladkou připomínkou na náš vstup do Církve Ježíše Krista. Když jsme si přáli na křtu sv. býti obmyti od hříchu dědičného, státi se dítkami Božími, bratry Ježíše Krista, živými chrámy Ducha sv., syny Církve a budoucími dědici království nebeského, tu jsme se uvolili, že budeme věřiti všem pravdám naší sv. víry. Proto jsme při vstupu svém do chrámu Páně odříkávali Věřím v Boha. A od těch dob?... Vojíní mají svůj prapor, který je jim drahý, na nějž jsou pyšní. Pečlivě jej střeží a raději prolíjí svou krev a život obětuji, než by jej ztratili. Podobně i my jsme vojíny Pána našeho Ježíše Krista, velikého vojevůdce všech vyvolených. A praporem našim, toť Credo: Věřím v Boha. Ono má býti naší radostí, naší chloubou, ba máme raději život ztratiti, než bychom si dali vyrvati neb zapřeli některou z pravd v něm obsažených. Nuže, věřili jsme vždy a věříme dosud s posvátnou úctou všem jeho

pravdám? Jsme věrnými syny Církve, lnoucími srdcem i duší ke všem článkům Apoštolského vyznání víry? Oh, drazí, přemýšlejte o tom!

**b) Credo, jak nás ujišťuje sv. Ambrož, je pravým klíčem k nebesům. Na důkaz, jak velice měl pravdu, uvedu vám příklad ze Životů svatých, který mne vždy plní úžasem, když jej čtu v brevíři. Na počátku XIII. století žil ve Veroně, městě italském, chlapec bludařských rodičů. Chodil do katolické školy. Stalo se jednou pak, že ho potkal jeho strýc, rovněž bludař, a se ho tázal: „Čemu se ve škole učíš?“ Hošík se jal odříkávati „Věřím v Boha.“ Strýc a rodiče lichoce-
ním i hrozbami mu tuto modlitbu zakázovali. Ale ani sliby, ani tresty nedosáhli, aby se jí chlapec nemodlil denně. Vyhnali jej konečně z domu, a on, maje sotva šestnácte let věku, vstoupil do kláštera, kde se později stal knězem. Tam vynikal převelikou horlivostí ve víře a neúnavnou snahou přiváděti k Bohu duše pobloudilé. Tím však popudil proti sobě bludaře tak, že se rozhodli jej usmrtiti. Najali vrahy, kteří světce na cestě z Kóma do Milána zákeřně přepadli, sekerou a dýkou smrtelně zranili. A žasněte! On i v největších bolestech se modlil své Věřím. Nadarmo mu v tom hleděli zabrániti... Když jeho ucpaná a zraněná ústa již mluvit nemohla, namočil prst ve své krvi a slábnoucí rukou napsal do prachu na silnici: Věřím v Boha, Otce všemohoucího. Zemřel, jako mučedník Credo, jehožto pravdy již jako dítě velice rád vyznával. Chcete věděti jméno tohoto statečného křesťana? Je to sv. Petr Veronský, jehož svátek Církve slaví 29. dubna. Věřím v Boha bylo mu klíčem k nebesům.**

Nebudu již mluvit o tom, kterak toto Credo je nejmocnějším prostředkem k utvrzení našemu ve víře, ke přemáhání pokušení a vůbec k dosažení křesťanské dokonalosti. Dnes vás pouze vyzývám, abyste se „Věřím v Boha“ často a vroucně modlili. Upevníte se tím ve víře své. Ti pak, kteří ji ztratili neb se v ní viklají, vidouce opravdovou a hlubokou víru vaši, dříve neb později se probudí ze svého spánku smrtelného

a vrhnou se do náručí pravdě, která je stále ochotna je obejmouti. Pamatujte však, že nestačí toto Věřím pouze se modliti, ale že je třeba s pravdami v něm obsaženými uvést v soulad celý život náš. Když tak učiníte, buďte ujištěni, že i vám bude Credo pravým klíčem k nebi.

II.

Věřím . . .

Apoštolské vyznání víry začínáme slovem věřím. Chceme jím říci: Vše, co je v něm vyjádřeno, pokládáme za úplně pravdivé, zcela jisté a nepochybné. Máme pravdy v něm obsažené za jistější a nepochybnější, než kdybychom je viděli na své vlastní oči. Věříme tu totiž slovu Boha samého, který se naprosto nemůže mýlit, ani jiných klamati. Je tedy víra naše zcela rozumná, kdežto námitky nepřátel proti ní jsou úplně neoprávněny. Slyšte, drazí moji, chci vám to dokázat.

1. Dnes mnozí o věřím nechtějí ani slyšeti a volají: Ta tam je doba víry, nyní platí vím, vidím. Ne víry, ale vědy je nám třeba; žijeme ve století osvěty a v žádném středověku!

Jakže, odpovídám, bez víry se chcete obejít? Vždyť bez ní nejste s to, abyste žili minutu! Kdybyste chtěli věřit pouze tomu, co na své oči vidíte, pak byste nesměli ani věřit, že je Amerika, že vaše matka je vaší vlastní matkou . . . Ale takovým a tisícerym jiným věcem věříte, věříte zcela jistě toliko proto, že vám je potvrzuje ten neb onen člověk. Proč byste tedy neměli mnohem jistěji věřit slovu samého Boha?

2. Či snad se chcete dovolávat těch, kteří prý víry nemají, a volati s nepřáteli našeho náboženství: Evangelium dnes se káže pouze ženám, několika starcům a trošce nevědomých venkovanů?

Byl by to nějaký div, odpovídám opět, když dnes kde kdo a kde co člověku hledí tuto víru ze srdce vyrvat?

a) Činí tak nejedna škola. Vy, drazí, do ní pošlete dítky své, ale kdo vám ručí, že ten neb onen pokrokový profesor svými přednáškami, svými rouhavými vtipy na náboženství jich nezkazí? Slyšte, co napsala jedna matka profesoru svého syna: Slovnutný pane! Matka studujícího dovoluje si vám psáti. Máte zajisté sám matku a musíte oceniti všechny její starosti o vás. Moji největší starostí bylo, abych svým dětem vštípila vroucí lásku k Bohu a bližnímu. Odchovala jsem svého syna Oldřicha v naší sv. víře a svěřila jej vám do vychování. Nyní však, k velikému zármutku vidím, že vy, pane profesore, svými přednáškami jste jej oloupil o největší poklad, o víru, a s ním též o chuť ke studiím. Z jeho zápisků jsem poznala, že stůně na omrzelost života, a že by na světě nejraději nebyl. Loni, brzo potom, kdy jste Vy na gymnasiu začal vyučovati, zastřelil se jeden student z vaší třídy. Kdo vám, pane profesore, dal právo olupovati své žáky, naše děti, o to nejdražší, o svatou viru, jež člověku dodává trpělivost a chuť k životu? Znamenám se ve vší úctě — starostlivá matka. — Neříkám, že by takto zhoubně vyučovali učitelé všichni, ale nejedni tak činí.

b) Velikými nepřáteli víry jsou dnes četné spolky. Vím, že mnohé spolky jsou dobré; že mnohý mladý člověk by již tonul v nevěře, kdyby ho byl nezachránil vstup do spolku katolického. Ale co je dnes spolků takových, které pod rouškou vzdělání, vlastnictví, tělocviku a p. lidi k sobě vábí a za chvíli je dovedou zpracovati tak, že po bývalé jejich víře není ani stopy. Slavný kazatel P. Freund v jednom svém spise vypravuje: Dostal jsem dopis, v němž jedna matka doporučovala svého syna do mých modliteb. Dopis byl pln nářku nad nešťastnou změnou, která se stala s jejím synem. Dříve že býval poslušný, sportivý a věřící; jakmile se však dal přemluvit ke vstupu do jistého dělnického spolku, jakoby ho vyměnil. Zmizela úcta k rodičům, práce ho omrzela, peníze se u něho neudržely, a co mu dříve bylo svaté, tomu se počal hrubě posmívati.

c) Víru v duších lidských obzvláště hubí špatné mravy. Neváhám tvrdit, že 90 procent z těch, kteří nechtějí nic vědět o náboženství, činí tak proto, že se staví naproti ukájení jejich hříšných vášní, zakazuje jejich hříšný život. Dvě a dvě jsou čtyři: kdo by o tom pochyboval? Ale věřte, kdyby tyto číslice odsuzovaly hříšné naruživosti, že by se našli lidé, kteří by se snažili přesvědčiti sebe i jiné, že dvě a dvě nejsou čtyři, že by popřeli pravdu kteroukoli, jako popírají náboženství.

Jedna matka, vidouc, jak syn její je bledý a zvadlý, byla znepokojena o jeho zdraví a přivedla jej k lékaři. Ten ho několik minut prohlížel a pak odpověď svou omezil na tato slova: Milá paní, váš syn nepotřebuje lékaře, ale zpovědníka. — O kolika lidech by se dalo říci: Kdo nic nechce vědět o náboženství, buď již ve vězení byl, neb stojí u něho na prahu. Vězeňský jeden kaplan míval k vězňům tuto krátkou promluvu: Vy jste často slyšali špatně mluvit o náboženství a o kněžích, a třebaš jste o nich špatně mluvili i vy. Ale nepopíratelná pravda je, kdybyste byli činili to, co vám náboženství prikazuje, že byste nebyli zde.

Když toto vše, drazí moji, dobře povážíte, byl by nějaký div, kdyby nás věřících bylo skutečně málo? Plynulo by však z toho, že máme víru zapřít i my? Neřekl Kristus Pán: Mnoho je povolanych, ale málo vyvolených. (Mat. 20, 16)?

3. Než jsou i mezi námi ještě mnozí, kteří víru mají, kteří věří všem pravdám, jež Bůh zjevil. Nevídate jich sice přistupovati ke stolu Páně, nevídate jich v kostele... Ale oni se modlí skrytě, jdou ke sv. zpovědi někam daleko, kde jich nikdo nezná... Proč to? Oni se dle víry žítí bojí, jsou otroky lidských ohledů. Jeden vojn nováček měl špatně vyčištěnou zbraň. Desátník, vida to, mu drsně děl: „Co děláš, když ráno vstaneš?“ — „Udělám si kříž.“ — Všichni okolo stojící propukli ve smích. Ubohý nováček byl celý zmaten. Než tu kapitán, který vše slyšel, k němu přistoupil, podal mu ruku a hlasitě přede všemi mu řekl: „Příteli, když vidíš, kterak se všichni smějí, třebaš si myslíš,

že's řekl nějakou hloupost. Ale není tomu tak. Co děláš ty, dělám i já, a ti, kteří se ti smějí, dělají to také, jenže nemají odvahy to říci.“

4. Prý lidé studovaní a učení dnes nevěří! — Kdyby to i bylo pravda, neměli bychom si vzpomenouti na slova Ježíšova: Otče, skryl jsi tyto věci před moudrými a zjevil jsi je maličkým (Mat. 11, 25)? Když chtějí, nechť se takoví domnělí vzdělanci s pyšnými farisei a zákoníky zatratí, my však se seskupme, jako kdysi zástupové prostého lidu, kolem Ježíše! — Než není pravda, že mají viru toliko lidé chudí a nevědomí! Věřili duchové nejosvícenější: Tomáš Aquinský, Dante, Petrarka; věřili Chateaubriand, Cantu, Hayden, Pasteur; věřili před nedávnem u nás v Čechách zemřelí: Dvořák, Zeyer, Sládek a mnozí jiní. Když pak otevřete dobře oči, najdete i dnes mezi věřícími, a to prakticky věřícími, hojně advokátů, lékařů, inženýrů, profesorů, opravdových a ctihodných učenců.

Je sice pravda, že mnozí z lidí studovaných nevěří, ale proč to? Platí o nich: Co neznají, tomu se rouhají (Juda 10). La Harp, pýcha Francie. po dlouhých letech poblouzení svým bývalým druhům v nevěře, říkal: Uvěřil jsem, poněvadž jsem náboženství zkoumal; zkoumejte je jako já, a uvěříte. — Proslulý pak učenec Chevreul se vyjádřil: „Moji kolegové z university jsou lidé duchaplní, ve svém oboru vědátoři důkladní; ale ve všem, co se Boha týče, oh. jaká nevědomost! Lze si ji těžce představití...“ Nechť takovíto lidé nejprve naše náboženství dobře studují, a pak ať dokáží, že je nepravé, jestli tak učiniti budou s to. Ostatně i z nich nejedni mají viru jako my, jenže pro svou domnělou povýšenost jí nechtějí ukázati. I oni jsou věřící.

Odvahu tedy! Nejsme osamoceni! Kráčíme ve šlepičkách nesčetných mučedníků a světců, kteří nám zanechali překrásné příklady křesťanské statečnosti. Stojíme v řadách milionů katolíků, všelikého sociálního postavení, rozsetých po všech dílech naší zeměkoule. Proto zvolíme i my: Nestydím se za evange-

lium! Opakujme často v životě, soukromém i veřejném, věřím, věřím! Prosme o milost, abychom tak volali i v hodině smrti, a budme ujištěni, jakmile vydechneme duši, že budeme mít štěstí volati ne již věřím, ale vidím!

III.

Věřím v Boha . . .

První slova našeho Apoštolského vyznání víry jsou: Věřím v Boha. — Než je vůbec nějaký Bůh? Ne bez odporu v srdci kladu tuto otázku. Ale naše nevěrecká a nábožensky lhostejná doba mne k tomu nutí. Jeť to otázka základní, na níž závisí všechny otázky ostatní. Je-li Bůh, je třeba chovati se k němu tak, jak je povinen chovati se hodný syn k otci, služebník ke svému pánu. Je-li Bůh, je třeba dbáti jeho zákona, pamatovati na jeho nebe, jeho peklo. Proto je nějaký Bůh?

1. „Ne, není,“ odpovídají nevěrci, „vždyť ho nikdo nevidí.“ — Souhlasím úplně, že Boha není viděti očima tělesnými. Však také neříkáme vidím Boha, ale věřím v Boha! Plyne však z toho, že by Boha vůbec nebylo? Nikdy ne! Co je na světě věcí, kterých očima tělesnými nevidíme, a přece v ně všichni věříme! Či vidíme vzduch, vítr, elektrickou sílu? Vidíme své myšlenky, žádosti, svou vůli? Nikoliv. A přece kdo by o jejich jsoucnosti pochyboval?

Vím, co tu nevěrci řeknou: Pravda, všech těchto a tisícerych jiných věcí nevidíme, ale o jsoucnosti jejich nepochybujeme, poněvadž vidíme a cítíme jejich působení, jejich účinky. Ale tu odpovídám: I, pokud se Boha týče, je viděti všude jeho skutky a působení. Proč tedy popírati jeho jsoucnost? Slyšte jen!

2. Bůh jest! to dokazuje jsoucnost světa. — Řcete, ó draží: Stával tento farní kostel váš vždycky? Ne, naše pamětnice vypravuje, že ho před 200 lety nebylo. A jak to, že tu nyní stojí? Poněvadž ho

zedníci vystavěli. Můžete si je lehce představití se špičáky, lžícemi, kameny, vápnem a cihlami, a za-
jisté se nezmýlíte. Dokazuje tedy tento kostel jsoucnost
zedníků. Než tu na místo tohoto kostela postavme
celý svět: zemi, moře, hory, živočichy, lidi, měsíc,
slunce, hvězdy... Kdo udělal tento vesmír? Vaši pra-
otcové? Ne. Králové a vladaři? Nikoliv. Kdo tedy?
Bůh. Není tu žádného vyhnutí: Není syna bez otce,
není kouře bez ohně, zkrátka není výsledku bez při-
měřené a dostatečné příčiny. Proto také nemůže býti
svět bez Boha, svého Stvořitele.

3. Bůh jest! to nám dále dokazuje ú ž a s n ý p o-
ř á d e k v e s v ě t ě. — Kdo svět zachovává, jej řídí
a spravuje? Hvězdy jsou neskonale a nesčetné světy
a všechny závratným letem se pohybují v nezměr-
ných prostorách na obloze nebeské! Kdo je žene a
řídí tak dobře, že nikdy na sebe nenarazí a se ne-
roztříští? Kdo na naší malé zemi střídá tak vhodně
roční počasí? Kdo pečuje pro všechny bytosti, od nej-
větších až k nejmenším, o pokrm a život? Kdo tak
moudře uspořádal a udržuje všechny bytosti, že každá
na svém místě, jaksi tvoří příčel na prevelikém žebříku
věcí stvořených? že bytosti nižší slouží vyšším: ne-
rosty bylinám, byliny živočichům, živočichové člo-
věku, králi tvorstva, jenž opět má sloužiti svému Stvo-
řiteli? — Možno tedy svět přirovnati k obrovskému
stroji, jenž stále pracuje zcela pravidelně, k hodi-
nám, jež se nezmýlí nikdy a jdou stále přesně. Co
však z toho plyne? Když na vojenském cvičišti patřím
na tisíce vojnů v jejich pravidelném pochodu, běhu,
zastavení; kterak přesně zacházejí se zbraní; kterak
uvádějí v běh, trysk koně, nabíjejí ručnice, vystřelují
a převážejí děla, hledám okem svým generála, jenž
všechny ty vojiny vede a řídí. A podobně také Bůh
to je, jenž zavedl a udržuje pořádek na zemi.

Voltairovi, nevěreckému filosofovi, bylo již 81 let.
Do té doby neviděl ještě nikdy východu slunce. Chtěl
si konečně připravití toto potěšení. Doprovázen jsa
hrabětem Latourem, odebral se na jaře časně z rána
na vrchol hory, se které by ono divadlo mohl pozoro-

vati. Nebe bylo jasné, hvězdy se třpytily, a hluboké ticho panovalo v celé přírodě. Tu se na východě ukázala bělost, jež se stále víc a více šířila. Hvězdy mizely jedna po druhé. Potom se nebe počalo barvití oranžově, purpurově, zlatě; vrcholy vzdálených hor vypadaly, jako by byly přioděny libezným růžovým hávem. Východ stále více zářil, až byl celý ohnivý. Najednou se zableskl jasný paprsek, jenž zazářil až na nejzazší obzor, a pak vyšlehl oheň, jenž oslepoval zrak: bylo to vycházející slunce. Náhěra, se kterou vycházelo, příroda, jež se při jeho zjevu chvěla jakýmsi tajemným životem, velikost celého divadla ohromila starce tak, že chvíli stál bez pohnutí. Pak slza se mu zatřpytila v oku, obnažil hlavu, padl na kolena a s mladistvím nadšením zvolal: „Bože mocný, já věřím, já věřím!“ A co bychom my při pozorování krásného pořádku v přírodě mohli zvolati jiného, než rovněž: „Pane Bože, já v tebe věřím“?

Či snad byste tento pořádek chtěli vysvětlovati náhodou? — Vystupte přes sněhy a věčné ledovce na vrchol nějaké hory, o němž vás všichni ujišťují, že na něj ještě nikdo nevzkročil co svět světem stojí. A přece jaký div! Najednou se před vámi objeví velkolepý palác. Vstoupíte do oné nádherné stavby a zříté krásné pokoje, všude moderní nábytek, hodiny, bijící půly a čtvrti. Jak vysvětliti jsoucnost paláce, když prý na oné hoře obyvatelů nikdy nebylo a není? Řekněte snad, že je dílem náhody? Já bych spíše řekl, že je dílem člověka, jenž tam zanechal své stopy. Já bych soudil, že tam obyvatelé byli a třebas i jsou. Neřekl bych nikdy, že na onu horu noha lidská ještě nevzkročila. Je to jediná cesta k vysvětlení jsoucnosti onoho paláce. — Nevěrci by však soudili naopak a řekli, že pouhá náhoda vytvořila onen palác, pouhá náhoda že jej opatřila drahocenným nábytkem a skvělým zařízením. Ubozí! K jakým pošetlostem jsou nuceni se uchýlovati, že nechtějí vyznati: Věřím v Boha!

3. Bůh jest! a důkazem toho je všeobecný souhlas lidský. — Za všech dob a na všech místech lidé věděli a vyznávali, že je Bůh. Neznali dobře jeho

přirozenosti a vlastností, ale jeho jsoucnost chápali a cítili všichni. Potvrzují nám to jejich chrámy, oltáře, sochy, oběti, náboženské obřady, které se nalézají v tisícerých různých způsobech u národů všech, i úplně divošských. Je možno, aby se tu celý svět klamal? aby všichni byli stále a až podnes slepí, nevědomí, na rozumu pomatení? že by toliko byli prozíraví a moudří ti málokteří, již si zamanuli kráčetí proti proudu, a se zovou neznaboží?

4. Snad nikdo není pravým bezbožcem. — Málokteří se opováží popíratí jsoucnost Boží. Když tak učiní, popírají jej pouze ústy, ale ne srdcem. Když pak jej upírají uvnitř v srdci, činí tak většinou pouze proto, poněvadž se ho mají co báti. Že je tomu tak, toho důkazem je vnitřní jejich nepokoj, výčitky svědomí. A pak, když se takovíto lidé nalézají v nějakém větším nebezpečení, co činí? Oh, jak rychle tu zapomínají na svou nevěru a spínají ruce k nebesům, volajíce: Pane Bože, pomoz! Tedy i oni cítí, že Bůh jest!

K jednomu nevěreckému hostinskému zavítali večer dva pocestní. Poručili si večeři. Před jídlem se pomodlili. Ale hostinský se jim posmíval a prohlásil, že Boha není. Brzo nato se odebrali na lůžko. Hostinský, nemaje jiných hostů, učinil tak rovněž. As za hodinu vypukl v sousedním domě oheň. Štěkot psů a veliká záře probudily oba hosty. Rychle běželi k pokoji hostinského, zaklepali mu na dveře, aby vstával, že hoří. Ten vyskočil s lůžka, spatřil požár, myslil, že jemu hoří hostinec, pozvedl oči k nebesům, sepjal ruce a zvolal: „Veliký Bože, pomoz!“ Oba hosté mu tu děli: Před chvílí jste tvrdil, že Boha není, a nyní ho již znáte?

Drazí moji! Nedbejte, že ten neb onen zaslepenec zavírá oči před sluncem a pak se snaží volati, že není slunce. Buďme pevně přesvědčeni, že Bůh jest, a snažme se ho stále lépe poznávati a jemu sloužiti.

Kdo jest Bůh !

Syrakuský král Hiero si jednou dal zavolati mudrce Simonida, a tázal se ho, kdo vlastně Bůh jest. Mudrc vyžádal si den na rozmyšlenou. Když tento den uplynul, žádal o další dva dny. Po vypršení tohoto času žádal o čtyři dny. A tak s odpovědí stále odkládal a žádal k přemýšlení čas vždy dvojnásobně delší. Král, jsa konečně rozmrzen, se tázal, proč tak čini? Mudrc mu odpověděl: „Čím déle přemýšlím, tím temnější stává se mi ta záležitost.“ — Oč šťastnější jsme my křesťané! Nám svítí světlo zjevení, jež nám umožňuje aspoň něco odpověděti na tuto přetěžkou otázku. Kdo je tedy Bůh? Katechismus odpovídá: Bůh jest svrchovaně dokonalý duch. Porozumíme-li aspoň poněkud správně těmto dvěma slovům, bude to pro nás velice užitečné.

1. Bůh jest pouhý duch. — Než co jest duch? Dovedete si představit, jako byste je na vlastní oči viděli, otce, matku, bratry, sestry, přátele... Ale ducha je těžko, ba úplně nemožno si představit. A proč? Protože nemá žádných rozměrů, žádného těla, žádné postavy, žádné barvy, tedy nic, co bychom svými smysly pozorovati mohli. Podobně také Boha si nedovedeme představit, poněvadž i on jest duch, zcela pouhý duch.

Tu však by někdo mohl namítnouti: Proč tedy malíři Boha zobrazují jako nějakého člověka, na př. v podobě ctihodného starce, ve způsobě zvláštního obrazce, na př. trojuhelníku? — Proč se v nábožných knihách a i v Písmě sv. mluví o oku Božím, o jeho rukou, uších, ústech a srdci?

Ne snad, draží, abyste si mysleli, že Bůh tak skutečně vypadá. To vše je jen po lidsku řečeno, poněvadž bychom pro svou obmezenost Boha jinak si představit nemohli. My tu to, co u lidí vidíme, přenášíme i na Boha. Mluvíme o jeho pravici a naznačujeme jeho sílu a moc; připisujeme mu oči na znamení, že všechno

vidí; uši, že vše slyší; ústa, že vši spasitelné pravdě vyučuje; nohy, že je všudypřítomný. To vše činíme proto, abychom si takovýmto způsobem zřetelněji a jasněji připamatovali, že Bůh všechno ví, všechno slyší, vše řídí a spravuje, a vše může. Než tolik vědí již i dítky, že Bůh vše vidí svou vševědoudností, aniž by k tomu měl zapotřebí dvou očí, jako máme my; že Bůh působí vše svou vůlí, aniž by k tomu potřeboval dvou rukou, podobných našim.

2. Bůh je duch svrchovaný dokonalý. — To znamená, že Bůh má všechny dobré vlastnosti v míře největší, a že v něm není žádné nedokonalosti. Tedy vše, co je krásného, vznešeného, dobrého, lásky hodného, důstojného, žádoucího, vše to se nalézá v Bohu. Naopak v Bohu není nic, naprosto nic, co by znamenalo sebe menší chybu, co by se nám nějak nezamlouvalo. Bůh je krásný, veliký, mocný, svatý v takové míře, že již větší býti nemůže.

Z těchto prevelikých dokonalostí svých nepatrné částčky rozesel Bůh po světě a podělil jimi svá stvoření. Jedněm dal krásu, druhým dobrotu, třetím sílu, čtvrtým bystrost rozumu, takže všechny tyto vlastnosti a přednosti jejich jsou výronem z dokonalostí Božích, a že věci stvořené nemají v sobě nic dobrého, užitečného, krásného, co by nemělo dokonalejšího pravzoru v Bohu. Vyjděte si z jara do Boží přírody. Slunce teple hřeje, ptáčekové pějí, stromy celé tonou v nádherných květech, byliny pučí... Vše to je tak úchvatné, tak krásné! Pozorujte za jasné noci hvězdnaté nebe... Duše se vám bude rozplývat, a vy se nezdržíte, abyste nezvolali s básníkem:

„O vy hvězdy, hvězdy skvoucí, jež tak mile svítíte,
září svojí nehasnoucí víc a víc mne vábíte.

Vy jste kvítky perel krásné, vseté v nebes rajský luh.“

Při tom pak zvoláte dále: „A když vy již tak jste krásné, jak mnohem více Bůh“, ten Bůh, který vám všechnu vaši krásu ze své dal? — Slyšíte šedivého starce vážně vykládati o různých pravdách; jste tím nadšeni a voláte: jaká moudrost z něho mluví! Ale čím je všechna moudrost jeho proti moudrosti krále Šalamouna,

proti moudrosti opravdových a velikých učenců? A přece veškerá moudrost lidská je pouze nepatrnou kapkou z moudrosti Boží, kterou on duše lidské obdařil! Jak nevýslovná, jak nezměrná je tedy teprve ta! A tak tomu je i se všemi ostatními dokonalostmi jeho. Proto také on o sobě dí: Já jsem, který jsem, t. j. bytostí v pravém slova smyslu, jsem plnost bytosti a mám této bytosti přiměřené dokonalosti. Chápete tu tedy již význam slov Michaela archanděla: Kdo jest jako Bůh?

3. Učiňme malé porovnání mezi Bohem a jeho tvorstvem. — a) Vše stvořené má něco dobrého a krásného... a je toho mnoho. Viděl Bůh vše, což byl učinil: a bylo velmi dobré (Gen. 1, 31). Co krásy, co bohatství a síly je na nebi i na zemi!... v moři i na pevnině!... na horách i rovinách!... co jich je v útrokách země, kde je uloženo tolik pokladů zlata, stříbra apd.!... Než i u stvoření nejlepšího a nejkrásnějšího je přece opět něco nedokonalého! Těmto dílům tvůrčí moci Boží chybějí mnohé dobré a krásné vlastnosti, které bychom si u nich přáli. Rádi bychom u nich viděli ještě jiné dokonalosti, kterých nemají. Stěžujeme si, že i na slunci jsou skvrny, že zlato má svou strusku, růže své trny, a že kolem barev nejživějších vždycky jsou stíny!.... Pouze v Bohu je všecka krása, všecka sláva, všecka dobrotivost, a to bez nejmenšího stínu, beze vší poskrvny, beze všeho „trní“...

b) Naše duše jsou mnohem krásnější, drahocennější a dokonalejší, než veškeré tvorstvo pozemské: jsou to bytosti duchové, rozumné a svobodné. Věci hmotné jsou učiněny pro duše naše; duše naše platí více, než celý hmotný vesmír. Ale i v našich duších jsou nedostatky a vady: my sice chápeme a přemýšlíme, ale s jakými obtížemi a nedokonalostmi! Jsme svobodni, ale při tom jak slabí a křehcí! Bůh však je duch svrchovaně dokonalý v chápání, ve vůli, protože je vševědoucí, všemohoucí, nejsvětější.

c) Konečně mnohem krásnější a dokonalejší, než duše naše, jsou andělé. Ale i v nich jsou nedokona-

losti: nebyli vždycky; Bůh sám je věčný... Nevědí všecko, na př. naše úplně vnitřní myšlenky a žádosti: ty jsou známy pouze Bohu samému... Nejsou všude: všudypřítomnost a nezměrnost patří opět jedině Bohu... Nemohou konati všecko: toliko Bůh je všemohoucí... I na andělech nejzářivějších Bůh našel nepravost (Job. 4, 18)!... I oni před neskonálním světlem Božím si zakrývají tváře své a jaksi do stínu se stavějí... I pro ně je největší ctí a štěstím sloužiti Bohu, jejich Stvořiteli: kterýž činí anděly své duchy. (Ž. 103, 4).

4. Jest tedy Bůh, bytost svrchovaně dokonalá. — Co z toho plyne pro nás? Praví nám to Ježíš Kristus: Buďte tedy dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý jest (Mat. 5, 48)! Máme se tedy ze všech sil svých vynasnažiti, abychom — pokud se duše týče — byli krásní jako on, dobří jako on, moudří, svatí, lásky hodní jako on. A abychom toho dosáhli, máme často zalétati v duchu svém k němu vzhůru do nebes a od něho se učiti prospívati v jeho dokonalostech.

Pamatujme, že ne svět, ne lidé, ale pouze Bůh je s to učiniti nás úplně a věčně šťastnými: Nemá hořkosti obcování jeho (Moudr. 8, 6). Již zde nám některé krásy uchvacují srdce a přivádějí nás v nadšení... Některé osoby drahé a lásky hodné nás okouzlují... Co teprve bude Bůh, jenž je stvořil, jenž je krása a dokonalost svrehovaná, beze vší poskvrnny? Proto vzhůru srdce! Nechoňme se za stíny, ale hledejme krásu, dobrotivost, sladkost neskonalou: je jí náš Bůh!

V.

Bůh jest věčný.

Zalmista Páně pje: Prve než učiněny byly hory, aneb způsobena země i okršlek, od věků až na věky ty jsi Bůh (Ž. 89, 2). Těmito slovy vyjadřuje, že Bůh byl vždy, jest a bude vždy,

že je věčný. Jest to jedna z prevelikých dokonaostí Božích, a o té právě dnes rozjímáme.

1. Bůh je věčný. — Mám vykládati tuto pravdu, ale jak těžký je to úkol! Postavte se na břeh mořský a patřte vpřed: uzříte břeh jeho druhý? Je to úplně nemožno, kdybyste sebe více a i po léta namáhali zrak svůj. Podobně kdybychom o věčnosti rozjímali sebe déle, nebudeme s to ji pochopiti nikdy. Než, abych aspoň něco z ní naznačil, osmělím se porovnávat člověka s Bohem. Člověk se narodil; byl tedy jedenkrát čas, kdy člověka toho nebylo. Ale Bůh nenarodil se nikdy, nikdy nepočal býti, nikdy nebylo času, kdy by žádného Boha bylo nebývalo. A jako nebylo, tak i nebude nikdy času takového, kdy by Bůh přestal býti. Leťte v myšlenkách svých zpět o miliony a miliony let, ale i tenkrát byl Bůh. Myslete sobě miliony let po dnešku: i tehdáž bude Bůh. On byl vždy, jest a bude vždy. — Bůh není ani mlád ani stár. Kdo jest mlád, je blízek svého počátku; ale počátku u Boha není. Kdo je stár, jest blízek svého konce; ale konce u Boha nikdy nebude. Proto praví o sobě Bůh sám: Já jsem, který jsem. Neřekl: „Já jsem byl, já budu“, nýbrž „já jsem“, poněvadž nepočal a nepřestane býti. U Boha není včera, ani zítra, Bůh má věčné dnes.

2. Než namítne mi někdo: Když Bůh je věčný a byl vždy, co činil, čím se zaměstnával tehdy, kdy ještě nic nebylo stvořeno? — Pošetilče! Což Bůh v jasu světla věčného potřebuje slunce? Zdaliž on v nekonečné své blaženosti potřebuje lidí? On své blaženosti nezvětšil, když nebe anděly a zemi lidmi naplnil; on se toliko ve své božské dobrotivosti s nimi o svou blaženost podělití chtěl. A proč tak učinil? Je to nevyzpytatelné hluboké tajemství, jako sama přirozenost Boží. Je to lehčeji věriti, než v nepokojné zvědavosti nad tím ducha svého trápit.

3. Bůh je věčný. — A my, ó drazí? My, aspoň z části, věčni budeme. Nyní, v tomto životě, děje se s námi něco podobného, co se smělými vzduchoplavci, kteří za burácejícího vichru vystoupili vysoko nad ze-

mi. Vichr je uchopil a hnál vpřed s úžasnou rychlostí. Ale že šli s větrem, necítili letu. Zdálo se jim, že jsou v klidu. Když však pohlédli na zemi, připadalo jim, že pod nimi ubíhá jako křídlatý běs. Potom zahalil je mrak, a neviděli nic ani nad sebou, ani pod sebou, ani kolem sebe. A letěli dále s větrem o závod. Tak s námi a kolem nás ubíhá čas. Letíme nad propastí, která nemá konce... Až nás zahalí mrak smrti, budeme státi před branou věčnosti. Jeden, poslední vzlyk, a vkročíme do ní. Předstoupíme tu před Boha, abychom částečně podíl vzali na jeho věčnosti. Jako vzduch obklopoval smělé vzduchoplavce, tak bude obklopovali nás věčnost.

4. A jaká bude tato věčnost? Záleží to úplně na nás, jak budeme nyní zde na zemi žít. Bude blažená, bude-li aspoň od nynějška život náš spravedlivý a ctnostný. Bude nešťastná, budeme-li i nadále žít život hříšný. Oh, nyní chápu, proč sv. Alois, když něco konati chtěl, si říkával: „Co mi to prospěje pro věčnost?“ Nyní chápu, proč sv. Terezie volávala: „O věčnosti, jak nevýslovně šťastnými činíš lidi dobré, jak neskonale nešťastnými lidi zlé!“ Jedno z obojího nás jednou nemine: buď věčné štěstí, neb věčné neštěstí! Co si zvolíte?

Ale pak nelpěte a nezakládejte si mnoho na tomto světě. Nebylo ho, i všeho, co na něm jest, a zase nebude. Nechtějte srdce svého vázati ani na někoho z lidí, ani na statky vezdejší: vše jest jenom dým a pára a trvá toliko do času. Pouští cválal jezdec, umíraje žízni. Slezl s velblouda, lehl na zem, řka: Umru. V tom zahlédl v dálce strom. Oh, strom! snad bude u něho i voda. Sebral poslední síly a jel ke stromu. Aj, jak zazářilo oko jeho: na stromě visel měch. Byl plný zlata, celé bohatství bylo v něm. Co mi po zlatě, pravil, kapka vody by mne zachránila. Zklamaně měch odhodil a zemřel. — Při smrti ani důstojnosti a bohatství, ale kapka milosti Boží uvede nás k věčnému Bohu, ke prameni nesmrtelné blaženosti.

5. A neunaví, neomrzí, nás tato věčná blaženost? — Znáte zajisté legendu o klášterníkovi, kterého trápilo

pokoušení a pochybnosti o věčnosti. Často prý zašel do hlubokého lesa, který daleko široko klášter obklopoval, a tam, sed: pod košatým dubem, hloubal o věčnosti. Jak je možio, říkal si, aby věčnost člověka neomrzela, aby mohl býti ustavičně a věčně blažen nebo nešťasten? Dívod k tomu měl ve své nestálosti, pro kterou každé zaměstnání stávalo se mu časem jednotvárným a omrzelým. Jednou opět prý se takovýmto oddával svým myšlénkám. Tu přilétl pták a jal se tak krásně pěti, že mladý mnich zatajil dech a u vytržení naslouchal luzným zvukům, perlicím se z ptačího hrdélka. Konečně pták umkl. Uleknut, spěchal mnich ke klášteru, ale nohy těžce ho nesly. Ohlašuje u fortny svůj příchod s omluvou, že se opozdil, ale fortník ho nezná. Také jemu zdá se, že někdo cizí stal se vrátným. Volají opata, ale ani ten nezná přichozího, a mnich udiven pozoruje, že také opat je mu cizí. Rozhlíží se kolem, a hle, všechno za jediné odpoledne se změnilo. Udává své jméno, ale nikdo ho nezná. Otevírají katalogy, ale mezi všemi členy řádu je jen jediné jméno, jaké on měl. Je to jméno mnicha, který před sto lety po obědě otešel do lesa a již se nevrátil. Udivení mnichovo roste. Podívá se do zrcadla a nemůže věřit svým očím. Dlouhý bílý vlas splývá mu až na prsa. Tu rozbřeslo se v jeho mysli. „Svolejte bratry!“ volá, „svolejte bratry!“ Když se sešli a s podivením patřili na divného cizince, pravil tento: „Jsem onen bratr váš, který před sto lety se ztratil. Býval jsem zmitán pochybnosti o věčnosti. Bůh divem mne poučil. Sto let dlel jsen pod dubem, naslouchaje s rozkoší zpěvu ptáka. Kdy: umkl, myslel jsem, že uplynulo jediné odpoledne. „Bratři milí“, dodal, „je věčnost, je blažená, nekonečná věčnost!“ A umřel v náručí udivených řeholníků.

Malý je dí básník, kdo si malý cíl klade. Ale, co je vše pozemské? Proto si vyvolme cíl nejvyšší — je jím věčný Bůh. Pro něj zde na zemi bojujme, se obětujeme a trpne, abychom s ním mohli píti v říši nesmrtelnosti : poháru slávy a blaha na věky věkův.

Bůh jest všudypřítomný.

Chodiž přede mnou, a budiž dokonalý (Gen. 17, 1) pravil Bůh patriarchovi Abrahamu. Abychom pak, drazí, vpravdě dokonalí byli i my, věru že by k tomu stačilo, kdybychom stále a vážně měli na mysli, že každý krok v životě svém činíme před Bohem, který nás má stále na očích, protože je všudypřítomný. Rád bych vás k tomu povzbudil, a proto promluvím k vám dnes o všudypřítomnosti Boží.

1. Četl jsem kdysi následující případ: Děvčátko ubíralo se domů z náboženské hodiny. Bylo mu jíti kolem skupiny jinochů, z nichž jeden si z něho chtěl udělati žert a děl mu: Poslouchej, dceruško, dám ti obrázek, jestliže mi poviš, kde jest Bůh? Děvče pak odpovědělo: A já vám dám obrázky dva, když mi ukážete místo, kde by Pán Bůh nebyl. — Nerozvážný jinoch došel výsměchu, kdežto děvče ukázalo, kterak má dobrou vědomost o tom, že Bůh je všudypřítomný. Však by také jinak Bůh již nebyl Bohem! My bychom si tu mohli představit jinou bytost, lepší nežli Bůh, a tu by Bůh již nebyl svrchovaně dokonalý a nekonečný. Proto Bůh, když je Bohem, je také všude přítomen. Však on sám o sobě volá: Zdaliž jsem já Bůh jen zblízka a ne Bůh i zdaleka? Zdaliž nebe i země já nenaplňuji (Jer. 23, 23)? A sv. apoštol Pavel praví: Bůh není daleko jednoho každého z nás; v něm živi jsme a hýbáme se, i trváme (Sk. ap. 17, 28). Jako ve vzduchu žijeme, se pohybujeme a bez něho žiti nemůžeme, podobně jsme i iný všichni tvorové Bohem obklopeni, on je u nás a v nás všech a jinak bychom nemohli ani okamžik živi býti. Nesmíme si však představovati, jako by Bůh byl nějaká nezměrná bytost, jejížto vrchní část by byla v nebi, a jež by sahala až dolů na zemi. Ne, Bůh jest duch a žádné postavy nemá. Jako duše vaše je v každé i nejmenší části těla vašeho přítomna celá, podobně je také Bůh přítomen celý na každém místě veškerého

světa. Než duše je v těle uzavřena, není nikde jinde, než kde je tělo. Je také Bůh, pokud se přítomnosti týče, omezen pouze na svět? Nikoliv, Bůh jest neskonale větší než svět, je bez hranic, je nezměrný. Jako ryby v moři plavou, podobně i my se jaksí pohybujeme v Bohu, ale s tím rozdílem, že ryby mohou připlavati ke břehu, kdežto my k místu, kde by Bůh býti končil, nedospějeme nikdy, ani v myšlenkách svých.

2. Tu pak rcete: Kdo je nyní u vás? Bůh. A když pracujete, když jíte, když spíte, v čí přítomnosti se nalézáte? V přítomnosti Boží. On je před vámi, za vámi, uvnitř vás, v každé části vaší bytosti. On vidí veškeré vaše chování; slyší každé vaše slovo; zkoumá každou vaši myšlenku a žádost. Patří na vás ve dne, bdí nad vámi v noci, stojí u vás, když jste sami, když dlíte ve společnosti lidí jiných; v každé době, za každé okolnosti, na každém místě: v něm živi jsme, a hýbáme se, i trváme. A úteci před ním? Kamž půjdu od ducha tvého? a kam před tváří tvou uteku? volá Žalmista Páně. Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi ty; pakli bych sestoupil do pekla, přítomen jsi. Byť bych vzal křídla svá na úsvitě a bydlil v končinách moře: i tam ruka tvá provodila by mne a držela by mne pravice tvá (Ž. 138).

3. Oh, drazí moji, kdybychom na tuto všudypřítomnost Boží pamatovali, oč méně hříchů by bylo na světě! Jediná tato myšlenka by byla s to nás od nich ochrániti. Ctnost mladistvé a zbožné Susanny byla ohrožena. Dva nekalí starci ji sváděli ke hříchu a hrozili jí, nebude-li jim po vůli, že ji přivedou na smrt. A co ona? Pozvedla oči své k nebesům a zvolala: Úzkosti jdou na mne se všech stran: neb poslechnu-li vás, bude to smrt duše mé; pak-li neuposlechnu, neujdu z rukou vašich. Avšak lépe jest mi upadnouti nevinně v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně. Na základě krivého svědectví oněch starců byla odsouzena a málem bý bývala skutečně ukamenována. Ale Bůh ji skrze Daniela zachránil: Nevina její vyšla najevo a ukamenování byli oni dva podlí starcové.

Tak pamatovala Súsanna na všudy přítomnost Boží v největším pokušení. — My však, ó drazí? My si říkáme: jsem sám, jsem sama, nikdo mne nevidí, a co tu hříchů! Oh, leží-li nám spása naše jen poněkud na srdci, myslíme aspoň od nynějška vážně na všudy přítomnost Boží! Touto právě myšlenkou jedna dívka, jménem Taida, která byla nestoudnou hřišnicí, se stala velikou světicí. Událo se to takto: Jeden světec se rozhodl přivést ji ku Pánu. Přišel k ní, a jako by byl pln studu, se jí otázel: Taido, neuhlídá nás tu nikdo? — Ani živá duše, odpověděla žena, náš hřích zůstane utajen celému světu. — Zaručuješ mi to doopravdy? — A kdo by nás mohl vidět, když jsme sami? — Než kdyby přece někdo?... No, kromě Boha, který vidí všecko, nikdo! — Tu pak světec, který právě na tato slova čekal, s posvátným nadšením děl: Ty tedy věříš, že Bůh tě vidí a přece se v jeho přítomnosti opovažuješ hřešiti? Mluvil dále, a výsledek byl, že Taida svého dosavadního způsobu života úplně zanechala, činila nejprísnější pokání a stala se světicí. — Krásnou radu, která stojí za kus zlata, nám tu dává sv. Augustin: Chceš-li hřešiti, vyhledej si také místo, kde by tě neuzřelo oko Boží.

4. Rovněž pak, jakou útěchou by pro nás bylo v utrpeních, která snad nikoho neminou, kdybychom pamatovali i tu: Bůh je se mnou, on nade mnou bdí, on se o mne stará! Představte si dívku, která dlí v cizí, on se o mne stará! Představte si dívku, která dlí v cizině v těžké službě, kde se s ní nadto nelaskavě zachází. Jak často si tu skrytě zapláče a pomyslí: Kdybych jen na hodinku mohla pobýti u otce, matky, ti by mne potěšili! A hle, my máme Otce nebeského, ať jsme kdekoliv, stále u sebe. Sv. Jan Zlatoústý, biskup v Cařihradě, nebyl pro svá přímá kázání oblíben u dvora císařského. Zvláště císařovna Eudoxie měla ho v nenávisti. Jednou mu pohrozila vypověděním ze země. Ale svatý biskup ji neohroženě odpověděl: Domníváš se, že mne tím zastrašíš? Což nevíš, že Bůh je přítomen všude? Pošli mne až do nejzazšího kouta země, já budu stále jist, že tam najdu svého Boha.

— Hle, kterak myšlenka na všudypřítomnost Boží ho silila k podstoupení převelikých utrpení! Proč by tomu nebylo rovněž tak i u nás ve strastech našich?

5. Vypravuje se, o Napoleonovi, že měl v očích svých jakousi neodolatelnou moc. Před bitvou jediný pohled na vojíny stačil, aby je přímo elektrisoval a uvedl v hrdinné nadšení. Pod vlivem jeho oka se Veliká armáda Francie fanaticky řítila do nejprudšího a nejnebezpečnějšího boje. Odtud tolik slavných jeho vítězství. — My pak, ó drazí? Bůh na nás patří! Tato myšlenka sílíž i nás v bojích uprostřed nynějšího nevěreckého světa, v bojích proti pokušením a zkouškám tohoto života. S ní zvítězíme i my a jednou připočtení budeme mezi vyvolené Boží.

VII.

Bůh je vševědoucí.

V Kolíně nad Rýnem je velkolepý dóm, jehožto stavba trvala dlouhá léta. Když byly věže velechrámu skoro již hotovy, obdrželo několik pánů dovolení vstoupiti na lešení a stavbu jejich si prohlédnouti. Pánové žasli, jak umělecky byly provedeny i v oné výši všechny sochy a ozdoby. Jeden z nich pak pravil: „Nechápu, proč zde v této výši vše tak umělecky zpracováno bylo. Těchto ozdob se země nikdo nebude viděti. Škoda námahy!“ Slova tato zaslechl jeden kameník, jenž již přes 25 let na věži pracoval, a pravil: „Neračte mi zazlívati, milý pane! I když lidé nevidí, co zde bylo pracováno, je přece někdo, kdo to vidí: je to vševědoucí Bůh.“ — Vševědoucnost je jednou ze svrchovaných dokonalostí Božích. Uvažujme o ní dnes.

1. Přeneste se, drazí, v duchu do svých dětských let, na př. do té doby, kdy vás otec váš po prvé do školy přivedl. Vědomosti vaše tenkrát zajisté nebyly veliké. Z toho, co se v minulosti stalo, jste věděli asi tolik, co vám zbožná matka vypravovala: že Bůh

všecko stvořil, že Adam a Eva žili v ráji, že se Vykupitel světa narodil v Betlemě ve chlévě... Z tehdejší přítomnosti jste trochu znali, jak to vypadá ve vašem domě, ve škole, v obci... Z budoucnosti pak jste as tak věděli, že všichni zemřeme, že Bůh lidi hodné vezme k sobě do nebe, kdežto zlé zavrhne do pekla. Nyní ovšem se vaše vědomosti nemálo rozmnožily. Ale i tu, co víme z minulých století? Po dlouhém studiu a badání velmi málo, ba takřka nic; z toho, co se v přítomnosti děje, sotva miliontý díl; a z budoucnosti, pokud to nejsou pravdy Bohem zjevené, úplně nic. Ale Bůh ví všecko: minulé, přítomné i budoucí: před ním je vše přítomné, nic není skrytého před očima jeho.

On zná i nejhlubší tajemství. Ve všech vědách se najdou pochybnosti a temnosti. I nejnadanější badatelé, nejproslulejší učenci se před nimi zarážejí, vyznávají svou slabost a — jsou-li upřímní — říkají o sobě i oni, co dělá jeden starý filosof: Vím pouze tolik, že nevím nic. A přece se velice podivujeme Šalamounovi, Sokratovi, Platonovi! Žasneme nad kardinálem Mezzofantim, který 38 řečmi plynne a úplně správně mluvil, 30 dosti dobře a k tomu 50 nářečí ovládal. Než co jsou tito lidé s veškerými vědomostmi svými proti Bohu? Méně než svatojánská muška proti slunci! Toliko pro Boha není žádných tajemství v oboru poznávání.

On zná i naše myšlenky a žádosti nejskrytější. Jsou sice dnes lidé, kteří se chlubí, že dovedou čísti myšlenky lidské. Ale nedovedou nic, když jim jich nedáme nějakým zevnějším způsobem najevo. Vždyť s něco takového nejsou s to ani duchové pekelní, ba ani andělé! To jedině dovede Bůh, jenž vidí do mysli a srdce našeho, a to lépe než my sami, kteří se mnohdy dobře neznáme! Zkouší srdce a ledví Bůh (Ž. 7, 10), všecky věci jsou nahé a odkryté očím jeho (Hebr. 4, 13).

A pak, když chceme vyzkoumat nějakou věc, která u porovnání s tím, co Bůh ví, je mnohem méně, než nic, co nás to stojí času a lámání hlavy! Kdežto Bůh

ví všecko bez sebe menší námahy; nemá k tomu zapotřebí žádných studií, žádného přemýšlení, žádného usuzování!

2. Než bohužel! dnes se proti tomuto Vševědoucímu stavějí nejedni tak zv. učenci. Pyšni jsouce na na svoji domnělou velkou vědu — ve skutečnosti však mnohdy velice nicotnou a ubohou — jemu věřiti nechtějí. Co námitek již vymyslili a stále vymýšlejí proti té víře, kterou on zjevil! Co potup, urážek a han mu vrhají do tváře! Pokud mluví neb píše o věcech ze svého oboru, zaslouží si třebas veškeré úcty. Ale jakmile opouštějí pole své vědy a počnou rozumovati o věcech náboženských, oh! jaká nevědomost, jaká ubohost. Ale oni dovedou křičeti, hodně do světa křičeti, a co lidí lehkověrných tím popletou a o viru připraví!

Jeden misionář kázal pohanům, že Bůh všecko vidí a zná i nejtajnější myšlenky naše. Mezi posluchači byl také jeden muž nepravostem oddaný, a ten na to pravil: Takového Boha, který všecko vidí, nemůžeme potřebovati. Chceme žítí volně, a proto si nepřejeme, aby bylo slyšeti a viděti, co činíme. — Jak z duše mluvil tento pohan všem těm, kteří žijí rovněž volně, a proto o Bohu vševědoucím neradi slyší! Právě z toho důvodu si přejí, aby ho vůbec nebylo. A co si kdo přeje, tomu také lehce věří. Nepochybuje o tom, ó drazi: tímto způsobem si lze vysvětliti, proč dnes nejedni se prohlašují za nevěrce: Bohu vševědoucímu věřiti nechtějí, poněvadž se ho mají co báti. Aby pak pro svou nevěru nějaký důvod našli, čeho se chytají? Bezceenných, nevěreckých knížek a brožur, v nichž se od všelikých „také spisovatelů“ ohřívají stokrát a stokrát vyvrácené lži o náboženství. Bohu vševědoucímu věřiti nechtějí, ale za to věří — slepě věří — různým novinářským šarlatánům, kteří za kousek chleba zradí i to nejsvětější a napíší do novin, co čtenářům a jejich vášním lichotí, třebas zcela jasně věděli, že píše nepravdu. Ubozí!...

3. Než, neodsuzujme jich tak velice! Vždyť i my, kteří si přikládáme krásný název věřících křesťanů,

nejednáme mnohdy o nic lépe! Oh, jak často i my se prohřešujeme proti Bohu vševědoucímu! Víte, kdy tak činíme? Když kritisujeme a všelijak odsuzujeme jednání Boží: Tu bychom chtěli, aby se nám dal vidět, ačkoli by pak víra naše žádných zásluh neměla; tu bychom si přáli, aby právě před očima našima zázraky dělal, jako by jich i nyní dosti na různých místech nečinil; tu se nám nelíbí trochu větší sucho, tu opět počasi poněkud deštivější; tu nejsme spokojeni s tím, brzo s oním v jeho dílech. Zkrátka chtěli bychom mistrovati samého Pána Boha. Bylo by to směšné, kdyby to nebylo až příliš rouhavé!

Zanechme toho, drazí moji, ale naopak pamatujme často na vševědounost Boží! Bude nám to k velikému prospěchu: Budeme mnohem více prospívati v dobrém. Španělský král Filip II. děl jedenkrát jednomu řeholníkovi: Slyšel jsem, že máte zázračnou bylinu, která vás před každým hříchem chrání. Byl bych vám vděčen, kdybyste mi o ní pověděl, neb král se octne tisíckrát za den v nebezpečství ke hříchu. — Ano, veličenstvo, odpověděl řeholník, mohu vám posloužiti. Této bylinky nabudete zcela lehce a všude. Kdybyste ji u sebe nosil sebe déle, nikdy se neopotřebuje. Čím častěji ji budete užívat, tím mocněji bude působiti. Bylinkou touto je víra: Bůh ví všecko! Tato víra mi pomohla vždy.

Vzpomínejte, drazí moji, i vy na Boha vševědouchého, jenž zná vše minulé, přítomné i budoucí, zná i naše nejtajnější myšlenky, často, hodně často! Zachrání vás to z tisícerych nebezpečství ke hříchu.

VIII.

Bůh je všemohoucí.

Hospodine, Pane náš, jak předivné jest jméno tvé po vší zemi (Ž. 8, 1)! tak pěl královský Prorok. A jaké je toto jméno? Všemohoucí jméno jeho (Ex. 15, 3). Na tento název „všemohoucí“ klade

i Apoštolské vyznání víry zvláštní důraz. Předloživši nám totiž k věření: Věřím v Boha Otce, ihned dokládá „všemohoucího“. — Rozjímejme dnes o této vlastnosti Boží. Je lehce možno, že nás to naplní spasitelnou bázní a neskonalou důvěrou v něho.

1. Všemohoucnost Boží zjevuje se nám především v tom, že stvořil svět z ničeho, a to pouhým konem vůle své. Ani lidé, ani andělé nedovedou z ničeho něco utvořit. Spojte v jedno sílu všeho tvorstva a přece nedovedete stvořit ani nejmenšího broučka, ani nejmenšího stébla, ani nejmenšího vlásku. Slyšte: Když stavěli tento kostel, kolika věcí bylo při tom zapotřebí! Stavitel, jenž vypracoval plán, předem musel vyhledati půdu, vhodnou pro základy; musel dáti na to místo svážeti kámen, dříví, železo, krátce hojnost různého materiálu. Musel dále postarati se o dělníky, kteří by materiál zpracovali a dali mu potřebný tvar. Konečně, co času, co dní bylo potřebí, než budova byla hotova od dlažby, na níž stojíme, až po kříž, zdobící věž!

Ale Bůh, když stvořit chtěl svět, nehledal místa, na němž by upevnil základy země, slunce, měsíce a ostatních hvězd. Jeho všemocná ruka rozhodila je v prostoru nebeském; oporou jejich je opět pouze všemohoucnost jeho. Neshledával materiálu na stavbu úžasného velechrámu světa. Stačilo říci „staň se!“ a již z ničeho, jako z nějakého bohatého pramene, vytryskly všechny nesčetné části, z nichž se skládá svět. Dělníkem Božím při tom jediným byla všemocná jeho vůle.

2. Když stojíme u železničního náspu a vidíme, jak mimo nás po chvějící se půdě letí ony obrovské stroje, v nichž je pára uvězněna, a jak rychlostí větru unášejí za sebou řadu vozů s přetěžkým jejich nákladem, žasneme nad mocí člověka, jehož duch dovedl vymyslet, a jehož ruce dovedly provést tato velkolepá díla. Zjistěte je to něco krásného! Je nám to důkazem, že Bůh, stvořiv člověka, dal mu jaksi část své moci. A přece, čím je tato moc lidská proti moci Stvořitelově?

Bůh stvořiv svět, také jej uvedl v pohyb. Řekl zemi naší: Toč se kolem slunce! a ona, poslušná jsouc Božího rozkazu, letí prostorem s tak děsnou rychlostí, že se skoro zdráháme uvěřiti o ní zaručeným výpočtům učenců. Točí se ve své dráze již po tisíce let a nikdy se z ní nevyšine. Bez nejmenšího zpoždění dojíždí v určitou hodinu na stanici jara, a stanice léta vidí ji přijížděti se stejnou přesností. Nese na sobě, jako by lehounký prášek to byl, všechny lidi i s jejich nejslavnějšími stavbami. — Bože, jak nepatrní jsme vedle Tebe! Jen Ty jediný jsi mocný, jen Ty jsi svrchovaný a veliký! Klaním se Ti a věřím ve všemohoucnost Tvoji, třebaš ji pochopiti nedovedu!

3. Než, drazí moji, ač je moc Boží tak nesmírná, přece jsou věci, jichž nedovede, protože se přiči jeho nekonečné dokonalosti. Tak na př. nemůže Bůh selhati, protože lež by byla na odpor jeho pravdomluvnosti. Nemůže umřiti, neb smrt je v odporu s jeho věčností. Nemůže se mýliti, poněvadž by to bylo na odpor jeho vševědoucnosti. Nemůže hřešiti, poněvadž hřích se přiči jeho svatosti. A chtěli bychom se snad vychloubat, že jsme mocnější než Bůh, poněvadž můžeme chybovati, hřešiti? Bylo by to, jako kdyby se chromý vynášel nad toho, kdo má dobré nohy; jako kdyby se krátkozraký vychloubal, že málo vidí; jako kdyby se nemocný utěšoval, že je něco více než zdravý, poněvadž tento jeho prudkých bolestí necítí.

4. Bůh je všemohoucí, a proto se a) před jeho mocí kořme: Pokořte se před mocnou rukou Boží (1 Petr. 5, 6)! Onť jest Pán pánův, Král králů, a každý, i nejmnější na zemi, má býti pokorným služebníkem jeho. Člověče věz, že v jeho ruce spočívá blaho i ztracení tvé, život i smrt tvá. Byť bys byl sebe mocnější, slavnější, a bohatější, moci Boží se přece zprotiviti nemůžeš. Proto volá Písmo: Moci ramene Tvého, (ó Bože), kdo odolá (Moudr. 11, 12)? Kanut I., král dánský, byl jedním z nejmnějších knížat svého času. Nicméně zůstal pokorným ctitelem Božím, a nic se mu tolik neprotivilo, jako úlisné pochlebování a neslušné vyvyšování moci a osoby jeho. Jed-

noho dne nazval ho jeden dvořením králem králů a pánem země i moře, jemuž se nic protiviti nemůže. Poborný král mu na to neodpověděl, nýbrž dal se na trůnu svém nésti k moři, které právě větrem bylo rozbouráno. Tu řekl Kanut: „Moře, ty jsi částka mého království a musíš mně býti poddáno. Proto přikazuji tobě, bys se utišilo a nad tyto břehy nevystupovalo!“ Než moře neuposlechlo, ale vlny své až i na trůn králův vyhazovalo tak, že se králi bylo dáti na útěk. A tu, všečen jsa vodou zmáčen, řekl dvořeninům svým: „Teď jste poznali, jak malou moc má i nejslavnější král a vladař, a že toliko jeden jest, jenž moři říci může: až potud, a ne dále! Nicotná je všechna moc králů. Bůh toliko je všemohoucí, a my lidé jsme pouze slabí tvorové.“ To promluviv, sňal s hlavy své korunu královskou a postavil ji na hlavu Ukřižovaného, jehož obraz a kříž stál nedaleko. — Podobnou pokorou jsouce naplněni, padněme i my v prach zemský a z celého srdce volejme: „Tvá jest, Hospodine, velebnost a moc, sláva i vítězství. Všecko, co jest na nebi i na zemi, tvé jest. Tvé, Hospodine, jest království, tvé jest bohatství, v ruce tvé jest síla i moc, ale my jsme pohostinu před tebou a poutníci (1 Par. 29, 11).“

b) Bůh je všemohoucí, a proto mu věrně služme. — Jeden starý svědomitý sluha císaře Karla V. ležel těžce nemocen. V nemoci jeho navštívil ho i sám císař. Aby jej potěšil, vyzval ho, aby žádal o cokoliv, že prosbu jeho vděčně vyslyší. „O císaři, prodluž mi život, abych měl čas káti se ze hříchů svých! — „To jen Bůh může učiniti“, odpověděl císař. „O, já bláhový“, povzdechl nemocný, „celý život jsem věnoval císaři, a on nyní ani o jeden den nemůže prodloužit život můj. Kdybych byl tak věrně a horlivě sloužil Bohu, on by mi nyní udělil život věčný.“ Proto volá žalmista Páně: „Blahoslavený ten, jehož naděje jest v Hospodinu Bohu jeho (Ž. 145, 5).“

c) Víme-li, že Bůh všecko může, víme též, ke komu se máme v potřebách svých utíkat a kde pomoci hledati. Lidé by nám snad často rádi pomohli, ale nemohou. Kdežto Bůh může všecko: Onť jest jediný

a pravý pomocník náš. Kdykoli tedy užijeme, že pro nás na světě žádné pomoci není, k Bohu se utecme! Onť jest dosti mocen, aby nás z každého nebezpečství vysvoboditi, ve všelikém protivenství nás posilniti mohl. A když Bůh s námi, kdo proti nám? Proto ve všech svých protivenstvích a strastech pozemských pamatujme, že sám Všemohoucí drží nad námi svou ruku, nezoufejme, ale buďme klidné a utěšené mysli!

IX.

Bůh jest nejvyšš spravedlivý.

Božský Vykupitel náš vypravoval jedenkrátě zástupům podobenství o bohatci a chudém Lazarovi (Luk. 16, 19). Bohatec zde na zemi pohodlně a dobře žil, páchal mnoho hříchů, ale nakonec pohřben byl v pekle. Lazar byl navštíven těžkou nemocí, trpěl nouzi, ale když zemřel, andělé ho nesli do nebe. — Čemu nás Kristus Pán v tomto podobenství učí? Veliké pravdě, že Bůh je nejvyšš spravedlivý, že totiž dobré odměňuje a zlé tresce, jak kdo zasluhuje. Rozjímajme dnes o této spravedlnosti jeho: 1. jak neskonale spravedlnost lidskou převyšuje; 2. o námitkách proti ní; 3. co z ní vyplývá pro nás.

1. Spravedlnost Boží spravedlnost lidskou neskonale převyšuje.

a) Soudy světské nejednou nemají moci některé provinění potrestati. Může na př. soudce potrestati zloděje, který utekl do Ameriky? Kdo by se odvážil souditi mocného krále, jenž spáchal něco zlého? Ale Bůh je všudypřítomný, všemohoucí a může potrestati kohokoliv a kdekoliv. Žádáte příklad? Spravedlnost Boží vítězoslavně je napsána na bráně nebeské: Od tamtud do propasti pekelné shodil pyšné anděly. Ohnivým mečem je naznačena u vchodu do ráje, odkud vyhnal neposlušného Adama. Znemravnělý svět zahladil potopou. Nestoudnou Sodomu spálil sirným

ohněm. Spravedlnost Boží svatou krví Krista Pána je napsána na dřevo kříže, a svědčí o ní do všech končin země rozprášení potomci bohovražděných židů. Můžeme ji viděti na národech, které se od Boha odvrátily.

b) Na tomto světě ani polovina špatností nevyjde najevo. Mnozí lidé ničemní dovedou se přetvářeti, že je kdekdo pokládá za hodné. Své spolubližní oklamati dovedou, ale Boha vševědoucího nikdy. Lidé soudí dle zevnějšku, Bůh však hledí na srdce (1 Král. 16, 17): On jim strhne jejich pokryteckou škrabošku a v celé jejich ošklivosti je postaví před věčného Soudce, aby vzali příslušnou odplatu svou. A oh, jak mnozí, kterým se zde na zemi staví pomníky, budou na onom světě ubožáky, právě jako onen bohatec z evangelia! Mnohý, jehož jméno se stkví v naučných slovnících, v té knize, do níž zapisuje Bůh, v knize života, zapsán nebude.

c) Soudce světský nebývá vždy nestranný. Kdežto u Boha není přijímání osob: On bude souditi jednoho každého podle skutků jeho (1 Petr 1, 17). Nezapomene ani na sklenici vody, kterou z lásky podáváme žíznivému bližnímu. Bohatí a vysoce postavení budou míti před ním mnohem větší zodpovědnost, než lidé chudí a nízcí: „Od každého, komu jest mnoho dáno, bude mnoho požadováno (Luk. 12, 48). „Katolík bude za hřích mnohem přísněji trestán, než pohan za týž hřích. Bude se tu na katolíky vztahovati hrozba Spasitelova: „Běda tobě, Korozaím, běda tobě, Betsaido! Nebo kdyby, v Tyru a Sidonu byly se udály dívky, které se děly ve vás, byli by dávno učinili pokání. Avšak Tyru a Sidonu bude lehčeji na soudě nežli vám (Luk. 10, 13).“

2. Námitky: — a) Kdyby byl Bůh spravedlivý, mohl by dopustiti, aby jeden žil v přepychu a pohodlí, druhý v nouzi a bídě, aby jedni byli bohatí, druzí chudí? — Na to odpovídám: Stačí, když Bůh dá lidem tolik, kolik k životu potřebují. Jeho dobrá vůle je, chce-li tomu neb onomu dáti více. Vzpomeňme si z evangelia na děl-

níky na vinici a na slova hospodářova tomu, jenž, když dostal smlouvenou mzdu, nebyl spokojen: „Příteli, nečiním tobě křivdy... Vezmi, co jest tvoje, a odejdi... Snad nesmím učiniti, co chci (Mat. 20, 13)?“

Kdyby i Bůh učinil všechny lidi stejně bohatými, jak dlouho by tato rovnost potrvávala? Brzo by zmizela vinou lidí samých. Vždyť někteří jako by byli stvořeni pouze proto, když něco mají, aby rozhazovali a neměli opět nic!

Bylo by zle pro všechny, kdyby byli všichni buď stejně bohatí, neb stejně chudí: Kdyby byli všichni bohatí, nikdo by se nechtěl snížit ku práci namáhavé a nepříjemné a nakonec by na tom byli hůře, než nyní chudí. Když by naopak všichni byli chudí, chyběl by do práce kapitál a následkem toho i práce a chléb.

Rovnost by pro lidstvo nebyla vhodná i z toho důvodu, poněvadž by zpřetrhány byly pásy, které lidstvo vespolek pojí. Bohatým by byla vzata příležitost prokazovati skutky milosrdenství chudým, chudí pak by nebyli vázáni k bohatým vděčností.

b) Namítne se mi dále: Ale na světě jsou zla převeliká! — Ano, odpovídám, ale ne vinou Boží, nýbrž zlobou lidskou!

Někteří lidé jsou leniví, nepravostem oddaní... Jejich vina, jsou-li pak chudí a trpí nouzí.

Pravda, mnozí jsou dnes utiskováni, mnoho je mezi lidem zlodějů, lichvářů, vydrhiduchů... Ale divme se tomu, když se dnes tolik štvě proti náboženství! Jisto je, že by stačilo několik málo řádek z evangelia, jen kdyby byly dobře pochopeny a skutky osvědčovány, aby zhojena byla všechna tato zla. Tu aspoň nechť se trpící sdružují, organisují, a způsobem čestným a důstojným nechť se domáhají pro sebe spravedlnosti. Evangelium a Církev jim v tom nikterak nebrání.

Je rovněž třeba, aby nejedni, kteří jsou se svým postavením nespokojeni a je třeba i proklínají, se také trochu zkoumali, zda svým špatným postavením nejsou vinni sami. A jak? Tím, že při volbách do sněmoven a různých zástupitelství svými hlasy dopomá-

hají k vítězství těm, kteří mnoho slibují, ale, když se dostanou k veslu, pamatují hlavně na sebe.

c) Bůh necháává trpěti lidi hodné, kdežto bezbožným popřává blahobyť! — Nemyšleme si, že ke štěstí stačí, jen když je člověk bohatý. K tomu je třeba i zdraví, pokoje v rodině, pokoje v srdci. A mají bohatí vždy i to? Zpravidla se těší zdraví, troše pokoje a klidu dobří venkované, ale ne bohatí hýřilové. Růže i trní jsou údělem všech. Nám se však zdá, že bohatí se mají příliš dobře, poněvadž bychom si přáli, aby se měli úplně zle.

Je pravda, že na tomto světě není vždy viděti spravedlnosti Boží úplné. Ale je to jen zjevným důkazem, že je život budoucí. Nemáme zde místa zůstávajícího (Žid. 13, 14). Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život věčný však ztratil (Mat. 16, 26)? Proto vzhůru, srdce! Tam pochopíme pravdivost božského výroku: Běda vám, kteří se smějete nyní, neboť budete kvíleti a plakati (Luk. 6, 25). Tam naopak zvoláme i my: Blahoslavení chudí... blahoslavení lkající...

3. Co ze spravedlnosti Boží vyplývá pro nás? a) Máme se Boha báti. — Považme utrpení Páně, a jak neúprosně trestal Bůh hříchy lidské na svém vlastním Synu. Dálo-li pak se toto na dřevě zeleném, co bude se dít na suchém (Luk. 23, 31), jak teprve je bude trestati na nás? Proto bojme se Boha! „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíjeti nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla (Mat. 10, 28)!“ Ano, bojme se ho, ale ne bázní otrockou, ze strachu před jeho tresty, ale bázní synovskou, z lásky k němu, že je k nám nejvyšší dobrotivý.

b) Nebuďme slepi ke svým vlastním proviněním, a když nás za ně stihne trest, nevolejme: „Bože, proč jsi nám tak učinil?“ nýbrž spíše: „Má vina, má vina, má největší vina!“ Kdykoli nás stihne nějaký zármutek neb neštěstí, zkoumejme předešlý život svůj a jistě nalezneme, že jsme se, třebas před lety, provinili proti Bohu. Proto nestýskejme sobě, ale líbajíce trestající

ruku Boží, volejme: „Spravedlivý jsi, ó Hospodine, a také spravedlivé jsou tvé soudy (Ž. 118, 137)!“

X.

Bůh je nejvyšší dobrotivý.

Sv. evangelium vypravuje, kterak jedenkrát Kristus Pán uzdravil deset malomocných. Když povážíme, že malomocenství je nemoc velice zlá a nezhojitelná, jsme nuceni uznati, že jim Ježíš Kristus prokázal dobrodiní nevýslovné. A přece pouze jeden z nich se navrátil, hlasem velikým velebě Boha, a mu díky činil (Luk. 17, 15). — Drazí moji! I k nám je Bůh nejvyšší dobrotivý: On jest pln lásky ke svým tvorům; všecko dobré máme od něho. A kde je naše vděčnost k Bohu? Uvažujme dnes: 1. o dobrotivosti Boží k nám; 2. jak velice mu za ni máme býti vděční.

1. Bůh je pln lásky obzvláště k nám lidem. a) On nám dal život. A on nám také dává vše k životu potřebné. Za příbytek nám vykázal tuto zemi a vyzdobil ji pro nás tak, že její krása a nádhera plní úžasem kde které srdce vnímavé. On dává slunci svému svítiti a hřátí na naši zemi, svažuje ji rosou a deštěm a činí ji úrodnou, abychom měli svůj chléb vezdejší. Vzduch, oheň, voda, rostliny, stromy s jejich rozmanitými a chutnými plody, živočichové na zemi, ve vodě i ve vzduchu, mají od Boha stanovený úkol nám skýtati pokrm, pomáhati nám při práci a nás při ní obveselovati. Kolik sil vložil Bůh do přírody, abychom jich mohli využítkovati ke svému dobru! Vzpomeňme si na př. na magnetismus, elektrinu, vodní sílu, sílu páry . . . Kolik pokladů uložil Bůh již před tisíci lety do lůna země k vůli lidem! Ložiska uhelná, solná, různé kovy, drahokamy jsou toho důkazem.

Bůh nás obohatil prevelikými dary v našem nitru a jsou jimi na př. rozum, schopný úžasných výzkumů a vedení lidstva na cestě pokroku, ušlechtilé srdce,

nakloněné k lásce a obětavosti pro bližního. A nejsou i jednotlivé smysly našeho těla dary Božími? Co lidí se narodilo slepých, hluchých, němých, chromých, tisícovým způsobem zmrzačených!

A co teprve říci o darech nadpřirozených? Jsou vpravdě nevýslovné: Spasitelná vnuknutí, milosti, kterými nás Bůh zahrnuje každým dnem, každou chvíli našeho života; vedení nás po cestě ctnosti; síla, abychom odolali zlým útokům svých smyslů, svých naružlivostí, svých duchovních nepřátel... Církev, jež je naší nejlepší matkou a archou naší spásy, sv. svátosti, jež nás zprošťují tíhy hříchů a nás posvěcují; nebeská blaženost, jež nám je zaslíbena... Oh, co dobrodiní! a jak velikých! a jak vzácných!

Věru: Všecko dání dobré a každý dar dokonalý jest s hůry, sestupuje od Otce světél (Jak. 1, 16).

b) Než i věci, které se nám zdají odporné, jsou rovněž dary Božími. Oh, kdyby svět tuto pravdu chápal, oč pokojnější by byl na něm život! Býváme plni bolu, když jsme pomlouváni, uráženi, nespravedlivě trestáni, sklíčení bídou, nemocí... Proti všem takovýmto domnělým zlům cítíme prudký odpor. Ale neprávem, neb nejsou to zla, nýbrž dobra. Nikdo z nás přece není bez hříchů, a tato protivenství jsou pouze prostředky, abychom se z nich již zde na zemi mohli káti. Máme dále prospívati ve ctnosti, a ctnost se utvrzuje v bojích životních: Síla v slabosti se zdokonaluje (2 Kor. 12,9). Jak krásný je úděl býti podobným Ježíši Kristu, býti s ním přibijenu na kříž, snášeti pomluvy, pronásledování, nespravedlnosti a smrt z lásky k němu! Vším právem si Bohu stěžoval sv. František z Assisi v ten den, kdy na něj nedolehlo nějaké utrpení. Jeť i ono převelikým dobrodiním Božím!

2. Jediným tedy a pravým dobrodincem našim je Bůh. Je-li však neslušností nepoděkovati člověku, když nám prokáže dobrodiní, oč ohavnější by byla nevděčnost k Bohu! Ale co my?

a) Právě jeho dobrodiní zneužíváme ke hříchům. Jednáme jako chudás, jenž prosí boháče o almužnu,

a když ji obdrží, koupí si za ni zbraň a namíří ji na hrud' svého dobrodince. Kdyby nám Bůh byl nedal očí, neproviňovali bychom se tolika pohledy nečistými; kdyby nám byl nedal uší, nenaslouchali bychom tak ochotně pomluvám, na cti utrháním, nestoudným rozhovorům; kdyby nám byl nedal jazyka, neproviňovali bychom se tolik lži, klením a rouháním. Kdyby nás byl nemocí připoutal na lůžko bolesti, nezneužívali bychom svého těla a nekráčeli tak často po cestách nepravosti. Zkrátka pak, kdyby nám Bůh byl nedal život, nevolali bychom svými hříchy, že chybil, když nás stvořil! To je náš vděk k Bohu!

Abychom si tuto svoji špatnost ještě lépe uvědomili, vzpomeňme si na rozhovor proroka Nathana s králem Davidem, když se tento nevďěčník dopustil velmi těžkého hříchu. Prorok vstoupil do královského paláce, rozhlížel se kolem, podívoval se nádheře v něm a pak se tázal: Rci mi, ó Davide, kdo ti dal tento překrásný palác? Je snad dědictvím po tvém otci? — Kde pak! můj otec byl chudým pastýřem; tento palác mi dal Bůh, jenž, zapudiv Saula, mne učinil králem israelským. — A tento královský purpur, jímž jsi přioděn, tuto korunu, toto žezlo ti snad dal některý z tvých příbuzných? — Oh, příbuzní! ti jsou všichni pastýři, jako jsem jím byl i já. To vše mám od Boha. — I tys byl pastýřem? Snad ne oním, jenž krotil medvědy a lvy, jenž přemohl obra Goliáše? — Ano, já jsem to byl; ale ona síla nebyla má; tu jsem dostal od Boha a skrze ni činil divy. — A tu mu Nathan přísným hlasem děl: A přece jsi proti Bohu zhřešil? moci, kterou ti Bůh dal, jsi zneužil k tomu, abys ho těžce urazil? — David pak uznal svou vinu, propukl v hořké slzy a činil těžké pokání, které mu prorok uložil. — Oh, drazí moji, uznejme i my svůj dosavadní nevďěk k Bohu za dobrodiní, která nám tak hojně prokazuje, kajme se z něho a pro budoucnost milujme Boha, neboť on první miloval nás (1 Jan 4, 19)! Poněvadž pak láska skutky se projevuje, dokažme mu svou lásku a vděčnost plněním jeho svaté vůle!

b) Přestaňme reptati, když něco odporného na nás dolehne! Pamatujme, že i bolest přichází od Boha, který nás miluje, a který zármutek proměňuje v radost. Volejme tu se sv. Jobem (2, 10): Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali?

c) Posléze věduce, že dobrotivý Bůh vládne nad námi, ničeho se nebojme a odložme příliš úzkostlivou péči o věci pozemské! Až doposavad se o nás staral Bůh, zdaliž se tentýž Bůh i v budoucnosti o nás starati nebude? Bohu se tedy poroučejme, na Boha spoléhejme, v Boží lásku a dobrotu důvěřujme. Jeť on dobrotivým Otcem naším, a nikdy se nad námi nezapomene. Může zapomnit na dítko své žena? A byť i ona zapomněla, já přece nezapomenu tě (Is. 49, 15)!“ Nevíme sice, co nás již zítra potkati může, ale proto přece budme beze strachu, poněvadž i zítra budeme v otcovsky dobrotivé ruce Boží. Čiňme, co nám činií náleží, ostatní pak vše poručme Bohu: On nám zde i na onom světě dá to nejlepší, jen když si toho zasloužíme.

XI.

Bůh je nejvyšš shovívavý.

Bůh nechce smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl (Ez. 18, 27). Těmito slovy uvádí nám Písmo sv. na pamět, že Bůh hříšníka netrestá hned, ale mu shovívá, t. j. dává mu čas a prostředky, aby se ve hříších svých poznal, činil pokání a tak došel věčné spásy. Shovívavost, toť další vlastnost Boží. My pak, drazí moji, se o ní dnes poněkud blíže poučme.

1. Předem tu kladu otázku: Kterí as lidé jsou zde na zemi nejnešťastnější? Jsou to snad ti, kteří úpějí v žalářích, trpí hlad, jsou nemocní, snášejí trpká protivenství? Nikoliv, poněvadž všichni ti lidé trpí pouze krátký čas, a jen když chtějí a jsou hodni, jsou přáteli Božími, který jim pozemské utrpení brzo změni v nevýslovnou a věčnou radost. Ne, nejnešťastnějšími lidmi

jsou ubozí hříšníci. Jejich duše totiž je na tom mnohem hůře, než tělo lidí velmi těžce nemocných. Jsou předmětem nenávisti Boží, a když by takto zemřeli, bylo by údělem jejich věčné a děsné zavržení. A právě s těmito nešťastníky má Bůh slitování a chce jim z jejich neštěstí pomoci. A jak jim svou slitovnost projevuje?

a) Netrestá jich hned po spáchaném hříchu, ale poprává jim času k polepšení. Představte si, že by vás někdo zúmyslně udeřil do tváře: Necítili byste mocné pokušení ránu onu mu ihned oplatiti? A kdyby vás přítel den ze dne urážel, přesto že mu vše dobré prokazujete, neztratili byste konečně, byť byste byli sebe mírnější, trpělivost? A hle: Veliký, nejvyšší svatý Bůh, před nímž andělé v nebesích v úctě se koří, je od milionů hříšníků denně, každou hodinu, ba v každém okamžiku urážen. Lidé, kteří proti němu jsou mnohem nepatrnější, než proti člověku nejubožejší živoucích, mu metají do tváře urážku jednu za druhou, stále větší a větší: Rouhají se jeho svatému jménu, jsou plni krádeží, smilstva, lži, vražd a loupeží, zkrátka opovážlivě přestupují všechna jeho přikázání a urážejí ho tak hříchy, které jeho božské Srdce má v největší ošklivosti. A Bůh? Jenom chtíti, a v okamžiku by se všichni tito hanebníci řítili do pekla. Ale Bůh jich netrestá, dává si jejich urážky líbiti často po 10, 20, 50 let. Rozpomeňme se jen na potopu světa. Veškeré lidské pokolení se od Boha odvrátilo. Bůh, nemoha se již déle dívat na nepravosti lidské, ustanovil zahladiti je potopou. Ale i tu popřál jim času ku pokání. Prikázal totiž Noemovi stavěti koráb, což trvalo plných sto let, by oni hříšníci ustavičně měli na očích, co je očekává, a zároveň i dosti času, aby se ze hříchů svých káli, k Bohu obrátili a ušli předpověděným trestům. — Vizme dále, jakou trpělivost měl Bůh s egyptským Faraonem. Jakých divů natvořil, aby obměkčena byla jeho zatvrzelost? Takřka celou přírodu převrátil před jeho očima, a jestliže konečně v Rudém moři s vojskem svým přece zahynul, stalo se to jen proto, že se tam ve slepé své náruživosti sám uvrhl. — Vizme miliony pohanů, kteří jediným pra-

vým Bohem až doposud pohrdají a ve tmách modloslužebnosti vězí. Patřme na dlouhé řady bludařů, kteří navzdor pravému učení Božímu koukol bludů kolem sebe rozsévají. Pohlédněme i na nezdárné a mrtvé údy Církve katolické, již sice na křtu sv. přislíbili, že po všechen čas života svého učení Ježíšovo vyznávají a dle něho žítí budou, ale nyní z toho nic nečiní, ba naopak po hříšných cestách chodí a život nekřesťanský a bohoprázdný vedou... Nemohl by Bůh jich všech ihned vyhladiti a zatratiti? Oh, ano, ale on toho nejen nečiní,

b) nýbrž sám hříšníkům dává prostředky, aby se obrátili, ba docela sám je ku pokání volá. Spěje za nimi jako dobrý pastýř za ztracenou ovečkou. Nepopřává jim v srdci žádného pokoje, klepe na srdce jejich ustavičně svou milostí a takřka je prosí: Ovečko má, ovečko má! vrať se ke mně! — Ve městě Lyonu šel kněz s vel. Svátostí k nemocnému. Před ním kráčel nevěrec, tonoucí celý ve hříších. Když spatřil, kdo se za ním ubírá, hrubě zaklel a aby se Bohu ve svátosti vyhnul, zabočil do ulice vedlejší. Ale tam právě ubíral se i kněz. Spěchá tedy do uličky postranní — a kněz opět za ním. Hněvem jsa celý bez sebe, veběhl do jednoho domu, ale právě do toho, do kterého i kněze vedla cesta. Klepe na první dveře, které se mu namanuly, a vstupuje dovnitř než kněz za ním i tam. Byl to právě příbytek nemocného, kterého šel zaopatřit sv. svátostmi. Nevěrec nad tím užasl, byl nucen uznati, že to nebyla žádná pouhá náhoda, a zatvrzelost jeho byla přemožena... Padl na kolena před Kristem. Láska. Spasitelova, jenž spěl za ním, i když mu utéci hleděl, hnula jeho srdcem: vyzpovídal se a vedl život lepší. Bůh nás k sobě volá tu štěstím, kterého nám popřává; zachází s námi jako matka se vzdorovitým kojencem: místo, aby křičící dítě potrestala, přitlačí je ještě více ke svým prsům a konejší je, až se upokojí. Tu opět nás vyhledává utrpením: Na marnotratného syna z evangelia poslal bídu a tak jej přivedl zpět do náručí jeho zarmouceného otce. Franzouzský básník François Coppée žil

prostopášně. Bůh na něho dopustil nemoc, on šel do sebe, obrátil se k Bohu a svou nemoc si pochvaloval tak, že napsal knihu básní „Zlaté utrpení“.

2. A my, ó drazí moji? a) Jak často, přechasto jsme zhřešili, a Bůh nás přece snášel a snáší dosud! Bůh viděl hříchy naše, kterých jsme se dopustili, a vidí nás ve mnohých hříších dosud pohroužené. Mohl nás dávno, hned po prvním spáchaném hříchu, do věčného utrpení zavrhnouti, ale neučinil toho. Shovívavě nás snáší, ba dává slunci svému svítiti nad námi jako nad lidmi hodnými. Zachází s námi tak, jako zahradník ze sv. evangelia s neúrodným stromem fíkovým: Pán na něm nenalezl žádného ovoce, a proto přikázal, aby ihned byl vyfát. Než zahradník se za něj přimlouval, řka: Pane, ponechejž ho i tohoto roku, až jej okopám a ohnojím, snad potom ponese ovoce (Luk. 13, 8). Ale můžeme spoléhati na tuto přimluvu stále, a že ji bude vyhověno pokaždé?

b) Prorok Jonáš kráčel hříšným městem Ninivem a volal: „Ještě čtyřicet dní a Ninive bude vyvráceno.“ Ninivetští poznali se ve hříších svých a činili pokání. Zachovali tak sebe i město své. — Nad jiným městem lkal Syn Boží: „Jerusaleme, Jerusaleme, kolikrát jsem chtěl shromáždit syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi.“ Kolik proroků Jerusalemtí zabili, kolikráte od Boha odpadli! Bůh netrestal hned, dával čas Jerusalemu, aby se polepšil. Syna svého konečně poslal, ten činil zázraky veliké a nescíslné v nešťastném tom městě; učení božské plynulo z jeho úst; láska plála mu z očí... Ale Jerusaleme se nepolepšil, ale naopak samého Syna Božího na kříž přibil. Bůh shovával dlouho... Než konečně nadešla hodina trestu, a Jerusaleme propadl zkáze.

Drazí moji! K oběma městům, Ninive i Jerusalemu, byl Bůh shovívavý. Ale jak nestejný byl jejich osud! Proč? Protože Ninive se obrátilo, kdežto Jerusaleme zůstal zatvrzelým, až Bůh ukázal, že je nejen shovívavý, ale také spravedlivý, a že zlé trestá. — A kterého z těchto dvou měst osud stihne nás? Chceme-li, aby nám Bůh byl milosrdným, jako byl městu Ninive,

kajme se i my, jako to učinilo ono, ihned ze hříchů svých, neb nevíme, zda míra shovívavosti Boží s námi již není vyčerpána!

XII.

Nejsvětější Trojice Boží.

Naše Apoštolské vyznání víry chová v sobě několik tajemství, to jest takových pravd, kterých rozumem svým nikterak pochopiti nedovedeme. Mezi nimi pak tajemstvím největším, tajemstvím všech tajemství, je tajemství Nejsvětější Trojice Boží. A té právě věnujme svou dnešní úvahu.

Velikou pravdou našeho sv. náboženství jest, že je jeden jediný toliko Bůh, ale že v něm jsou tři podstatně rozdílné osoby: Otec, Syn a Duch svatý. Každá pak tato osoba je pravý Bůh: Otec je pravý Bůh, Syn je pravý Bůh, Duch sv. je pravý Bůh. Přece však je jeden toliko Bůh.

1. Drazí v Kristu! Rozum náš se při přemýšlení o této pravdě tají, poněvadž jí nechápe. Ale řekl jsem již: Nejsvětější Trojice je tajemství, a tajemstvím je právě to, čeho nechápeme. A nad tajemstvím v náboženství se nemůžeme horšiti ani dosti málo. Vždyť je nalézáme takřka všude kolem sebe! Zeměpis, dějepis, měřictví a všechny vědy lidské jsou plny tajemství, kterých neznáme, ale které přece jistě jsou. Tak na příklad: Jak je všeobecně známo, byla Amerika objevena roku 1492. Tu si představte zeměpisnou knihu, která byla vydána r. 1450. Byla by v ní o Americe řeč? Zajisté nikoliv. A proč? Jednoduše proto, že tehdy nebyla známa. A přece Amerika existovala i tenkrát! Zeměpisci však o ní nemluvili, protože o ní nevěděli; byla pro ně tajemstvím. Jednají tedy správně dnes ti, kteří tajemství Nejsvětější Trojice Boží upírají, protože ho nechápou? Nikoliv. I slepý od narození nezná divů ve vesmíru, poněvadž nikdy neviděl hvězdami posetého nebe, le-

mu modravého moře, kvitím poseté louky, a přece těmto věcem věří, poněvadž jiní je na vlastní oči vidí. K věření není nutno viděti, není nutno chápati.

2. Což kdyby bylo jenom nepochopitelné — namítá tu nevěra dále — ale toto tajemství je přímo proti rozumu. Či není protismyslné, aby jeden byli tři? A to právě tvrdí tajemství o Nejsvětější Trojici, učíc: Jeden jest toliko Bůh, ale Otec je pravý Bůh, Syn je pravý Bůh, Duch sv. je pravý Bůh!

Zajímavo je, co v této věci ve svých pamětech ze studií vypravuje P. Cratry: Na střední škole na-
dejde doba, kdy žák hledá důvody pro odhození víry. I já, jako ostatní, jsem tak činil. Nezapomenu nikdy na den, kdy jsem v jedné nevěrecké knize četl následující slova: Jeden jsou tři, tři jest jeden: ejhle křesťanské počtářství; to věřte a budete mítí život věčný! To stačilo, aby víra má v Trojici byla vyvrácena. — Podobně děje se dnes u mnohých. Ale slyšte, co týž spisovatel praví dále: V oné době jsem neznal, než sečítání. Řikává se pak: Malé vědění od víry odvrací, kdežto hojné k ní přivádí. Později jsem se naučil násobení. To učí, když jednu věc násobíme jednou, že je to opět jedna; a když tak učiníme třikráte, je to stále jedna. A tak, kdežto při sečítání, když připočteme třikráte jednu k jedné, je výsledek tři, při trojím násobení jedné jednou je výsledek opět jedna. A proč u tajemství Nejsvětější Trojice se držeti sečítání a ne spíše násobení?

Jeden jsou tři, a tři jest jeden! — Zdá se vám to nemožné? Co byste teprve říkali, kdybych vám děl: Jedna jest sto, a sto jest jedna? Zdálo by se vám to tím větším nesmyslem. Než, hle peníz: koruna. Je jedna, ale přece čítá sto haléřů, kdežto sto haléřů je opět jedna koruna. Není tomu tak? Ano, ale — namítáte mi — co to má činiti s tajemstvím, o němž mluvíme? Tu přece běží o korunu a haléře, a to není jedna věc. Dobře! Však ani naše náboženství netvrdí: Tři bozi jsou jeden Bůh, nýbrž: tři osoby jsou jeden Bůh. A to také není jedna věc!

Jděte, vyhledejte nějakého afrického divocha a ukažte mu peníz korunu: on jí nikdy neviděl a neví, co jest. Když mu tu řeknete: To je jedna koruna a zároveň sto korun, on vám odpoví: Není to možné; já sice nevím, co je koruna, ale vím, že táž věc nemůže býti zároveň jedna a sto. Když však mu řeknete: Je to koruna a sto haléřů, bude nucen odpovědět: To je možné; já to sice neznám, ale vy to víte, vy mně to pravíte, nemáte, proč byste mne klamal, já vám věřím. A proč? Pronesli jste mu tu výrok jeho rozumu již ne odporující, ale jej toliko převyšující. On již nemá práva ho upírat.

Nyní pak tento příklad obraťme na Nejsvětější Trojici. Kdyby nám Bůh — ač je to nemožné — řekl: Já jsem Bůh jeden a zároveň tři bozi, mohli bychom mu odpovědět: To není možné. Ale tvrdí nám on něco takového? Nikoliv. On nám praví: Já jsem Bůh jeden ve třech osobách. A tu nemůžeme než odpovědět: Já to sice nevím a nyní ještě nechápu, poněvadž nedokonalým rozumem svým nemohu úplně proniknouti do přirozenosti Božské! Ale ty, ó Bože můj, ty to víš, ty mi to pravíš, ty mě nemůžeš klamat: já ti věřím.

3. A ano, Bůh sám nám to praví, že je jeden ve třech osobách. Jako v díle — abych tak řekl — nalézáme vlitou duši umělcovu, podobně ve vesmíru setkáváme se všude se šlépějemi přirozenosti Boží, který je jeho stavitelem. Pozorujte na př. prostor. Z čeho se skládá ve své jednotě? Ze tří rozměrů: délky, šířky a výšky. Z čeho se skládá čas? Ze tří dob: minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Duše naše pak má paměť, rozum a vůli. Jedna duše, a přece tři tak různé schopnosti! Než Bůh nám tajemství Nejsvětější Trojice nejenom nastínil, ale přímo zjevil. Učinil tak na příklad při křtu Ježíšově v řece Jordánu. Tam se zjevily všechny tři božské osoby: Otec mluví s nebe, Syn je křtěn, a Duch sv. se zjevuje a nad ním vznáší se v podobě holubice. Vykupitel náš pak jmenuje častěji tři božské osoby, zvláště když apoštolům svým dí: Křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého (Mat. 28, 19).

4. Tedy Bůh sám, pravda neskonalá, která se nemůže klamati, nám tajemství o Nejsv. Trojici zjevil. Na nás pak jest, třebas jsme ho nechápali, abychom sklonili hlavy své a věřili. Však právě tu nám dává Bůh vhodnou příležitost, abychom osvědčili velikost víry své a získali si hojné zásluhy před ním. Na nás tu jest, abychom mu byli vděční za to, že nám takto aspoň poněkud dal nahlédnouti do svého vnitřního života; že nám takto dal aspoň poněkud tušiti preveliké divy, které nám připravil v nebesích, a které pro nás jsou nyní rovněž tajemstvím. Na nás tu jest, abychom vděčně pamatovali, co milostí nám již udělila a stále udílí Církev sv. skrze Nejsv. Trojici. Vždyť ve jménu Boha trojjediného jsme byli pokřtěni a stali se tak údy Církve, syny Božími a dědici království nebeského! Ve jménu téhož Boha jsme ve sv. břimování nabyli posily, abychom víru svou statečně vyznávali a dle ní živi byli. Ve jménu téhož Boha se nám dostává odpuštění hříchů ve svátosti pokání. Ve jménu téhož Boha svolává Církev tak často požehnání s nebes na nás, na příbytky naše, nivy naše, veškeré počínání naše. Proto však svatou povinností naší jest, abychom tuto víru a vděčnost svou projevovali častým znamenáním se sv. křížem, častým voláním: Sláva Bohu Otci, i Synu, i Duchu svatému.

Že se najdou různí „osvícenci“, kteří pro toto jednání naše se nám budou posmívati a patřiti na nás jako na malé duchem? Oh, tu právě si vzpomeňme na slova Kristova: Chválím tě, Otče, že's tyto věci skryl před moudrými a opatrnými a zjevil je maličkým (Luk. 10, 21). Neobrátili se a nebudete jako maličci, nevejdete do království nebeského (Mat. 11, 3). Třebas jsme byli maličci v očích lidí nevěreckých, jen když budeme velcí před Bohem!

Bůh, stvořitel nebe i země.

Tařka již před 3000 lety volal prorok David: Po-
vídali mi nepraví bajky, ale ne jako zá-
kon tvůj, ó Pane (Ž. 118, 85). Těmito slovy, mezi
jiným, chtěl říci, že již tenkrát — právě jako dnes —
byli lidé, kteří tvrdili, že vesmír povstal sám ze sebe,
že pouhá náhoda vytvořila veliký zázrak jsoucnosti
světa. Proto však bylo nutno, aby Bůh člověku připa-
matoval, že on je stvořitelem všech věcí. A on skutečně
v Apoštolském vyznání víry nás učí volati: Věřím v
Boha, Otce všemohoucího, stvořitele ne-
be i země. Drazí v Kristu! Uznáte sami, že není nic
časovějšího nad úvahu o stvoření všemohíra, a proto
mne o něm dnes pozorně vyslyšte.

1. Především kladu otázku: Nebe s jeho sluncem,
měsícem a nesčetnými hvězdami; zeměkoule s mo-
řem a pevninou; oceán s jeho rybami a živočichy;
pevnina se všemi horami, údolími a rozsáhlými rovi-
nami; hory s jejich bohatými doly; nivy s bylinami,
květinami, stromy s ovocem všeho druhu, všelike barvy,
vůně a chuti; vzduch s rozmanitým ptactvem; lesy
s přecetnými druhy zvěře, různé velikosti, síly a užit-
ku... odkud vše to je? Odpověď zní: Vše to učinil
všemohoucí Bůh.

2. A ne pouze to: Bůh toto vše nejenom učinil,
ale stvořil. Proto mu přikládáme název: Stvořitel
nebe i země. A co znamená stvořiti? Znamená to
vyvoditi něco z ničeho. Byla doba, kdy nebylo nic:
všude jen samá prázdnota, ticho, mrtvo... V pro-
storu, v němž pohybují svou rukou, není viděti ničeho,
ale přece je v něm vzduch, který vdechujeme: a běda
nám, kdyby ho nebylo! Kdežto před stvořením ne-
bylo skutečně nic. Je nemožno si to představit, ale
bylo tomu tak. Bůh vyvedl všechny věci... A od-
kud? Z ničeho. Čeho použil, aby je učinil? Nepoužil
ničeho. Je to jasné: dokud Bůh svět nestvořil, nemohl
také ničeho k jeho stvoření použiti. Boha nesmíme

přirovnávati sami k sobě a domnívati se, že je mucen, když chce něco činiti, jednati asi tak, jako tomu je u nás. My bez hmoty předem již stávající nedovedeme udělati nic. Pro nás platí přísloví: Z ničeho nic není. Tak tomu je u zedníka, který ke stavbě potřebuje cihel a vápna, u truhláře, který ke zhotovení nábytku potřebuje dříví... My sice říkáme o umělcích, na příklad o malířích a sochařích, že vytvořili to neb ono velkolepé dílo. Neplatí to však o nich nikdy v pravém slova smyslu, neb i oni nic umělého neprovedou bez předcházející hmoty, na které a pomocí které by mohli pracovati. Pouze u Boha tomu není tak. On sám je opravdový tvůrce, a nikdo jiný není hoden takového jména.

3. Že Bůh je stvořitelem světa, nám potvrzuje:

a) náš rozum. Ten nám praví, že vesmír nějaký počátek míti musel; tohoto počátku, že mu nemohla dáti ani náhoda, ani žádný člověk, ale pouze bytost svrchovaně rozumná, mocná a dokonalá — Bůh.

Nevěra tu namítá: K vysvětlení jsoucnosti světa není nikterak nutno utíkat se k Bohu: stačí si představit nezměrnou spoustu beztvárné a chaotické hmoty, na základě zákonů fyzických určitým způsobem se pohybující, z níž se zponenáhla vytváří překrásný svět.

Na to však odpovídám: Kdo onu spoustu beztvárné hmoty stvořil? Kdo ji uvedl do prudkého, závratného a nepřetržitého pohybu, a kdo ji v něm udržuje? Nezbývá tu nic jiného, než buď tvrditi pošetilstv jednu za druhou, neb zvolati s Prorokem: Nebesa vypravují slávu Boží, a dílo rukou jeho zvěstuje obloha (Ž. 18, 1).

b) Pismo sv. rovněž potvrzuje, že Bůh je stvořitelem nebe i země. První slova jeho, napsaná Mojžíšem, znějí: Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi (Gen. 1, 1). Sv. Jan Ev. pak dí: Na počátku bylo Slovo; všecky věci skrze ně učiněny jsou: a bez něho nic není, co učiněno jest (Jan 1, 1).

4. Jakže? Mojžíše se dovoláváte? namítá nevěra. Jakou váhu mohou míti slova jeho, když na příklad

tvrdí, že Bůh stvořil celý svět a vše na této zemi v šesti dnech, kdežto je vědecky jisto, že život na naší zemi se vyvíjel zponenáhla, a že k úplnému vývinu jeho bylo zapotřebí tisíciletí a tisíciletí. — Dobře, odpovídáme my katolíci, ale kde je řečeno, že dny Mojžíšovy je třeba rozuměti dny o 24 hodinách? Otázka biblického slova „den“ byla u katolíků vždy otázkou libovolnou. Proto se těmito dny mohou rozuměti — a mnozí bohoslovci tak činí — neurčité, libovolně dlouhé doby.

Abyste však, ó páni nevěrci, poznali, jak na tuto otázku hledí Církev, přečtěte si, co praví Mojžíš při vypravování o těchto dnech nakonec: A dokonat Bůh dne sedmého dílo své, kteréž byl učinil: i odpočinul dne sedmého ode všeho díla, kteréž byl dělal. V těchto slovech, ve svěcení dne sedmého, vrcholí veškeré vypravování předcházející. A to právě bylo úkolem Mojžíšovým při vypravování jeho o biblických dnech. Věděl i on, právě jako my, že Bůh nemůže ani pracovati, ani od práce odpočinouti. Poněvadž však na rozkaz Hospodinův chtěl posvětit den sedmý, přidělil každému dni nějaké dílo a vše zakončil úkonem náboženským. Neměl tedy na mysli ukazovati, jakým postupem se svět utvářel, nýbrž na obraze Božím vštípit lidu israelskému náboženskou povinnost svěcení dne sedmého. Kdyby byl od Boha obdržel rozkaz posvětit den desátý, byl by celé dílo utváření země a života na ní rozdělil na devět dní; takto však je rozdělil na dni šest.

A jak je rozdělil? Pořad jeho je tento: Na první den položil vznik světla. — Na druhý utvoření oblohy. — Na třetí oddělení moře od pevniny; a na ní vzrůst bylin a stromů. — Na čtvrtý: slunce, měsíc a hvězdy. — Na pátý: ryby ve vodách a ptáky ve vzduchu. Na šestý čtvernohá zvířata a nakonec stvoření člověka.

Co proti tomuto rozdělení jeho chcete namítati? Snad že klade stvoření světla na den první, kdežto slunce, měsíc a hvězdy, které světlo vydávají, teprve na den čtvrtý? Tato námitka je v očích vědy již

dávno odbyta. Dnes se totiž v podstatě uznává za správnou theorie Laplaceova, a dle té ohnivé slunce je obrazem, čím naše země kdysi byla, a vyhaslý měsíc, čím někdy bude. I u naší země byla doba, kdy se přeměňovala ze stavu plynného do stavu tekutého a konečně pevného. Při těchto přeměnách se z ní vybavovala světelná látka, éter, jenž světlo vydával. To světlo bylo sesilováno plameny z ohnivé země neustále vyražejícími. Ejhle tedy, kterak správně Mojžiš o prvním dni napsal: I řekl Bůh: Buď světlo! A učiněno jest světlo!

Pokud se pak slunce, měsíce a hvězd týče, tvrdí Písmo sv., že tato tělesa nebeská teprve ve čtvrté periodě byla stvořena? Nikoliv. My v něm toliko čteme rozkaz, aby byla na obloze a osvětlovala zemi. A kdy mohla proniknouti světlem svým až k zemi? Jak opět věda tvrdí, byla naše země kdysi úplně žhavá. Následkem toho se z ní vypařovala voda v takové míře, že husté a temné mraky ji celou zahalovaly. Teprve tehdy, kdy země více ochladla, a mraky deštěm na ni spadly, mohly slunce, měsíc a hvězdy vysílati světlo své až na ni. K čemu tedy věda dospěla až po dlouhé řadě omylů, popsal Mojžiš správně již před kolika tisíci lety.

Ne, zpráva Mojžišova o stvoření světa se až dosud nestala zastaralou a nikdy nebyla vyvrácena, ač nevěra proti ní stále bojovala a jí se posmívala. Ukázalo se vždy, když nepřátelé křičeli do světa o svém vítězství, že jásot jejich byl předčasný a klamný. Opravdoví učenci i dnes vyznávají, že vypravování Mojžišovo o původu světa neobsahuje ani jediného slova, které by bylo nedůstojným myšlení Božího (materialista Dillmann), a sklánějí před ním s úctou hlavy své. S nimi tak učiňme i my, a zvolíme: Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země.

K čemu stvořil Bůh svět?

Draží v Kristu! Zajisté již nejednou položili jste si otázku: Proč stvořil Bůh svět? — Když malíř maluje obraz, činí tak většinou proto, aby za něj dostal peníze a měl z čeho býti živ; činí to tedy z potřeby. Stvořil také Bůh svět proto, že ho potřeboval? Nikoliv, o něčem takovém u něho nemůže býti řeči. On je svrchovaně dokonalý a nemůže na blaženosti nic získati ani ztratiti, ať svět je nebo není. Je tomu u něho podobně, jako u člověka: I on ničeho nezíská ani neztratí, když své vědomosti s jiným sdělí, nebo je podrží pro sebe. Rovněž i slunce ničeho nezíská, když jiné světy osvětluje, neb nikoliv. Když však Bůh svět stvořil, zajisté, jako bytost svrchovaně moudrá, nějaký účel při tom měl. A který? Jeden výborný katechetický spisovatel tu praví: Představte si bohatého a mocného pána: Vystaví nádherný palác, kolem něho štípí překrásnou zahradu a pak vše dá chudým lidem. Proč to činí? Aby viděli, jak je dobrý, a za to ho vřele milovali, jemu věrně sloužili a při tom šťastně a blaženě živi byli. Učinil tak tedy pro sebe a pro blaho lidí. Podobně stvořil Bůh svět: 1. ke své cti a slávě; 2. k blahu tvorstva.

1. Ke své cti a slávě. — My nechápeme a necítíme, co krásy a nádhery je v dílech Stvořitelových, protože nám pohled na ně sevšedněl. Mysleme si však na příklad člověka, slepého od narození. Vzpomeňme na onoho slepce, ježž náš Spasitel uzdravil (Jan 9, 1). Ubohý jinoch! Dožil se květu mládí a neměl ani tušení, jak velkolepé divadlo nám příroda skýtá. Nadarmo vycházelo slunce po celá léta den za dnem a zalévalo svět svou září; nadarmo tichý měsíc a třpytné hvězdy mírnily hrůzy nočních temnot a svítily měkkým světlem nad jeho hlavou; on nedovedl se na ně zahleděti. Nadarmo země zdobila se květy a bohatou žní; marně stromy šatily se zelení a prohýbaly se pod tíží plodů; pro nešťastníka toho

všechny tyto zázraky byly ukryty v hlubokém, strašném temnu. Ale najednou přichází božský Spasitel: „Prohlédni“, volá k ubohému slepci, a na tato slova Syna Božího otevírají se oči slepce, a on vidí.

Přátele moji, snadno se domyslíte, co pocítil, a jak blažené a vděčné slzy mu vytryskly z očí. Toť tedy, volal při pohledu na nebe, ono slunce, o němž mi tolikrát vypravovali. Jak září, jak hřeje a páli! Toť tedy ona země, po níž jsem léta chodil a dosud jí neviděl; jak je bohata a plodna, jak půvabné jsou její květy, jak rozmanité plody její! A vy, ptáckové Boží, jichž zpěvům jsem naslouchával v blaženém vytržení, jak půvabná jsou vaše tílka, jak krásné jsou barvy vašeho peří! — A ubohý slepec, omámen jsa tolikerou krásou, unesen bezmeznou vděčností, padl božskému Lékaři k nohám, klaněl se mu, a když později fariseové znova proti Kristu štváli, ujal se ho vší vroucností svého srdce (Jan 9, 25).

Drazí moji, nejsme my v leccěms podobni onomu slepci? Svět, jak se vyjádřil sv. Antonín, je jako velká a překrásná kniha, v níž velikými písmeny je napsáno: Pán velký jest! Širé prostory nebeské s miliony a miliony obrovských hvězd hlásají nezměrnost a všudypřítomnost Boží. Miliony let trvající vývoj světa je obrazem jeho věčnosti. Živé tvorstvo se svou plodností je vypodobněním jeho tvůrčí moci, a svými nespočetnými a rozmanitými druhy hlásá jeho neskonalou moudrost. Zkrátka nebesa vypravují slávu Boží, a všechno stvoření svým způsobem již činí, k čemu je vybízí žalmista Páně: „Chvalte Hospodina slunce a měsíc; chvalte jej všechny hvězdy a světla. Chvalte jej země, vody i všecky propasti. Oheň, krupobití, led i sníh, a vítr bouřlivý; hory a stromy, zvěř divoká i ptactvo pernaté chvalte jméno Hospodinovo.“ Obzvláště pak povinností člověka je v této knize pilně čísti. Dnes, jak, drazí moji, víte, to mnozí a mnozí nečiní a dělají tu ze sebe slepce. Než jak mi připadají? Jako nezdárný chlapec, pro kterého by učený otec napsal krásnou knihu, a on by v ní čísti nechtěl. Z toho však suďte, co jim jedenkrátě řekne Bůh!

2. Bůh dále stvořil svět k blahu tvorstva a obzvláště nás lidí. — Od jak dávna se staral o nás Bůh! Po miliony let dával slunci stále prudčeji a prudčeji se rozžhavovati, stále jasněji zářiti, kdežto naši zemi opět zponenáhla se ochlazovati. Vodu i vzduch připravoval, aby byly takové, jak jich tvorové ke svému životu potřebují. Po miliony let nechával lijavce pracovati, aby kamení v úrodnou půdu proměnily. A potom vyvodil na zemi zárodky života, byliny, stromy, zvířata s jejich masem, mlékem, pracovní silou, solné i uhelné doly kupil, zkrátka jako dobrý otec rodiny připravoval Bůh přibytěk pro člověka. Jak veliká je to pravda: Celý svět hmotný, tak prostorný, tak krásný, tak bohatý, je celý stvořen pro nás: nerosty, rostliny, živočichové, nebe i země, vše slouží člověku, jenž je králem a středem veškerého stvořeného světa. A co z toho plyne pro nás? Že máme býti za to vše Pánu Bohu neskonale vděční. Když jedenkrát svatá Magdalena z Pazzis jedla prosté jablko, byla celá unesena myšlenkou, že dobrotivý Bůh již od věčnosti se rozhodl tomuto ovoci dáti růsti, aby ji učinil potěšení. Známo je rovněž, kterak sv. František Serafinský radostné slzy proléval a Boha vroucně velebil, když s jedním ze svých druhů po dlouhé a namáhavé cestě u pramene vody a ve stínu několika stromů svůj skrovný oběd požíval. Spočíval totiž tento jeho oběd v pouhém kousku černého a tvrdého chleba a v troše vody z pramene. Když pak se jeho druh divil, jak to, že se z tak chudičkého oběda převelice raduje, dal mu za odpověď: láska Boží že to je, která ho plní tak velikým nadšením, ta láska, kterou Bůh od věčnosti stanovil, že mu ono občerstvení připraví. Tak viděli svatí i v nejmenších darech dobrotivost Boží a vroucně mu za ní děkovali. Kdežto my? Oh, aspoň od nynějška budme k Bohu plni vděčnosti za převeliké a nesčetné dary, kterými nás zahrnuje a z hloubi srdce mu volejme: „O Bože, co jest člověk, že jsi ho pamětliv? aneb syn člověka, že navštěvuješ jej? Slávou a ctí korunoval jsi jej; ustanovil jsi jej nad dílem rukou svých!“ Při tom pak silou veškeré vůle své se roz-

hodněme, že od nynějška celým životem svým budeme plniti, k čemu nás vybízí týž Žalmista: Chvalte Hospodina všichni národové; chvalte ho všichni lidé (Ž. 116, 1).

XV.

Prozřetelnost Boží.

Písmo svaté, líčíc stvoření světa a všech věcí v něm, takřka za každým veršem volá: — A viděl Bůh, že to bylo dobré (Gen. 1). Však také Bůh svět uspořádal velice krásně! Ale nejenom to: On jej také se svrchovanou moudrostí a láskou stále řídí a vede v něm vše k dobrému. My této péči jeho o svět říkáme: Prozřetelnost. Nevěrci ovšem, kteří Boha znáti nechtějí, popírají i jeho prozřetelnost a uvádějí proti ní řadu námitek. Abychom se jimi nedali zmásti, dokažme si dnes: 1. že Prozřetelnost jest; 2. zodpovězme si aspoň nejhlavnější námitky proti ní.

1. Prozřetelnost jest. — a) Pravda, že Bůh bdí nade všemi bytostmi, které stvořil, a že je moudře a dobrotivě řídí k jejich cíli, je zaznamenána v Písmě sv. takřka na každé stránce. V Knize Moudrosti (8, 1) čteme: — Sahá (Bůh) od konce (vesmíru) do konce a řídí všechno líbezně. A Žalmista Páně (144, 15) volá: — Oči všech, doufají v tebe, Pane, a ty dáváš jim pokrm v čas příhodný. Sv. Petr pak nás vyzývá, abychom všechny své starosti uvrhli na Pána (1 Petr. 5, 7).

Slyšme dále Pána našeho, Ježíše Krista: „Pozorujte, tak dí, ptactvo nebeské, které nemůže síti ani žnouti: mají nouzi o pokrm? A není kvítí polní lépe oděno, než Šalamoun ve vši slávě své (Mat. 6, 26)?“

b) Zdravý rozum. — Rcete: Bylo by to rozumné, kdyby někdo vystavěl krásnou továrnu, vše v ní účelně zařídil, stroje do pohybu uvedl, a pak ji opustil a jejímu osudu ponechal? A bylo by to roz-

umné od Boha, když stvořil překrásný svět, vše s ne-
skonalou moudrostí v něm uspořádal, aby se o tento
svět dále nestaral?

Představte si pozemského umělce: S jakou radostí
pozoruje díla svá, ač nejsou nikdy tak dokonalá, jak by
si přál; vizte, jakou péči o ně má! Popatřte na matku,
jak miluje děti své, kterým dala pouze tělo; a i to
jim nemohla dáti tak krásné, jak by si přála! Tu pak
sudte: Oč více miluje Stvořitel svět a všechny tvory
na něm; jak se o ně stará a pečuje, když je stvořil
úplně dle své libosti! Popírají tuto pravdu, by zname-
nalo, činiti z Boha bytost bez rozumu a bez srdce,
což by bylo rouháním.

2. Námitky: — a) Když tedy Bůh lidí miluje, kterak
na ně může dopouštětí tisícera neštěstí a bole-
sti? — Na to odpovídám: Valnou částí svých utrpení
býváme vinni sami. Nestřídmy si podrývá zdraví,
chlipník klidí hanbu, pyšný se cítí všude odstrkova-
ným... Oh, kdyby jen všechna ta utrpení se země
zmizela, která hříchy sobě i jiným připravujeme, již
tu by z ní byl poloviční ráj! — Mnohé pak trudy
Bůh na nás přímo sesílá, ale toliko z lásky. Vždyť i
my mnohdy působíme osobám nám drahým bolest
právě proto, že je milujeme. Představte si na příklad
dítě, které má nebezpečný vřed a s pláčem rodiče
prosi, aby je nedávali operovati. Vyhoví mu? Nikoliv,
protože dítě své milují a chtějí mu zachrániti život.
Člověk pak může býti šťasten toliko tehdy, když žije
dle přikázání Božích... Co však je dnes těch, kteří
tak nečiní a spějí do záhuby věčné! Divte se tu Bohu,
když ve své lásce k nim použije i neštěstí, nemoci,
aby je přivedl na pravou cestu! O jak o mnohém člo-
věku by bylo lze říci: Kdyby byl hodně bohatý a
stále zdravý, aby mohl žíti dle svých choutek, byl
by ztracen navždy. — Určitý díl našich utrpení je také
trestem Božím za naše hříchy. Či nemá Bůh plné právo,
aby provinilce proti svým zákonům trestal? — Ne-
smíme pak zapomínati, že tyto tresty jsou mnohdy
milosrdenstvím Božím, aby nás uchránily před jeho
přísnou spravedlností na věčnosti. Jak smutná zasle-

penost to tedy je, když se člověk v utrpení Bohu rouhá!

b) Ale proč nechává Bůh trpět i lidi nevinné? Proč i lidi ctnostné po léta na lůžko připoutává? Proč nechal miliony svatých mučiti na skřipcích a hranicích? — Kdo nerozumí, co znamená Boha milovati, pro toho ovšem je utrpení lidí nevinných záhadou. Kdo někoho miluje, je ochoten pro něho i trpět a zemřít. Ejhle, proč nejedni svatí, kteří milovali Boha láskou nebeskou, spěchali k mučednickým nástrojům jako na svatbu a uprostřed ohně je stravujícího zpívali chvalozpěvy! Měli při tom na mysli, kterak Bůh svého vlastního Syna ukřižovati nechal, aby jej tím více oslaviti mohl. Věděli, že za krátké utrpení je očekává neskonalá radost.

c) Největší pochybnosti o Prozřetelnosti budí mnohé domnělé nespravedlnosti na světě. Z nejedněch úst lze slyšet rozhořčené volání: „Kde je Bůh, aby učinil pořádek? — Oh, spravedlnosti Boží neunikne nikdo! Ale kdyby měl na příklad každému lichváři ihned dům nad hlavou zapáliti a každého hodného člověka bohatstvím zahrnouti, každého vraha bleskem skolit a každého pokorného knížetem učiniti, pak by mu bylo denně stotisíckrát do přirozeného běhu života zasahovati. Pak by sice lidé žili dle přikázání jeho, ale ne z upřímné lásky k němu! Pak by lidé byli hodni, ale pouze z bázně před tresty, které je ihned stihnou, neb z touhy po rychlé odměně! — Bůh je dále shovívavý a ponechává hříšníku čas, aby se obrátil. Kdyby byl na příklad sv. Augustina a mnohé jiné po prvním hříchu ihned bleskem zabil, co nynějších svatých by bylo zatraceno! — Bůh je nejvyšší spravedlivý: Když ve své vševědoucnosti vidí, že se hříšník neobrátil a na onom světě propadne trestům věčným, musí jeho dobré skutky, které přece tu a tam vykoná i člověk nejšpatnější, odměniti již zde na zemi. Jak často lze takto vysvětliti pozemské štěstí hříšníkovo! — Konečně by Bůh, kdyby hříšníka trestal okamžitě, mnohdy činil nešťastnými i jeho nevinné děti a příbuzné! Je to tedy pouze moudrost, milosrdenství a

spravedlnost od Boha, když nechává růsti koukol mezi pšenicí až do žně.

d) Ale jak to, že z působení Prozřetelnosti kolem sebe nic nepozorujeme? Všude jakoby vládla náhoda a lidské přičinění. Jednoho na příklad raní mrtvice, když se rouhá, druhého, když se modlí. Štěstí mívají lidé hodní, právě jako špatní! — Tu je třeba pamatovati, že mnohdy Bůh nás chce zkoušet, že svoji péči o nás skrývá, aby tím více vynikla záslužnost naší víry. — Ostatně není pravda, že z řízení Prozřetelnosti nic nevidíme. Slyšte: Jednoho dne P. Beauregard, proslulý francouzský kazatel v 18tém století, výmluvně kázal o prozřetelnosti Boží. Když vycházel z kostela, zastavil jej prostý muž a mu děl: Důstojný pane, rád bych vám sdělil, že dnešní vaše řeč se nesrovnává s pravdou. Důkazem toho jsem já sám. Mám šest dítek, pracuji od rána do večera, modlím se, chodím do kostela, a přece mne pronásleduje neštěstí za neštěstím, že žiji v bídě... Na tato slova mu P. Beauregard vřele tiskne ruku a se slzami v očích dí: Oh, příteli, vy sám jste důkazem Prozřetelnosti. Před několika dny, po mém kázání o almužně, přišla ke mně princezna Conti, dala mi tři tisíce franků, abych jich použil na podporu nuzných, jak sám nejlépe uznám. Byla to zajisté Prozřetelnost, která vás přivedla ke mně, aby se vám dostalo pomoci. A dělník, hojně jsa obdarován, odcházel, žasna právě nad tou Prozřetelností, do které si před chvílí trpce stěžoval.

Marné námitky: Je a zůstane pravdou, že Bůh řídí svět s moudrostí svrchovanou. Jestliže úradků této moudrosti vždy nechápeme, nesmíme zapomínati, že je lze přirovnati k veliké vyšívané látce, obrácené lícem k nebi, rubem k zemi. Na svrchní její části je viděti postavy, květiny a jiné věci tak krásně a souladně vyšité, že plní člověka úžasem. Popatřte však na spodní část a spatříte pravý opak: nitě sem a tam přeházené, žádný soulad, nic se vám na ní nelíbí. A totéž rceťte o činech Prozřetelnosti. Pokud na ně patříte z této země, všelicos se nesrovnává s rozumem vaším. Ale počkejte jen, až na ně budete patřiti s výšin nebe-

ských, oh! jak ihned se vám vysvětlí mnohé nynější záhady. Jak budete žasnouti nad prozřetelností Boží! Abyste pak k tomuto pravému patření na ni došli, zvolte:

Tvá vůle nejsvětější,
ó Pane, řídí vše;
proto nechť srdce moje
tobě důvěřuje.

Co ty, ó Pane, sešleš,
je všecko vůle tvá;
tobě se duch i tělo
mé navždy odevzdá.

XVI.

Andělé.

Když se, drazí moji, rozhlédnete po této zemi, co rozmanitých a nesčetných tvorů na ní vidíte... Než Bůh stvořil nejenom zemi, ale také nebe. A tu jaksí sama od sebe se dostavuje otázka: Stvořil Bůh také nějaké tvory v nebi? Ano, odpovídá nám víra naše: stvořil v něm anděly. A o těch právě se dnes poněkud blíže poučme.

1. Andělé jsou. — Potvrzuje nám to sám Bůh, jenž je pravda svrchovaná. On v Písmě sv. o andělech nejednou mluví. Tak na př. v žalmu 102. čteme: Dobrořečte Hospodinu všichni andělé jeho. Kristus Pán pak o dítkách dí: Andělé jejich v nebesích vždycky hledí na tvář Otce mého (Mat. 18, 10).

A o jak četných zjeveních andělů nám vypravuje Písmo svaté! Ve Starém zákoně zjevili se Abrahamovi, Lotovi, Jakubovi, Balaamovi, Josuovi, Davidovi, Danielovi, Tobíášovi a mnohým jiným. — V Novém pak zákoně anděl Gabriel předpovídá Zachariášovi narození sv. Jana Křtitele, zvěstuje vtělení Syna Božího Marii

Panně; andělé oznamují narození Páně pastýřům betlemským, slouží Spasiteli světa na poušti, zvěstují nábožným ženám zmrtvýchvstání Páně, zjevují se apoštolům při jeho nanebevstoupení; anděl vysvobozuje apoštoly ze žaláře a poroučí jim kázati Ježíše Krista ve chrámě.

Kromě Pisma sv. potvrzují jsoucnost andělů i dějiny, které o častých zjeveních jich vypravují.

2. Co jsou? — Jsou pouzí duchové a nemají žádného těla, jako máme my. Když pak těl nemají, není nám možno jich viděti, jich se rukama dotýkati; nezaujímají žádného prostoru, nemají žádných rozměrů: nejsou ani velcí ani malí, ani silní ani slabí, ani staří ani mladí...

Ale jak to, namítnete mi, že je malíři zobrazují jako mladičké, rozkošné chlapečky, s křídly na zádech? — Ano, odpovídám, děje se tak, ale i malíři dobře vědí, že andělé ve skutečnosti nejsou takoví, jak je zobrazují. Ale když je chtějí nějakým způsobem představit našim očím, jsou nuceni jim dáti jakousi tělesnou podobu. Zobrazují je jako krásné chlapečky, aby nám naznačili jejich svatost; jasný a veselý obličej jejich má nám připomínati jejich nebeskou blaženost; kvetoucí mládí jejich nesmrtelnost; křídla na zádech jejich pohotovost a hbitost v plnění rozkazů Božích. My však pamatujme, že to jsou pouhé obrazy a nic více, právě jako obraz Boha Otce s dlouhým bílým vousem a koulí v ruce má nám připomínati jeho věčnost, a že je stvořitelem světa.

Mohli byste mi namítnouti dále: Přece však čteme v Písmě svatém, že se andělé dali viděti v těle lidském! — I to je důvodem, proč je malíři zobrazují v lidské podobě. Ale buďte ujištěni, že ono viditelné tělo nebylo tělem skutečným, andělu vlastním, nýbrž tělem zdánlivým, nepravým, utvořeným ze vzduchu neb jiné jemné látky, které neznáme. Jsou tedy, opakuji, andělé pouzí duchové, kdežto my jsme duch a hmota.

3. Kolik jich je? — Víme tu pouze tolik, že jich je převelice mnoho: miliony a miliony! Prorok Daniel ve vidění zřel, kterak Bohu slouží tisícové tisíců andělů (7, 10). Vzpomeňme si pak na Krista Pána, když ho na hoře Olivetské zajímali. Petr, vida to, vytasil meč

a jednoho ze žoldnéřů zranil. Ale božský Mistr mu děl: Co činiš, Petře? Zda-li mniš, že bych nemohl prositi Otce svého, a dal by mi více, nežli dvanácte pluků andělů (Mat. 26, 13)?

4. Kde jsou? — Řekli jsme si to již: v nebi u Boha. Jako králové pozemští mají své dvořeniny, tak i Bůh. Dvořeniny jeho jsou andělé. A jako mezi dvořany pozemskými jsou různé stupně, tak i v oné družině nebeské andělé jedni druhé rozumem, mocí a dokonalostí své přirozenosti převyšují. Na základě Písma svatého má se za to, že se dělí v devět kůrů, počínaje od andělů, archandělů až k cherubínům a serafínům.

5. Co dělají v nebi? a) Jsou u Boha, zří jeho neskonalou krásu, nevyčerpatelnou dobrotu, svrchovanou moc a moudrost. Tento pohled plní srdce jejich blažeností takovou, že pějí ustavičně: S v a t ý, s v a t ý, s v a t ý... Radují se dále, že toho Boha, kterého nade všecko milují, hříchem urazití nemohou. Blaží je rovněž, že nebeské štěstí jejich nikdy nebude mít konce.

b) Jsou stále pohotově k vykonávání rozkazů Božích. Proto právě se jmenují andělé, což na česko znamená poslové Boží.

Bůh pak je posílá na naši zemi v záležitostech přemnohých. Činí tak I.) z péče o spásu duší našich. Co příkladů by tu bylo lze uvést! Slyšte aspoň tento: Sv. Stanislava Kostku dal otec jeho s bratrem Pavlem na vychování do Vídně. Byt jim najal u jednoho protestanta. Stanislav se těžce rozstonal a žádal, aby byl povolán kněz, který by ho zaopatřil sv. svátostmi. Ale proti tomu byli jak domácí pán, zarytý bludař, tak i svěťácký bratr jeho. Jaká bolest tu sklíčila srdce zbožného jinocha! Chtěl se po křesťansku připravit na smrt, a vlastní bratr mu v tom bránil. V této tísní své jal se vroucně modliti k sv. panně Barboře, patronce umírajících, aby mu nedala zemřítí bez Boha! A hle: V následující noci se mu zjevila sv. Barbora se dvěma anděly, z nichž jeden mu přinesl a podal Tělo Páně.

II. Bůh dále posílá své anděly na tuto zemi, aby chránili jeho věrné před útisky lidí zlých. Je vám zajisté známo všem, kterak poslal anděla svého do Babylonie

do pece ohnivé, aby zachránil tři zbožné jinochy před hroznou smrtí upálením, kterou jim přichystal král za trest, že se nechtěli klaněti zlaté modle. — Něco podobného čteme v životopise sv. Václava, knížete českého: Vzpurný vévoda zlický Radslav mu vnutil bratrovražedný boj. Sv. Václavu se zželelo prolévání nevinné krve a proto mu nabídl rytířský souboj. Již již se měli utkatí zbraní, když tu Radslav seskočil s koně, hluboce se knížeti kořil a prosil za odpuštění svého provinění. Co se stalo? Radslav spatřil nad přilbicí sv. Václava skvoucí kříž a jemu po boku dva anděly, kteří mu hrozili, aby se neopovažoval sv. Václavu ublížiti.

c) Dnes zmíním se pouze ještě o jednom úkolu, který andělům vyhradil Pán v den posledního soudu. V oné hodině, která nikomu z lidí, ba ani andělům nebeským známa není, přijde Syn člověka ve slávě Otce svého s anděly svými. A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým; a shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes, až do končin jejich (Mat. 24, 31). Andělé tu oddělí spravedlivé od hříšníků a postaví je na pravici Kristově, kdežto hříšníky po jeho levici. A tu spravedliví uslyší hlas Páně: Pojdte požehnání Otce mého a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa (Mat. 25, 34). Kéž toto štěstí jejich je i štěstím vašim!

XVII.

Andělé strážní.

Přítele věrného kdo nalezl, nalezl poklad, dí Duch sv. (Sir. 6, 14). Než naléztí zde na zemi přítele opravdového poštěstí se málokomu. Máme však všichni svrchovaně dobré přátele v nebesích: jsou jimi andělé. Oni nás milují jako své bratry, poněvadž jsme dítkami téhož Otce nebeského. Milují nás jako své sou-druhy, poněvadž jedenkráté máme s nimi společně a věčně žiti v nebesích. Pomáhají nám jako svým mlad-

ším, potřebným, v nebezpečnosti se nalézajícím bratřím. Zkrátka jsou nám věrnými přáteli a strážci. Je článkem víry, že andělé mají od Boha za úkol nás lidi ochraňovati. A je rovněž jisto, že každý člověk, i hříšník, nevěrec neb pohan, má svého anděla strážce. A kdo by byl s to, aby vypočítal všechna dobrodiní, která nám tyto andělé prokazují jak na těle, tak na duši.

1. Na těle. — Jestliže žijeme, jsme-li zdraví, jestliže jsme zůstali ušetřeni přemnohých neštěstí, je to z velké části zásluhou pečlivé ochrany našich andělů strážců. A kterak by také bylo možno uniknouti tak mnohým nebezpečnostem, která se nám v našem dětství a chlapectví stavěla do cesty při každém kroku, bez zvláštní pomoci oněch dobrých duchů nebeských? Nesli nás takřka na rukou, abychom nejen neupadli, ale ani neklopýtli? Takřka na rukou budou tebe nosit, abys o kámen nohou svou nezavádil (Ž. 90, 12). A kterak to, že jsme ve svém mládí unikli tak mnohým úrazům a poruchám na zdraví, do nichž nás zaváděla buď naše nezkušenost neb jinošská bujnost? Bylo by to možno, kdybychom neměli stále po boku svém oněch nebeských duchů, jimž Bůh nařídil stříci nás při každém kroku, na všech cestách? Andělům svým o tobě jsem kázel, aby tě ostríhali na všech tvých cestách (Ž. 90, 11).

Pius IX. jako chlapec ochotně přisluhoval při mši sv. Jednou uprostřed ministrování pocítil zvláštní nepokoj. Ohlédne se a vidí nedaleko sebe zářivou postavu anděla, jenž ho zval k sobě. Pius však se obával zanechat kněze samotného u oltáře, proto zůstal klečeti dál. Než anděl v něm vzbudil tak velikou úzkost, že malý ministrant se vzchopil se svého místa. Neučinil ani pět kroků, když na stupně oltáře, na místo, kde klečel, s rachotem dopadl těžký kus omítky, odtržené od klenutí.

Pokud pak se ochrany lidí dospělých týče, vzpomeňte si jen na dojemné události ze života Abrahamova, Jakubova, Tobiášova, Danielova, Petrova atd., zaznamenané v Písmě sv., tedy zcela jisté a nepochybné.

Vším právem tedy o oněch andělech požehnaných napsal veliký učitel církevní sv. Augustin: S velikou

pečlivosti a bdělou pozorností stojí při nás v každé době na všech místech, pečující o všechny potřeby naše. Pomáhají nám, když pracujeme, chrání nás, když odpovídáme. Radují se, když se radujeme, rmoutí se s námi, když jsme zarmoucení. Zkrátka mají svrchovanou péči o nás a neskonale nás milují.

2. Na duši. — Té obzvláště oni svrchovaně moudří a svatí duchové si váží a o ni pečují. A co pro ni činí?

a) Chrání ji. Před kým? Před třemi úhlavními jejími nepřáteli, kteří usilují o její zkázu. Jedním z nich jsou naše četné a nebezpečné hříšné náruživosti. Je to dále svět, jenž svým špatným příkladem, slovy, tiskem, nestoudnými obrazy, divadly a tisícerým jiným způsobem nás hledí odvrátiti od Boha a strhnouti do hříchů. A co teprve říci o nejúhlavnějším nepříteli duší našich, o satanu, jenž jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil (1 Petr. 5, 8)? A na úklady těchto tří nepřátel nás andělé strážní upozorňují, nás varují, v boji proti nim nás posilují.

b) Povzbuzují nás k dobrému. — Co svatých myšlenek, ó draží, co spasitelných vnuknutí jste během života již slyšeli v nitru svém! Co rad, povzbuzení, upozornění a sladkých výtek! A kdo to takto mluvil a mluví v srdci vašem? Bůh, ano, ale skrze vašeho anděla strážného. Sv. Řehoř Divotvůrce vděčí svému andělu strážnému za své obrácení z pohanství na víru křesťanskou. Za příčinou dalšího vzdělání se chtěl odebrati do města Bejrutu. Když již měl k odcestování vše připraveno, objevil se před ním vojin s rozkazem, aby jel do Caesaree. Stalo se tak, a tam se Řehoř setkal s Origenem, který ho přivedl do Církve Kristovy. O tomto vojínu pak světec sám píše: Nebyl to vojin, ale nebeský Strážce, který nás provází na cestě životem.

c) Přednášejí naše modlitby a dobré skutky Bohu. — Nečiní tak ovšem, aby Pána Boha na naše modlitby a dobré skutky teprve upozorňovali — jeť Bůh vševědoucí a zná i nejhlubší tajnosti srdcí našich! — ale, aby nás svou mocnou přímluvou u trůnu Božího podporovali. Že tak činí skutečně,

o tom nás ujišťuje sám archanděl Rafael, an Tobiašovi děl: Když jsi se modlival s pláčem a pochovával mrtvé, já jsem obětoval modlitby tvé Pánu (Tob. 12, 12). A jak mocné bylo toto prostřednictví jeho, víme z toho, že jej Bůh poslal, aby Tobiaše uzdravil.

d) V hodině smrti naší napíná anděl strážce obzvláště síly své, aby nám dopomohl ke štěstí nejvyššímu, do blaženosti věčné. Z mnohých důkazů, které by tu bylo lze uvést, slyšte aspoň tento: Roku 1596 zuřil v Římě mor. Jedné noci klepe na vrata kláštera, jenž se věnoval péči o nemocné, krásný chlapec a prosí o kněze k umírajícímu. Dva řeholníci s ním ihned jdou, a on je vede až k malému domku, u jehož dveří náhle zmizel. Užasli nad tím oba řeholníci, ale obzvláště skonávající, který se v domku nalézal a nikdy se nenadál toho štěstí, že by měl kněze při své smrti. Tím se však ihned vysvětlilo, kdo oním malým poslem byl: anděl strážce.

e) A po smrti? — Tu tento svatý ochránce náš vede duši lidskou buď s pláčem až ke branám pekelným, neb s nevýslovnou radostí do blaženosti nebeské. Je-li pak očištec jejím údělem, ani tu jí neopouští, ale vymáhá ji na Bohu polehčení v utrpeních a setrvává při ní tak dlouho, až ji konečně může uvést do nebe.

3. Naše povinnosti k andělům strážným. — a) Nezaslouží si již za to, co jsem z jejich péče o nás krátce uvedl, naší obzvláštní vděčnosti? Považte jen: oni tak vznešení a nás neskonale převyšující duchové činí tolik pro nás ubohé a nehodné: bdí nad námi více než nejbdělejší stráž; prokazují nám nesčetná a převeliká dobrodiní; prokazují nám je beze všeho svého prospěchu, z pouhé lásky k nám; beze vší chlouby a hluku do světa, že často ani my sami si toho nejsme vědomi; a často, ba velmi často, nadarmo. Jak zhusta se jim za vše nedostává ani toho zadostučinění, aby viděli, že jejich snahy uznáváme, dle nich se ke svému vlastnímu prospěchu řídíme! Oh, kéž bychom je spatřili i my, jako je viděli sv. Ce-

cilie, sv. Františka, sv. Kamil a mnozí jiní!... Snad bychom potom jednali poněkud lépe s těmito nejlepšími přáteli svými!

b) Na nás dále jest, abychom svým andělům strážcům působili radost: a to předně tím, že jich již nebudeme zarmucovati hříchy a skutky takovými, které se v jejich přítomnosti nepřísluší; dále pak ochotným plněním jejich svatých a spasitelných vnučení a rad. Ale abychom tak jednali, toho první podmínkou je, abychom jich často na modlitbách svých byli pamětlivi a k nim volali:

„Andělé Boží, strážce můj,
rač vždycky být ochránce můj!“

A když tak budete činiti pokorně, důvěrně a vytrvale, věřte, že vám bude dopráno s nimi:

„po smrti pak v nebi věčně
chváliti Boha ustavičně.“

XVIII.

Původ člověka.

Když Bůh tvořil svět, činil tak hravě. Pouhé jeho „budiž!“ stačilo, aby povstaly slunce, měsíc a hvězdy. Vyřkl jediné „budiž!“ a již se země pokrývala bylinami, květinami, a stromy; již se hemžily ryby ve vodách, ptáci poletovali ve vzduchu, čtvernohá zvířata se proháněla po polích a lesích. Vše to tvořil Hospodin, jak praví Písmo svaté, hraje sobě na okrusku země (Přísl. 8, 31). Když však běželo o stvoření člověka, tu jako by celá nejsvětější Trojice: Otec, Syn a Duch sv. se shromáždili na poradu, při čemž si řekli: Učiňme člověka k obrazu a podobnosti svému (Gen. 1, 26). Bůh jako by tu vzal dohromady veškerou svou moc a moudrost; povýšil člověka tak, že mezi ním a všemi ostatními tvory pozemskými zeje neskonalá propast. Slyšte jen, drazí moji!

1. Nebudu se šířiti o tom, kterak my lidé převyšujeme neskonale všechna zvířata svou přímou posta-

vou, významnou tváří a obličejem k nebi hledícím; dvěma rukama, schopnýma jakékoli práce umělecké a průmyslové; rozsahem čela, živostí a pohyblivostí očí, ladností údů... Pravím pouze, že tělo naše je divem pro každého, kdo je zná, a plní úžasem toho, kdo je studuje.

2. Ukazují pouze na tyto nepřekročitelné propasti mezi člověkem a zvířaty:

a) Člověk má rozum a přemýšlí. — Představte si vlaštovku, kterák vlétne sem mezi nás do kostela. Poletuje pod klenbou, hledí dojít ztracené svobody, zavřenými okny. Světlo, bílým sklem pronikající, pokládá za volný vzduch: opět a opět, celá zoufalá, se vrhá na překážku, která se jí staví v cestu, a které nechápe. Bylo by zcela jednoduché snést se trochu níže a vylétnouti ven, kudy přišla, otevřenými dveřmi. Byla by to však čirá náhoda, kdyby tak učinila. Inu, ona nemyslí, nemá rozumu.

b) A nová propast! Zvířata nemluví. — Namítne mi někdo: Třebas nemluvila tak, jako my, mluví přece; sám jsem slyšel vyslovovati různá slova špačka, papouška... Ano, odpovídám, ale byla to řeč? Má-li kdo mluvit, musí také vědět, co povídá. Vzpomínám si tu na papouška v kupeckém krámě, který také „mluvil“, totiž přes tu chvíli říkal „pěkně vítám“ a kupující tím nemálo bvil. Vloupali se však zloději do krámu, a co on? Volal také „pěkně vítám“. Podal tím důkaz, že zvířata nemluví, a to proto, že nemyslí.

c) Protože pak nemyslí, nejsou schopna žádného pokroku. — Vezměte malou opičku a uče ji čísti, psát, uče ji nějakému řemeslu... Dojdete nějakého výsledku? Nikdy ne. Ale vezměte dítě největších divochů, kterékoli naleznete, a ono se čísti, počítati naučí. Co zvířat dlí takřka ustávičně kolem člověka, ale lidem dosud „neodkoulala“ nic! Všechny nynější druhy zvířat snad žijí po celá tisíciletí na zemi dříve než člověk, ale za všechna ona tisíciletí nepokročila ani o krok dále, než byla na počátku. Pavouk tká i dnes stále takové povučiny, jako je tkal před 5000 lety. Důkaz toho nám podávají pyramidy egyptské

a pavučiny, které v nich byly nalezeny. Totéž rcete o hnízdech ptačích, o buňkách včelích, o stavbách bobrů, mravenců apd. Všechna zvířata spokojují se stále syrovou potravou, jako v době, kdy lidí ještě nebylo; ona dosud nevynalezla ani nejjednoduššího nástroje, nevynalezla ani nejmenší hračky. Kdežto člověk neměl nic, než bezbranné tělo, a posel svět pohodlně zařízenými domy; vaří a peče si nejjemnější pokrmy; není sice porostlý srstí neb peřím, ale zato dovede tkáti a šíti; člověk nemá k boji o život rohů a drápů, ale zhotovuje si meče a ručnice; člověku k pohybu nedostačují ani rychlé nohy koně zapřaženého do kočáru, on jezdí rychlovlaky, létá ve vzduchu; člověk nemá tak bystrých očí, jako orel, zato si připravuje dalekohledy a drobnohledy; nemá tak bystrého sluchu, jako kočka, ale má své telefony.

d) Člověk je bytost m r a v n á. — On má cit pro povinnost, spravedlnost, dobročinnost, rozeznává mezi dobrým a zlým. Kdežto zvířata? Jděte a mluvte lvu, když požírá člověka, aby toho nechal, že to je otec několika dětí! Pozorujte zvířata a pátrejte, zda činí rozdíl mezi dobrem a zlem, ctností a nepravostí. Jděte a hledejte u nich soudy a soudce! Najdete to snad v některých bajkách, ale ve skutečnosti nikoliv.

e) Člověk je bytost n á b o ž e n s k á. — My lidé jsme schopni nejenom Boha poznávat, ale také jej milovat, ctít a jemu sloužit. Viděli jste však něco podobného u zvířat? Zajisté opět nikoliv. Je sice pravda, že dnes někteří lidé náboženství mají velice málo — to si zodpovědí sami! — ale přece aspoň je mítí jsou schopni: lze je učit a povzbuzovat, aby Boha ctili, milovali, jemu sloužili; lze aspoň podniknouti tuto práci s přesvědčením, že výsledek je možný. Zkuste však učiniti z opice bytost náboženskou! Věnujte tomu čas, své schopnosti, všemožnou vytrvalost: nedokážete to nikdy. Však se také dosud nikdo o to nepokusil!

3. Vždy mne dojímají v jedné mariánské písni slova: „N a d v š e c h n y s v a t é B ů h p o v ý š i l t ě, ó P a n n o M a r i a!“ Něco podobného platí i o nás lidech: Nad všechny tvory pozemské Bůh neskonale povýšil nás.

Co nepřeklenutelných propastí mezi člověkem a i nejdokonalejším zvířetem jsem vám již vypočítal! Než, bohužel! To vše dnes někteří lidé nepováží a mermomocí chtějí, aby o nich platila slova Písma svatého: Člověk, když ve cti byl, nerozuměl: přirovnán jest k hovadům nemoudrým a učiněn jest podoben jim (Ž. 48, 13). Ba dnes se mnozí zvířatům nejen připodobňují životem svým, ale chtějí, aby z nich i pocházeli! Je něco takového možno? Veliká tisíciletí nebyla s to, aby překlenula oněch propastí, které jsem uvedl, a jež dělí člověka od nejdokonalejšího zvířete, a nepřeklenou jich nikdy. Jsou na naší zeměkouli dosud lidé, žijící ve stavu úplně divošském, proč nelze také ukázati bytostí takových, které by byly na přechodu ze zvířete ke člověku? Kdyby byl člověk skutečně ze zvířete povstal, pak by zajisté také bylo lze naléztí kostru, neb aspoň zbytky kostry, zvířete takového, které by bylo půl opice a půl člověka. Zatím však se po něčem takovém již po více než padesát let ve všech pohřebištích, jeskyních a dolech horlivě pátrá, ale nadarmo. Našly se kostry sterých zvířat takových, která jsou již vymřelá, která miliony let před pokolením lidským žila, ale zbytky opičího člověka dosud nikoliv. A když občas ten neb onen jal se zvoniti na poplach, že se mu něco takového poštěstilo, co to bylo? Vždy buď klam nebo podvod. Učený Wirchow napsal: „Míti za to, že by se živočich mohl změnití v jiného tak, že by z toho vyšel krásný a dokonalý člověk, je jedna z nejpovrchnějších myšlenek, a býti tak smělým a pustiti ji do světa, znamená největší nevědomost.“

4. Pravda, byl ne příliš dávno učený svět touto domněnkou jako opilý, ale dnes z ní již vystřízlivěl. Dnes se jí ještě drží nějaký nedostudovaný nevěrec, nějaký redaktor protináboženských novin, kteří jí otravují nerozvážný lid a zvláště mládež. Ale kam tato neblahá nauka vede? Ke mravní zkáze společnosti lidské. Drazí moji! Znáte třebas nejedny lidi ze svého okolí, kteří mají za to, že povstali ze zvířete. Ale pozorujte je a pak rcete: Jsou to dobří otcové rodin, jsou to věrní manželé, jsou to lidé, kteří se nikdy neprovinili

proti cizímu majetku a životu? Politujte jich, vždyť jsou — a jednou teprve budou! — přenešfastni. Sami však mějte stále na paměti:

Bůh ti tento život dal,
bys jej vroucně miloval,
a tak touto svatou láskou
blaženým se stal!

XIX.

Duše lidská.

U člověka, který něco studoval, neb aspoň pročel několik protináboženských knih, dostaví se doba, kdy jej mučí palčivá otázka, která chce býti mermomocí rozluštěna: Co jsem? Jsem pouhý stroj, který se nalézá nějakou dobu, dobu to pozemského života, v činnosti a pak? ... Je tu se vším konec? — Jak rozluštit tuto otázku? Krátce tak lze učiniti zodpověděním otázky další, již je, má-li člověk duši, a jaká ta duše jest.

1. Nuže, má člověk duši? — Jisto je, pozoruje-li člověk jen poněkud sám sebe, že se mu víra v duši takřka vnucuje. Vše, vše mu volá: máš duši.

a) Duše, toť vaše paměť, ona kouzelná síla vzpomínky, jež na způsob divadelního režiséra, vyvolávájícího na jeviště herce, dle libosti vaší vyvolává vám před oči život, který jste prožili, bytosti, které jste milovali. Ony zmizely již dávno, ale vy je přece vidíte, vy je slyšíte, jako by byly stále před vámi.

b) Duše, toť vaše vůle s její svobodou. Ona velí vašemu rozumu: „uvažuj!“, a on tak činí; vašemu srdci: „odpusť!“ a ono se utiňuje. Ona poroučí vašemu tělu: „jdi!“, a ono jde; „pracuj!“, a děje se tak. Ba, ona rozkazuje i zevnějšímu světu a jeho živlům.

c) Duše, toť váš rozum. Mluvím k vám, vzduch se chvěje, vlnění jeho se přenáší na váš sluchový bubínek, pak na vlákna vašeho mozku ... a co dále? Náš rozum tu naslouchá jako úředník u telefonu a činí

úsudky, souhlasí neb se staví naproti. On čarokrásným letem se povznáší až k poznání samého Boha.

Ejhle, duše vaše! Pravda, nevidíte ji, ale po ovoci poznává se strom. A ovoce duše vaší: toť pamět, vůle, rozum.

2. Duše lidská nepozůstává ze žádné hmotné látky, je tedy bytost **n e h m o t n á**.

a) Díky výzkumům učenců je dnes nade vši pochybnost zjištěno, že hmota, z níž sestává živé tělo, je podrobena stálé změně. Staré součástky se z něho potem a jinak vylučují a jsou nahrazovány novými, takže as v osmi letech se tělo lidské úplně obnoví. Než když se tělo tak rychle mění, jak to, že si podržujeme vzpomínky na věci, které jsme viděli, slyšeli dávno před osmi lety? Jak to, že se cítíme zodpovědnými za skutky, spáchané před 30, 50 lety? Nelze to vysvětliti jinak, než že je v nás něco, co se s tělem nemění, co není ničím hmotným.

b) Hmota, působí-li na ni stejné fysické příčiny, jeví vždy stejné účinky. Voda na příklad, působí-li na ni teplo, proměňuje se vždy v páru. Než jak jinak tomu je s duší! Hle příklad: Ve sněmovně pronese poslanec několik slov. A co tu? Jeden z posluchačů je nad nimi pln radosti, druhý pln hněvu, třetí při nich zůstává chladný. Jak vysvětliti tyto různé účinky? Fysické působení bylo přece stejné! Kdyby tělo bylo jedinou příčinou myšlení a pocitů, odkud tyto zcela opačné účinky? Je z toho patrné, že duše podléhá zákonům zcela opačným, než hmota. Proto však nemůže býti ničím hmotným.

3. Duše je bytost nejen nehmotná, ale **d u c h o v á**, čímž chceme říci, že je na hmotě nezávislá tak, že by mohla žíti, i kdyby byla od těla oddělena.

Poměr její k tělu lze naznačiti následujícím přirovnáním: Učený vyšší úředník pracuje za pomoci úředníků sobě podřízených. Ale práce obzvláště důležité vykonává úplně sám. Právě z těchto prací jeho je patrné, že je něčím vyšším, než jeho podúředníci, a že by se obešel, kdyby k tomu měl dosti času, i bez nich. Rovněž tak tomu je s duší. I ona, pokud je vázána na

tělo, vykonává některé práce za pomoci tělesných smyslů. Ale koná i úkony takové, při nichž pracuje úplně samostatně. A z toho právě je zřejmo, že je něčím vyšším, než smysly tělesné, a že je s to, aby obešla se i bez nich. Dokazuje to:

a) Vynalézavost ducha lidského v oboru věd přírodních. Smysly naše na př. vidí, kterak voda, uzavřená v pevné nádobě, když na ni působí teplo, má zvláštní sílu, jež je s to onu nádobu i roztrhnouti. Ony pozorují, že elektrická síla se nese rychlostí blesku po kovovém drátě. Toť vše. Ale těchto zjevů se uchopuje duch lidský, usuzuje a bádá, používá parní síly k pohonu strojů, pomocí elektřiny v okamžiku přenáší svou myšlenku do největších dálek. Duše lidská při takovýchto výzkumech na smyslech tělesných úplně nezávisle pracuje, a proto také na nich je úplně nezávislá.

b) Pozorujte dále duši, s jakou mocí se staví na odpor tělu a jeho žádostem. Turenne, francouzský maršál, pocítil jedenkrát v předvečer bitvy mimovolný strach. Než, jakmile jej zpozoroval, si pravil: Ty se, kostro, chvěješ? Co bys teprve činila, kdybys věděla, kam tě zítra povedu! — Kdo by v těchto slovech neviděl nezávislosti vůle lidské — a tedy i duše, ve které vůle má původ — na tělesném ústrojí?

c) Další důkaz této pravdy spočívá ve vlivu, který mají na duši zcela nehmotné pojmy pravdy, dobra a krásy. Jakmile se vůle lidská pro ně nadchne, pak ani největší utrpení, ba ani smrt, nejsou s to zmoci, aby se jich zřekla. Co příkladů této pravdy nám podávají dějiny. Vzpomeňme si jen na svaté mučedníky, umírající zcela dobrovolně pro víru svou... A Církev jich čítá na miliony! Komu by tu nebylo patrné, že příčinou této jejich statečnosti je princip na hmotě úplně nezávislý?

4. Z toho pak, že duše naše je bytost nehmotná, duchová, plyne dále, že může žít i bez těla, že je nesmrtelná. — Ona by mohla přestat žít, pouze kdyby Bůh sám tak chtěl. Ale může to Bůh učiniti? Nikoliv, neb pak by stanul v rozporu sám s sebou a

svými vlastnostmi. Proto musí duši zachovati na věky. Slyšte důkazy:

a) Člověk chce žít, stále žít, věčně žít... Na co na př. pomýšlí rolník, jenž i v posledních letech svého života kypří neobdělanou zemi, staví dům, sází strom, s něhož ovoce trhati nebude? Chce si zachovati památku u svých potomků, chce, aby nezemřel celý. Tato touha po nesmrtelnosti je člověku vrozena, je mu Bohem samým dána, a proto ji Bůh splnit musí.

b) Totéž žádá člověku vrozený cit pro spravedlnost. Život lidský na této zemi je neustálým bojem mezi dobrem a zlem. Vrozený pak cit nám praví, že dobré musí býti odměněno, zlé musí býti potrestáno. Než, co se na světě děje? Spravedlivý bývá utiskován, kdežto bezbožný triumfuje. A tu že by měl se smrti býti konec všemu u obou? Že by měli stejně skončiti vydrhiduch, který jenom zlo páchal, a Milosrdná sestra, jež pouze dobro kolem sebe rozsévala? Vrozený nám cit pro spravedlnost se proti tomu vzpouzí a volá: Ne, není to možné; jednomu se dostane odplaty, druhému trestu na věčnosti. Tento cit do nás vložil Bůh a proto je nucen jej splnit.

c) Víra v nesmrtelnost duše je přirozenosti lidské vrozena. Že tomu je skutečně tak, dokazují dějiny všech starých národů. Oni svým mrtvým stavěli pomníky, na nichž nápisy tuto víru naznačují; dávali jim do hrobu oděv, skvosty, zbraně, nástroje, měli pro ně pohřební obřady... Činí něco takového zvíře? Stará se ono o hrob svých rodičů? Nikoliv. Kde se tedy v lidech vzala tato úcta? Oni ji prokazovali popelu svých předků, poněvadž vnitřní hlas jim pravil, že není s nimi úplně konec; poněvadž byli přesvědčeni, že smrt je pouhým přechodem k životu novému. Toto přesvědčení měli, ač v přírodě vše jenom umíratí viděli, ač se jim pro jejich nepravosti bylo obávati trestů po smrti. Je to důkazem, že víra v nesmrtelnost je člověku vrozena samým Bohem — a tedy pravdiva.

5. Ale, namítne mi někdo, když člověk již pouhým rozumem svým může přijíti k poznání, že má duši nesmrtelnou, proč v ní mnozí nevěří, neb aspoň žijí,

jako by v ni nevěřili? — Vinnou toho je, odpovídám, náboženská lhostejnost naší doby. Učený Angličan Robert Hall napsal: „Pohřbil jsem svůj materialismus v hrobě svého otce“, t. j. přestal jsem býti nevěrcem následkem přemýšlení, k němuž mi zavdala podnět smrt mého otce. Než takto vážně jednají málokterí. Když ztratí otce, matku, sestru, důvěrného přítele, nakloní se na okamžik nad zející jícen věčnosti, aby pronikli temnotu, ve kterou je zahalena, ale záležitosti světské odvolávají ihned jejich pozornost k sobě, a oni tančí ve víru světa lehkomyšlně dál.

Mělo by to, ó drazí, platiti také o nás? Probůh, jen to ne! My pamatujme stále, že máme duši, duši nesmrtelnou, a pracujme úsilovně na její spáse.

XX.

Hřích dědičný.

Bůh, jak di Písmo svaté, stvořil člověka k obrazu a podobnosti svému. Když však jej pozorujeme, kterak se rodí na svět s pláčem, kterak v životě svém přes chvíli k nebi volá: „Smiluj se nade mnou, ó Bože (Ž. 50, 3)“, jsme nuceni se tázati: To že je ten obraz Boha nejvyš dokonalého a svrchovaně blaženého? Jak vysvětliti tuto nesrovnalost? Není to možno jinak, než hříchem dědičným, kterého naši prarodiče Adam a Eva v ráji se dopustili, a který jsme my po nich i s jeho smutnými následky zdědili. Uvažujme dnes 1. že hřích dědičný jest; 2. jak na nás přešel; 3. jaký je následkem něho náš stav.

1. Hřích dědičný jest. — Potvrzuje nám to a) náš rozum. — Když jen poněkud pozorujeme sami sebe, vidíme, jako by nad námi spočívalo jakési prokletí. Jsme totiž

Ochromeni na rozumu. — Rozum náš je zahalen hustými mlhami, touží po vědění, ale co námahy mu dá, než odkryje zrnko pravdy. Cosi pak nám v nitru

našem praví: Ne, s takto zatemnělým rozumem lidé na počátku stvoření nebyli!

Jsme ochromeni na své vůli. — Ta je nakloněna ke zlému tak, že hřích se stal druhou přirozeností lidskou. Ctíme a milujeme dobro, ale pášeme zlo. Však i příslovím se stalo: „Hřešiti je lidské!“ A s takovouto hříšnou duší že by byl člověk vyšel z rukou Stvořitelových, když Žalmista ho opěvá, že Bůh ho učinil bezmála rovným andělu (Ž. 8, 6)?

Údělem člověka na zemi je utrpení, které ho takřka ustavičně skličuje. Ale kterak vysvětliti bolesti na světě, když jej Bůh stvořil z lásky, a když viděl, že vše, co stvořil, bylo dobré (Gen. 1, 31)?

A smrt? — Který umělec, jenž vynaložil všechny síly duševní, aby vytvořil arcidílo svého života, by je bez důvodu vydal zkáze? A Bůh by tak učiniti měl?

Ne, nebyl to Bůh, jenž člověka v takto nedokonalém stavu stvořil, ale člověk sám se do něho uvrhl — hříchem!

b) Jsoucnost hříchu dědičného dokazuje ústní podání všech národů. Celý starověk, vida stav člověka na zemi, tušil v něm nějaké tajemství. Věřil v jakési porušení prvotního záměru, který s ním mělo nebe, a to následkem neznámého provinění. Cicero vyjadřuje tyto staré tradice slovy: Nezrodili jsme se v tomto bídném stavu, v němž se nalézáme; příčinou jeho je nějaké veliké provinění, spáchané v minulosti. — Člověk si také uchoval v hloubi duše vtisknutou vzpomínku na bývalý blažený život v ráji. Ústní podání všech národů tuto dobu nazývá věkem zlatým. V onom věku prý lidé žili bezstarostně, bez práce a trudu, a po smrti se stávali duchy nebeskými. Ale tu považte: Člověk si nemůže vzpomínati na nic, co nikdy neviděl, neb o tom neslyšel. Proto vším právem říci mohl básník: „Člověk je padlý bůh, vzpomínající si na nebe.“

c) Písmo sv. hlásá pravdu o hříchu dědičném: „V nepravosti jsem se zrodil, a v hříchu počala mne moje matka (Ž. 50, 7).“ — Veliký trpitel Job nařiká,

že každý člověk, který se narodí, má na sobě nečistotu takovou, že ho od ní nemůže očistiti nikdo jiný, než Bůh (14, 4). — Sv. Pavel pak píše: „Jako skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět a skrze hřích smrt, tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž v něm všichni zhřešili (Řím. 5, 12).“ — Všichni Otcové církevní jednohlasně potvrzují tuto pravdu... Církev katolická uděluje dítkám křest sv. a stihá kletbou toho, kdo by se odvážil popíratí přenesení hříchu Adamova na veškeré jeho potomky.

2. Jak na nás přešel? — Někdo řekne: Jak jsme se mohli dopustiti tohoto hříchu, když jsme se ještě ani nenarodili? — Ale kdo tvrdí, že jsme se ho dopustili my? Církev nikdy ne. Ona toliko praví, že tento hřích je na nás, ale ne z nás. A v tom je veliký rozdíl! Představte si malíře, který by z neopatrnosti z okna ve vyšším poschodí upustil na ulici nádobu s barvou. Dejme tomu, že byste právě kráčeli kolem a barvou tou byli polití. Barva by byla na vás, ale ne vaší vinou. Podobně tomu je s hříchem Adamovým. Ač není z nás, přece je na nás, jsme jeho obětí.

A jak na nás přešel? — Je to tajemství. Stalo se to as tak, jako když otec rozplývá bohatý majetek: odnesou to všechny dítky, jež tím přijdou o dědictví; jako duševní i tělesné vady z rodičů přecházejí na dítky. Vizte pramen, z něhož vodovod vede vodu do města, do čerpadel veřejných i soukromých domů. Voda je čistá a dobrá nejen v pramenu, ale i v celém městě. Tu však si představte zlého člověka, který by onen pramen otrávil. Řete, bude tu voda v čerpadlech ještě tak čistá a dobrá, jako dříve? Nikoliv, bude otrávena všechna, poněvadž všechna pochází z onoho pramene. Podobně z Adama pochází veškeré pokolení lidské, a hříchem jeho jsme jaksi otráveni i my: Místo lehké práce stala se údělem naším lopota, místo kvetoucího zdraví na nás dolehly nemoci, místo nesmrtelnosti zaujala smrt: skrze hřích smrt (Řím. 5, 12). Rozum náš, dříve převelice bystrý, byl zatemněn, vůle, která jenom dobro chtěla, byla

oslabena a naklonila se ke zlému. Milost posvěcující byla ztracena, s ní pak právo na nebe, a my se rodíme na tento svět v nemilosti Boží: synové hněvu jsme (Ef. 2, 3).

3. Jaký je nynější náš stav? — Jací nyní jsme, činíme Tvůrci svému čest, či nikoliv? Když popovážíme, kterak i takto neskonale převyšujeme všechny tvory pozemské, zajisté ano. Či bylo by snad lépe, kdybychom se byli vůbec nezrodili? Jeden básník na to odpovídá:

„Nechť jsem ochromený, dnou stížený, zmrzačen,
jen když žiji, dosti na tom, já jsem spokojen.“

Než, když i nynější stav náš je dobrý, proč říkati, že nás hřích dědičný poškodil? — Představte si dva lidi stejně zámožné: Jeden z nich neočekávaně zdědil slušné dědictví; nemá starostí o zítřek, není mu těžce pracovati: je spokojen. Druhý byl králem velké země a vedl život královský. Byl však s trůnu sesazen, do vyhnanství vypuzen, s příjmy je mu počítati: zkrátka je ve svém novém postavení nešťasten. Proč? Zajisté ne z té příčiny, čím jest; vždyť i jeho soused je spokojen, ač žije v týchž majetkových poměrech! On je nešťasten proto, že není, čím byl a čím by býti měl. On se nalézá ve stavu pádu.

Další příklad: Unavený dělník se položil na zem, aby si odpočinul. Druhý je vzduchoplavcem, který se s aeroplanem sřítí na zem. Oba jsou ve stejném položení, a přece je jeden šťasten, kdežto druhý nikoliv. Proč? Protože ho stihl pád.

Podobně my jsme padli s výše, a nynější náš stav, třebaš nebyl sám v sobě špatný, je jím přece, porovnáme-li jej s tím, jaký by býti mohl. Jsme nešťastní vzduchoplavci, jsme ve stavu pádu.

Jediná Maria Panna byla bez poskvrny hříchu prvotního počata. Stalo se tak ze zvláštní výsady pro zásluhy Ježíše Krista. Je z toho patrné, že Maria Panna je ze všech stvořených bytostí Pánu Bohu nejmilejší, a že její přímluva je u něho nejmocnější. Modlívejme se k ní tedy pobožně, aby naše prosby svým orodováním u Boha podporovala a nás po skončené

pouti pozemské uvedla do toho nebe, které jsme hříchem Adamovým ztratili, ale které nám Ježíš Kristus ve své neskonale lásce svým utrpením a svou smrtí opět otevřel.

XXI.

Vtělení.

Mnohá krásná díla vytvoří nadaný umělec, ale jedno z nich zpravidla je nejkrásnější, nejdokonalejší, je jeho arcidílem. A co je arcidílem Umělce umělců, arcidílem Božím? Je jím snad tento viditelný svět, tak krásný, tak velebný v celé jeho mnohotvárnosti a zároveň souladnosti? Je jím snad svět neviditelný, ony nesčetné kůry tvorů andělských, stojících v neskonale úctě kolem trůnu Hospodinova a čekajících na rozkazy jeho? Je jím snad člověk, jenž úžasem naplňuje každého, kdo jej jen poněkud vážně pozoruje a zkoumá, ať již se stránky tělesné neb duševní? Nic z toho všeho. A co tedy? Arcidílem Božím je vtělení druhé božské osoby, Boha Syna. A tomu právě věnujme dnes svoji bližší pozornost.

1. V přesmutném stavu nalézalo se člověčenstvo po pádu Adamově. Tonulo nejenom v moři různých a velikých běd, ale — což je nejhlavnější — mezi ním a nebem byla vyhloubena nezměrná propast... A kterak ji překlenouti?

Je sice pravda, že všemohoucí a svrchovaně dobrotivý Bůh mohl na převelikou urážku, které se mu od prarodičů našich dostalo, beze všeho úplně zapomenouti. On mohl Adamovi, jen kdyby provinění svého byl litoval, a s ním zároveň i nám všem navrátiti ztracenou milost a spásu bez zadostučinění jakéhokoliv. Jeho neskonale milosrdenství mohlo učiniti i to... Ale již u nás lidí je zvykem, když někdo byl uražen, že žádá zadostučinění. Totéž pak vyžadovala i svrchovaná moudrost a spravedlnost Boží. A vyžadovala zadostučinění nejenom jakéhokoliv, ale zadostučinění u-

rážce úplně přiměřeného. A kdo je mohl dáti? Člověk? anděl? Ani ten, ani onen. V žádném totiž z těchto případů by zadostučinění nebylo přiměřeno urážce. Sudťe jen: Když by někdo vrhl do tváře stejné potupné slovo žebráku a mocnáři, bylo by to jedno? Nikoliv. Čím vznešenější osobnost kdo urazí, tím většího se také dopouští provinění. Hříchem pak v ráji byl uražen sám Bůh, velebnost neskonalá. A proto žádný člověk, žádný anděl, ale opět toliko neskonalý Bůh mohl dáti za něj zadostučinění přiměřené. S druhé pak strany byla urážka učiněna člověkem. Následkem toho bylo opět třeba, aby ten, který by ji napravil, byl rovněž člověkem. Bylo tedy nutno, aby ono provinění napravil Bůh — člověk; aby se totiž Bůh stal člověkem, aby Bůh vzal na sebe člověčenství naše a mohl jednati s Bohem jako mu rovný Bůh, a aby své zadostučinění přivlastnil člověku jako člověk. A to právě učinil Pán náš Ježíš Kristus, jenž, jsa pravým Bohem, se vtělil a stal se i pravým člověkem: — Slovo tělem učiněno jest.

2. A význam tohoto Vtělení pro nás? — Smutný byl kdysi osud křesťanských zajatců, které drželi v otroctví pohanští mohamedáni. Ubožáci ti byli nuceni, s okovy na nohou a v nuzných halenách, konati nejtěžší práce. Za pokrm dostávali suchý chléb s troškou rýže, a za obydlí měli vlhké sklepy beze světla a bez čerstvého vzduchu.

Nad hlavami jejich svištěly biče, a na šíje jejich dopadaly nemilosrdné mohamedánské kyje. Když lidským tímto nakládáním byli zmořeni tak, že ochuravěli, bylo jim bez pomoci a bez útěchy bidně zemřítí... To vše viděl sv. Petr Nolaskus a byl jat k oněm ubožákům soustrastí takovou, že založil „Řád Matky Boží na vykupování zajatců“. Členové jeho přes tu chvíli přistávali u pobřeží afrického, kde oni ubozí nevolníci obzvláště úpěli. Jakým úžasem as byly naplněny ony divoké hordy mohamedánské, když po prvé uzřely vystupovati z přístavu „Otce vykupitele“ v prostém řeholním rouchu, s provazem kolem pasu, a v chatrné obuvi; když spatřily, kterak pod svým

chudobným oděvem nosí měšce zlata, za něž chtěli vykoupiti některé z oněch ubohých otroků. Jako bych viděl toho neb onoho náčelníka hordy barbarské, kterak zastavuje některého z oněch podivných příchozích a se ho táže:

„Zajatci, které chceš vykoupiti, jsou zajisté tvoji příbuzní neb aspoň přátelé, a bezpochyby již dávno oplakáváš jejich ztrátu?“

„Nikoliv“, odpovídá řeholník, nejsou ani mými příbuznými, ani přáteli; vůbec jich neznám. Ale oni již po dlouhou dobu trpí a očekávají osvobození, aby se mohli navrátiti ke svým rodinám. Zasněžil jsem život svůj těmto nešťastníkům. Rozhodl jsem se buditi soustrast s nimi u jejich sourodáků... Věnoval jsem se sbírání almužen pro ně, a od nynějška uzříte mne a mé bratry častěji u sebe!...

Stalo se nejednou, že „Otcům vykupovatelům“ bylo jednati s lidmi bezcitnými, vyssavačnými, jichžto přehnaným požadavkům nebylo lze vyhověti. A tu oni zacházeli v obětování sebe samých tak daleko, že to je až úžasné! Bylo je nejednou viděti, kterak prosí, aby sami byli ukováni do okovů na místo oněch nešťastníků, kteří je již dlouho nosili, a jichžto návrat zarmoucené rodiny dlouho marně očekávaly. A tímto způsobem, obětováním vlastní svobody, dopomáhali na svobodu těm, kterých nemohli vykoupiti zlatem.

Drazí moji! Když toto vše dobře povážíte, jste zajisté nuceni uznati, že takováto láska je úžasná. Než Kristus Pán pro nás vykonal neskonale více! Vy víte, jak to s lidmi vypadalo po hříchu Adamově. A tu on, aby nám opět svobodu vyzískal, nejenom opustil krásné nebe, ale stal se člověkem, obětoval za nás celý pozemský život svůj, obětoval sám sebe. Byla-li pak hrdinnou již láska oněch „Otců vykupovatelů“, co je teprve třeba říci o lásce Kristově?

3. Říkává se, že láska budí opět lásku... Nuže, když Kristus Pán nás tak neskonale miloval, kde je naše láska k němu? Oh, místo lásky vidím samý nevděk. Co je dnes těch, kteří ho tupí, se mu rouhají,

po měsíce a celá léta žijí jako jeho úhlavní nepřátelé! Či nečiní tak všichni hříšníci, nečiníme tak i my? Ale tu vás, drazí, vyzývám: Zaleťte duchem svým do Betlema, do chléva vedle něho, a tam v jeslích vizte malé Dítko: je to Bůh vtělený. Jeho slzy, chudičké plénky, nuzná stáj, toť vše je důkazem jeho neskonale lásky k nám. Tu pak popatřte na pastýře betlemské, kterak před ním klečí, k němu vroucně se modlí, kterak ochotně mu obětuji své dárky... Následujte tohoto krásného příkladu i vy a zvolte: Hle, ó drahé Dítko, my všichni klečíme na kolenou svých před tebou, se svým darem v rukou. Je to dar našeho srdce. Pravda, je to dar tebe nehodný, poněvadž je to srdce nevděčné a mnohými hříchy poskvrněné. Ale ty, ó drahé Dítko, jsi všemohoucí a můžeš je očistiti a učiniti sobě milým. Oh ano, učiň tak, za to tě prosíme vroucně všichni! Při tom pak slibujeme, že tě již nebudeme nikdy urážeti, že tě aspoň od nynějška budeme opravdově milovati. Vždyť ty jsi nás neskonale více milovalo a miluješ! Ty, jež jsi tak ochotně přijalo dary, které ti předkládali prostí pastýři, přijmi i chudičký dar náš, naše srdce, a učiň je úplně svým, stále svým. Bude nám to zárukou, že jedenkráté dojdeme toho nebe, pro které ty, abys nám je otevřelo, jsi se vtělilo.

XXII.

Ježíš Kristus jest Bůh.

Drazí v Kristu! Předkládám vám dnes otázku, kolem které se točí dějiny lidstva již po dva tisíce let; otázku, která rozhoduje nad životem i smrtí jednoho každého z nás. Otázka tato zní: Kdo jest Ježíš Kristus? Dostává se nám na ni odpovědi dvojí. Předstupují křesťané a praví: — Ježíš Kristus jest Bůh. Předstupují nevěrci a volají: — Ne, je pouhý člověk. Jsou to tedy dva názory sobě úplně protivné... A kde je pravda? Odpovídám již předem: — Je na straně naší; Ježíš

Kristus je pravý Bůh. A že tomu tak, toho důkazy nám mezi jinými podávají: 1. Jeho vlastní výpovědi; 2. jeho zázraky; 3. jeho proroctví.

1. Jeho vlastní výpovědi. — Otevřte evangelium a na každé stránce najdete, kterak Ježíš Kristus se nazývá Synem Božím, úplně rovným svému nebeskému Otci; kterak si připisuje všechny jeho božské vlastnosti. Slyšte na př.: — Velekněz Kaifáš se ho úředně táže: — Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží. Je to otázka, která rozhodne o jeho životě neb smrti. Tolik on sám dobře ví, ale přece odpovídá: — Ano, ty jsi řekl, já jsem Syn Boží. Ostatně celý svět věděl, že Kristus Pán chce býti pokládán za Boha. Plyne to zcela zřejmě z události následující: Jedenkrát svedený lid jej chtěl kamenovati, a on se ho tázal: — Mnoho dobrých skutků konal jsem mezi vámi, pro který z nich mne kamenujete? A oni? Pro dobrý skutek, pravili, tebe nekamenujeme, ale pro rouhání: že ty, jsa člověk, děláš se Bohem (Jan 10, 32. 33).

Nyní pak rcete: — Kdyby se Kristus Pán pouze Bohem dělal, ale ve skutečnosti jím nebyl, nebyl by člověkem nejpyšnějším a nejšpatnějším ze všech lidí nekalých, co jich kdy na světě bylo? Pravda, žily, na zemi korunované nestvůry, jako Domitian, Kaligula, Diokletian, kteří chtěli býti bohy a dávali si stavěti chrámy a oltáře. Ale tak daleko, jako Kristus, nezašli ani tito pošetilci. Oni chtěli býti ctěni jako bohové pouze u jednoho národa a připouštěli vedle sebe jsoucnost i bohů jiných. Kdežto Kristus Pán chce býti od celého světa a samojediný uznáván za Boha: — Jeden jest mistr váš, Kristus... Kdo není se mnou, proti mně jest... Rcete tedy, ó, drazí: — Kdyby nebyl Kristus Pán skutečně Bohem, nebyl by pln špatnosti a pýchy vpravdě ďábelské?

Než kdo by se ho opovážil takto podezřívati, když i ti, kteří nevěří v jeho božství, jej uznávají za vzor všech ctností, vši svatosti? když on sám může vyzvati kde koho, aby ho usvědčil i z pouze jediného hříchu:

— Kdo z vás bude mne vinití ze hříchu (Jan 8, 46)? A pyšným že byl ten Ježíš, který se skrývá, když ho chtějí učiniti králem; jenž ukládá mlčení tomu, který chce hlásati světu jeho zázraky? Ne, on nepoložil sobě toho za loupež, že jest rovný Bohu (Filip. 2, 6)... Proto, draží: — Buď nevěřme Kristu Pánu úplně nic, chceme-li ho míti za tak špatného, neb mu věřme všechno, tedy i to, když nás ujišťuje, že je pravý Bůh!

2. Zázraky. — Je jisto, že Pán Ježíš konal zázraky velmi četné: — poroučel větrům a moři... v okamžiku a beze všech léků uzdravoval nemocné všeho druhu: vracel zrak od narození slepým, řeč němým, sluch hluchým, chůzi ochranulým, život již čtyři dny mrtvým... A takovýchto zázraků konal tolik, že — jak se omlouvá sv. Jan — kdyby měly býti zaznamenány všechny, by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, které by měly psány býti (Jan 21, 25).

Než co je zázrak? Je to skutek, který síly přírodní buď převyšuje, neb působí přímo proti nim. Je tedy k němu třeba síly, která je s to na chvíli zastaviti neb úplně převrátiti ty zákony, které v přírodě vládnou. A kdo to může učiniti? Jedině ten, kdo celou přírodu stvořil a zákony, které v ní vládnou, stanovil. A kdo je to? Sám Bůh. Proto však Ježíš Kristus, jenž skutečné zázraky konal, je pravý Bůh.

Že konali zázraky i svatí? Ano, ale toliko proto, že jim k tomu Bůh dal moc. Tolik oni sami věděli a také upřímně vyznali. Vizme na př. sv. Petra: — Vstupuje do chrámu Páně, u dveří sedí chromý od narození a žebrá. Sv. Petr ho chce uzdraviti, bere jej za ruku a volá: — Ve jménu Ježíše Nazaretského vstaň a choď!... tedy ne ve jménu mém, ale ve jménu Ježíše Krista! Jak jinak tomu je u Krista Pána: On má moc konati zázraky sám v sobě a spoléhá při nich toliko sám na sebe. Práví bouři: „utiš se!“... malomocnému: „buď čist!“... dceři Jairově: „dívko vstaň!“... mrtvému příteli v hrobě a již páchnoucím: „Lazare, pojď ven!“ — Co znamená

tento rozdíl? Znamená tolik, že svatí, třebaž byli obdařeni mocí vykonati ten neb onen zázrak, Bohem nebyli. Kdežto Ježíš Kristus, konaje zázraky jako svrchovaný Pán přírody, jasně dokázal, že Bohem jest.

3. Proroctví. — K pravému proroctví je třeba znáti budoucnost. V té však čisti dovede toliko Bůh. Proto, kde je proroctví, tam je také Bůh; a kde je Bůh, je pravda. Pronesl-li tedy Ježíš Kristus na potvrzení svého božství skutečná proroctví, můžeme býti jisti, že jest Bůh.

A hle: On předpověděl sám o sobě, že ho učedníci jeho opustí, že ho Petr zapře, že ho Jidáš zradí, že bude do žaláře uvržen, posmíván, bičován, ukřižován, ale po třech dnech že vstane z mrtvých. Kterak by přirozeným způsobem mohl znáti tyto podrobnosti, když úplně závisely na svobodné vůli lidí jiných? Kterak mohl viděti předem smrt svou na kříži, když smrt jeho měla vlastně spočívat v ukamenování, jež zákon Mojžíšův stanovil na nepravé proroky?

Pomím mlčením, kterak se naplnilo proroctví Kristovo, že z Jerusalema nezůstane kamene na kameni. Poukazují na to, kterak předpověděl ustavičnou, zapřísáhlou nenávisť, kterou on sám ve své Církvi bude pronásledován. A byla v dějinách Církve doba, kdy jí tato pekelná zášť popřála na okamžik oddechu a pokoje? Není právě naše doba dobou zavlého boje proti Kristu a Církvi? A co zlého učinila tato Církev, co zlého učinil Kristus? Nic, naopak prokazovali stále dobro. Jak to tedy, že jsou nenáviděni? Je to fakt nevysvětlitelný, je to tajemství. A přece Kristus Pán viděl předem i to! Ale tím také podal důkaz, že je mnohem více než pouhý člověk, že je pravý Bůh.

Proto, drazí, když k vám přijdou nevěrci a budou popíráti božství Kristovo, odpovězte jim se vši rozhodností. — Ježíš Kristus nám dokázal svými zázraky a proroctvími, že je vpravdě Bohem. A vy, jak dokážete vy, že Bohem není? Na vaše pouhá slova nedáme! Vás litujeme, ale sami věříme, že Ježíš Kristus je Syn Boží, a jsme přesvědčeni, že, věříce v něho, budeme míti život věčný.

Utrpení Páně.

Je jisto, že by byl vtělený Bůh, Ježíš Kristus, jedinou krůpějí krve, jediným slovem, ba jediným povzdechem svým mohl vykoupiti ne pouze nás, ale světy tisícové. Než on ve své dobrotivosti chtěl za nás učiniti nejenom zadost spravedlnosti božské, ale zároveň i projevití svoji nezměrnou lásku k nám. Poněvadž pak se láska nejlépe jeví v utrpení, neměl dosti na tom, že pro nás krásné nebe opustil, člověkem se stal, všechny trampoty pozemského života snášel, ale chtěl pro nás docela i trpěti, umříti: — Trpěl pod pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest. A právě tuto převelikou lásku jeho, kterou nám svým utrpením projevil, si dnes poněkud připamatujme. Řekl jsem „poněkud“, neb vypověděti jí celé nedovede žádný jazyk lidský ani andělský. Trpělť on nevýslovné bolesti na duši i na těle.

I. Trpěl na duši — a to po celý život svůj. Jisto je, že Ježíš Kristus jako vševědoucí Bůh již od nejútlejšího mládí předem viděl, jak veliké utrpení a jak strašlivá smrt ho očekávají. Tento hrůzný obraz tkvěl mu stále před očima, rostl s ním od nejútlejšího mládí, mohutněl do rozměrů obrovských, čím více se blížil onen hrůzný den, jím předvídaný a očekávaný. Není divu, když v evangeliu nikdy nečteme, že by se byl Pán Ježíš někdy smál... Onen děsný obraz mu tanul stále na mysli. Když mluvil se svými apoštoly, nejednou, aby jaksi svému úzkosti přeplněnému srdci ulevil, nechal si uniknouti nějakou malou zmínku o svém přesmutném konci... ale pak ihned obracel rozhovor jinam... uzavíral do srdce svého svoje utrpení, které z něho činilo Krále mučedníků, muže bolesti. — Bylo-li tomu tak v celém životě jeho, co teprve říci o jeho utrpení.

a) V zahradě getsemanské? — Tam rázem předstoupilo před jeho mysl vše, co měl vbrzku trpěti na těle, s takovou jasností a živostí, jako kdyby

měl kruté nástroje svého utrpení před očima a cítil na sobě v téže chvíli všechny muky, které mu připraví. Políckování v domě Kaifášově, bičování v nádvoří Pilátově, trním korunování, nesení kříže na Kalvarii, ukřižování: všechny ty muky se na něho řítily jako dravá zvěř... Divte se pak, když bolesti pekla obklíčily ho (Ž. 17, 6)!

Než mnohem více! Je známo o svatých, že měli takovou ošklivost před hříchem, že — jako na př. sv. Stanislav Kostka — padali do mdlob, když jen hříšné slovo uslyšeli. Jakou tedy teprve ošklivost má před hříchem Ježíš Kristus, jenž je nejvyšší svatý! A hle! On v zahradě getsemanské na sebe bere hříchy světa: Jako děsná povodeň se na něho řítí všechny hříchy, které od Adama až do oné chvíle spáchány byly, a které až do konce světa páčány budou. Počítejte, můžete-li, miliony lidí, co jich na světě žilo, žije a žiti bude, počítejte všechny hříchy jejich, páchané takřka bez přestání, a pak si představte — dovedete-li to! — úzkost, kterou Ježíš Kristus při pohledu na ně byl naplněn, když je na sebe vzíti a za ně pykati měl.

b) V rukou nepřátel. — Je jisto, že nespravedlnost bolí... A Ježíše jímají, vlekou před soudce, obžalovávají, na smrt odsuzují a jako největšího zločince přibíjejí na kříž... Co zlého učinil? Nic. Vědí dobře velekněží, že život jeho byl vždy svatý, ale právě proto jej pronásledují. Vědí dobře svědci, že jejich obžaloby proti němu si odporují a zhola nic nedokazují. Ví Pilát o jeho nevinosti a prohlašuje několikrát: — Já na něm žádné viny nenalézám. Nevinnost Ježíše Krista je úplně jasna jak žalobcům, tak soudcům... A přece jej odsuzují na smrt. Oh, jak nespravedlivý je to soud! jak bolestný pro Krista Pána!

Mnohem více, než nespravedlnost, bolí nevděk... Tu pak si vzpomeňte na onen lid, který za Ježíšem všude, až na poušť, spěchal a od něho nesčetnými dobrodiními zahrnován byl. Nedávno jej chtěl prohlásiti za svého krále, před několika dny s jásotem ho vedl do Jerusalema... A nyní nepronaší ani slova

na jeho obranu. A kdyby bylo dosti na tom! Pilát se domníval, že Ježíše zachrání, když osud jeho vloží do rukou tohoto lidu. Dává mu na vybranou mezi Ježíšem a vrahem Barabášem. A ten lid volá o milost pro Barabáše! Jaké ponížení, jaká potupa pro Krista Pána! Ba ten lid jde tak daleko, že křičí: ukřižuj, ukřižuj ho! a hrozí Pilátovi vzpourou a žalobami: — Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův (Jan 19, 12).

c) Na Kalvarii. — Přenesme se konečně v duchu svém na Kalvarii. Ježíš pní na kříži, bolesti jeho dostoupily vrcholu, jeho životní síla je vyčerpána. A v tomto utrpení je mu zříti po levici nešťastného lotra, jenž padá do zatracení v témže okamžiku, kdy on pro jeho spásu umírá. Při pohledu pak na něj se objevuje před duší jeho nekonečná řada a nezměrný počet těch, kteří budou rovněž trpěti tresty věčné, jako by Bůh pro ně ani nebyl zemřel: — Nadarmo jsem pracoval (Is. 49, 4). Vám působí bolest nevýslovnou ztráta jediné osoby drahé, a Ježíš ztrácí duši neskonale milovaných velké miliony. Z toho sudte, jakým hořem byl naplněn! O vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest, jako bolest má (Thren. 1, 12).

II. Na těle. — Tělo Ježíšovo bylo mnohem citlivější, než je tělo naše. On se totiž vtělil, aby trpěl. Proto mu Duch sv. utvořil tělo k tomuto úkolu úplně přiměřené, tedy tělo tak jemné, že mu mučení působilo mnohem větší bolesti, než by tomu bylo u kohokoliv z nás.

a) A on byl bičován. — Když rozvášněný lid na Pilátovi stále urputněji žádal smrt pro Ježíše Krista, domníval se tento slabošský vladař, že zuřivost jeho ukojí, když ho dá bičovati. Vydal jej tedy katanům. Ti s ďábelskou rozkoší mu rychle svlékli šat, přivázali jej ke sloupu a spustili na jeho tělo příval strašlivých ran. Modré pruhy pod nimi ihned nabíhaly, kůže a maso v cárech k zemi padaly, že až kosti a vnitřnosti bylo viděti. My s něnou tváří máme soucit, ale katané neměli slitování nejmenšího: rozbílí

ubohého Ježíše tak, že od z p o d u n o h y až do v r c h u hlavy nebylo na něm zdraví: ale vše rána, a zsinalost, a oteklina (Is. 1, 6); že Pilát mohl Židům zvolati: — Ejhle člověk, t. j. již nevypadá ani jako člověk, mějte s ním slitování!

b) Trním korunován. — Když si vrazíte trn do nohy, jaká to bolest! A trní naše nedá se ani srovnati s trním, které roste kolem Jerusalema, jehožto ostny jsou mnohem větší, tvrdší a bodavější. Tu pak vizte: Krutí žoldnéři, nemajíce dosti na bičování, spletli korunu z tohoto trní, vtlačili ji božskému Vykupiteli na hlavu a třtinovým klackem její ostny do ní ještě hlouběji zaráželi. Kdo si tu dovede představit utrpení Ježíšovo?

c) Těžký kříž nesl. — Pilát konečně vynesl nad Kristem rozsudek smrti. Nepřátelé vložili ihned na ramena jeho již připravený těžký kříž. Že byl těžký, poznáte lehce z toho, že jej bylo třeba zasaditi do země, a že na něm měl pníti člověk. Proto není divu, že ztrátou krve vysilený Ježíš cestou na Kalvarii pod ním opět a opět k zemi padá. Pomáhají mu vstáti ranami, jako zvíře na jatky ho vedou... Ženy jerusalemské, vidouce jeho zubožený stav, nad ním pláčí, ale katané nemají slitování žádného... Teprve tehdy, když se již sami obávají, že by jim cestou mohl zemřít, a že by přišli o divadlo viděti jej na kříži, přinucují Šimona Cyrenského, aby mu pomohl nésti kříž.

d) Byl ukřižován. — Když smutný tento průvod konečně došel na Kalvarii, strhli katané do ran zapeklé roucho s Ježíše... On sám klade se na kříž, a již ozývá se bušení kladiv, prorážejících dlouhými hřebíky ruce a nohy jeho, a přibíjejících je na dřevo kříže... Krev stříká na všechny strany, a bolest z rukou a nohou se šíří po celém těle. Jaké muky vytrpěl božský Vykupitel, když mu takto byly proráženy svaly a žíly! A oč větší bylo toto utrpení, když žoldnéři kříž zvedli od země: rány se ještě více otvíraly, a kosti z kloubů vyšinovaly! Celé tři hodiny pněl božský Vykupitel v bolestech nevýslovných mezi ne-

bem a zemi, až konečně zvolal: dokonáno jest, a nakloniv hlavu, vypustil duši.

Proč Pán Ježíš tyto bolesti na duši a na těle trpěl? Z lásky k nám: pro naši spásu. A kde je naše láska k němu? Oh, my nemilujeme Ježíše Krista! Jeden muž byl odsouzen na smrt a byl uzavřen ve tmavém vězení. Přišel kněz, aby ho připravil na odchod s tohoto světa. Nalezl jej, an drží krucifix v ruce a pláče a vzlyká tak, že ho nebyl s to uklidnit. Konečně odsouzenec přece na chvíli zastavil slzy a jal se mluvit: — Snad si, Otče, myslíte, že tak pláče nad trestem, který mne očekává. To nikoliv; ale pláče, že po čtyřicet let jsem byl zarytým nepřítelem tohoto Ukřižovaného, a nyní nemám u sebe nikoho, kromě právě jeho. Po čtyřicet let jsem se obracel zády k tomuto Ukřižovanému a běhal za přáteli, kteří byli příčinou mých provinění, pro která nyní mám jít na smrt. Ti všichni mne opustili a nechtějí mne znáti. Jsem opuštěn i od svých domácích: hanbí se, že mají příbuzného zločincem; nezbývá mi, než toliko Ježíš, kterého jsem jenom urážel. — Takovéto myšlenky si uchoval až do posledního svého okamžiku.

Drazí moji! I nás dříve neb později opustí svět, a proto ještě dnes přivínme se k Ježíši, který nás neopustí nikdy, a prosme jej: — O předrahý Spasiteli! Ty jsi řekl, že až budeš povýšen na kříži, všechno potáhneš k sobě. Nyní na něm pniš, a proto splň slib svůj! Připoutej k sobě srdce všech zde přítomných křesťanů! Připoutej je k sobě silou nadpřirozenou, které nedovede odolati žádná zatvrzelost, žádná nestálost, a tak zajisti jejich spásu!

XXIV.

Z mrtvých vstání Páně.

Nad hrobem zesnulých lidí bývá napsáno: — Zde jest pochován, zde odpočívají tělesné pozůstatky toho neb onoho. Ale na hrob Pána našeho Ježíše Kri-

sta sám anděl s nebes napsal: — Ukřižovaný vstal z mrtvých, není ho tuto. A my těmto slovům jeho věříme a v Apoštolském vyznání víry voláme: — Třetího dne vstal z mrtvých. Než nevěrci se proti této pravdě brání zuby nehty, poněvadž dobře vědí, že s ní stojí a padá celé naše náboženství, oni pak že by neměli pro svou nevěru žádné omluvy. Proto se posměšně táží: — Vstal Ježíš Kristus skutečně z mrtvých? — Ano, odpovídáme my. A máme pro to důkazy tak mnohé a tak pádné, že i oni by je byli nuceni uznati, jen kdyby měli trochu dobré vůle. Poslyšte mne o tom, drazí moji!

1. Především je třeba zjistiti následující otázku: — Zemřel Ježíš Kristus na kříži skutečně? Neb kdyby byl nezemřel, bylo by směšno se tázati, zda vstal z mrtvých. A tu prameny historické, svatá evangelia, spisy apoštolské souhlasně nám potvrzují, že Ježíš Kristus po svém ukřižování vypustil duši. Totéž potvrzuje i sám rozum náš. Stačí jenom povážiti jeho velikou ztrátu krve, když se na hoře Olivetské krví potil; bezesnou noc uprostřed katanů jej políčkujících; vysílení, které mu způsobily cesty od Kaifáše k Pilátovi, od Piláta k Herodovi a zpět; jeho bičování, které u Římanů bylo tak kruté, že k němu odsouzený ubožák mnohdy při něm klesl mrtev k zemi; jeho ztrátu krve při trním korunování... Když pak si ještě připamatujeme jeho cestu na Kalvarii s těžkým křížem na ramenou, kterak slabostí třikráte pod ním klesá, kterak sami katané se bojí, aby jim cestou nezemřel, budeme o jeho skutečné smrti ještě pochybovati? Jak neměl zemříti, když po tom všem ještě byl na rukou a na nohou silnými hřeby na kříž přibit a na něm, z přčetných ran krvácející, po tři hodiny pněl? Jak neměl skutečně zemříti?

Pod křížem stáli římsí vojíní, kteří velice často vidali lidi umíratí. A co oni? Poněvadž pro svátky židovské nesměla těla odsouzenců k večeru po šesté hodině zůstatí na kříži, zlámali dvěma spolu ukřižovaným lotrům hnáty, ale když přišli ke Kristu Pánu, viděli, že je mrtev. Přesto však probodli bok jeho kopím tak,

že proniklo srdcem a plicemi, a, jak svědci tvrdí, na druhé straně vyšlo z těla ven. Byla to římská hasta, která byla 15 cm široká a způsobila ránu tak velikou, že apoštol Tomáš do ní chtěl vložit ruku. Kterak tu neměl Ježíš Kristus zemřít?

Ba smrt jeho byla zjištěna i úředně. Josef z Arimathie totiž žádal na Pilátovi mrtvé tělo Ježíšovo. Ten však dříve poslal na Kalvarii setníka, aby se přesvědčil, zda je Kristus mrtev skutečně, a teprve tehdy, když obdržel odpověď potvrzující, mu je vydal. — A dále! Byly by zbožné ženy při své lásce ke Spasiteli dovolily jej pohřbiti, kdyby v něm sebe nepatrnější známku života pozorovaly? — Josef z Arimathie konečně zaobaluje svaté Tělo do pláten a klade mu do hrobu sto liber vonné masti. Kdyby byl nebyl Ježíš zemřel na kříži, nebyl by se byl zadusil ve hrobě vůní této masti?

Ne, o skutečné smrti Kristově nemůže zůstat v pochybnostech žádný rozumný a soudný člověk, třeba byl i nevěrcem!

2. Nyní pak, drazí, obracím pozornost vaši ke hrobu Ježíšovu. Je uzavřen velikým kamenem. Židé pak si říkají: On ten svědce řekl ještě živ jsa: třetího dne vstanu z mrtvých. A napínají přes hrob silné provazy, dobře je upevňují a zapečetují a stavějí silnou vojenskou stráž ke hrobu. Třetího pak dne zrána Máří Magdalena a jiné zbožné ženy jdou pomazat mrtvé tělo Ježíšovo. A co vidí? Kámen je odvalen, hrob prázdný, pouze prostěradla a rouška s hlavy tam leží. Ježíš Kristus z hrobu zmizel. Ale jak? Jsou tu možny pouze dvě věci: Stalo se tak buď způsobem přirozeným, neb zakročením moci s nebes.

Pokud se přirozeného způsobu týče, mohlo by se toto zmizení vysvětlovati buď tím, že by apoštolové mrtvé tělo ukradli, neb že při zemětřesení, které po smrti Kristově nastalo, se hrob rozpukl, a ono se do země propadlo, neb že Ježíš na kříži pouze omdlel, později pak přišel k sobě a sám vyšel z hrobu.

a) Nuže, ukradli tělo Kristovo apoštolové? — Je všeobecně známo, že apoštolové, když byl Kristus Pán zajat, ztratili hlavu úplně. Všichni zbaběle utekli; Petr, hlava ostatních, jej z bázně před služkou po třikráte zapřel; na Kalvarii pak se opovážil jíti sv. Jan takřka samojediný. A tato bázlivost nebyla u nich jenom chvilková. Je známo, že pro strach židovský měli zavřené dveře ještě kolik dní po zmrtvýchvstání. A tu se táží: Je možno, aby takovíto lidé se pokusili o ukradení mrtvol, zvláště když věděli, že u hrobu stojí silná stráž? Co by jim pomohlo, kdyby byli vojíni i spali? Ke hrobu, do skály vytesanému, byl přístup pouze s jedné strany, a tam byla stráž. Byli by mohli kámen, který byl tak těžký, že několik žen se úzkostlivě tázalo: Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?, odvaliti tak, aby ji neprobudili? — Ostatně, proč by byli apoštolové tělo Kristovo kradli? Oni buď věřili, že vstane z mrtvých, neb nevěřili. Jestliže věřili, mohli klidně vyčkati třetí den; pakli nevěřili, byli by si řekli se dvěma učedníky, jdoucími do Emaus: Je všemu konec.

b) Či snad pohltila Ježíše při zemětřesení puklá skála? Ale když žádné pukliny v jeho hrobě nebylo a není. A nebyla by pak puklina pohltila s Tělem i plátna, do nichž bylo zaobaleno?

c) Namítají, že lze připustiti: Ježíš na kříži pouze omdlel a jako zdánlivě mrtvý byl pochován; později pak že přišel k sobě a sám z hrobu vyšel — Dokázali jsme si již zcela jasně, že zemřel skutečně. Ostatně ptejte se lékařů, jak dlouho omdlelý člověk vydrží na živu? Oni vám řeknou, že nejdéle půl hodiny; není-li v této době přiveden k sobě, že se dostaví smrt skutečná. Jak dlouho však trvalo, než byl Kristus Pán pochován? Počítejte dobu, než Pilát smrt jeho zjistil a Josefu z Arimathie tělo jeho vydal, snímání s kříže, omývání, mazání vonnou mastí, zaobalování v plátna a pak pohřeb, a uznáte sami, že to trvalo ne půl, ale takřka celé tři hodiny. Kterak by se tu tedy nedostavila smrt skutečná? A ještě jedna věc! Kdyby byl Kristus Pán sám z hrobu vyšel, kterak by se byl

mohl ihned zjevovati apoštolům a konati dlouhou cestu do Emaus, když měl nohy probodené? Pak by byl na ně činil dojem ubohého mrzáka a nikdy ne Krista oslaveného!

3. Ne, přirozeným způsobem zmizení těla Kristova vysvětliti nelze. Než i z toho ještě nechci vyvozovati, že vstal z mrtvých. Pro to máme důkazy jiné. Jsou jimi jeho zjevení. Viděli ho z mrtvých vstavšího Máří Magdalena, dva učedníci do Emaus jdoucí, Petr, apoštolové; zjevil se 120 lidem u Bethanie a, dle svědectví sv. Pavla, více než 500 lidí.

Nuže, jaká ještě pochybnost zbývá o zmrtvýchvstání Páně? Snad že apoštolové to světu nalhali? Oh, když si představíme veškeru jejich malomyslnost a duševní sklíčenost, do které po zajetí Kristově upadli, jsme nuceni usouditi, že by mluvili, jak jsme již řekli: — My pak jsme se nadáli, že by měl vykoupiti lid israelský: ale nyní tomu všemu třetí den jest dnes, jakž se to stalo (Luk. 24, 21), t. j. již je všemu konec! — Ostatně kdy někdo lže? Když z toho má nějaký prospěch. Ale jaký prospěch měli apoštolové z hlásání zmrtvýchvstání Páně? Pouze pronásledování, žaláře a násilnou smrt. Oh, nepodstupují se muky, neobětuje se život pro nějakou lež! — Neb snad byli hallucinováni, jak to svým čtenářům hledí namluviti Renan ve svém bezbožném Životě Ježíšově, který i po našem českém venkově koluje? Že by měli pouze nějaké přízraky, a ne že by viděli skutečného Krista? Oh, apoštolové nebyli tak lehkověrní! Zbožné ženy jim zvěstují vidění andělské, ale oni nevěří a pokládají je za šílené. Kristus Pán se zjevuje jim: a není to pouze nějaký zjev mlhový, prchavý, němý, ale mluví s nimi, dává jim naučení, a oni přece nevěří!... Uvěřují teprve tehdy, když se dotýkají těla jeho a vidí ho před sebou jisti. Nepřítomný Tomáš nepopřává víry svým druhům, leč až si vloží prst v ruce jeho a nohy jeho a ruku v bok jeho. Jak lze tedy tvrditi, že tito lidé byli hallucinováni? — Ostatně, že jeden, dva mohou se domýšleti, že někoho vidí,

ač tomu není tak, je možno. Ale aby se tak stalo u 11, 120, 500 lidí, je nemožnost naprostá.

Konečně, drazí, si připomeňte bázlivost apoštolů, o které jsme již mluvili, a pak s ní porovnejte neohroženost, se kterou týmž židům, před nimiž se před několika dny chvěli, ústy sv. Petra volají: „Muži israelští, Bůh otců našich oslavil syna svého Ježíše, kterého vy jste vydali Pilátovi. Zapřeli jste svatého a spravedlivého, zabili jste původce života, kteréhož Bůh vzkřísil z mrtvých, čehož my svědky jsme.“ Jak vysvětliti tuto náhlou změnu? Kde apoštolové nabrali odhodlanosti a neohroženosti? Zmrtvýchvstání Ježíše Krista to bylo, jenž je probudilo z jejich spánku, posílilo jejich víru, učinilo z nich hrdiny a mučedníky!

Ne, marny všechny vytáčky: — Kristus Pán vstal z mrtvých skutečně a vpravdě.

4. Tu pak se ohlédněme kolem sebe. Co se stalo na Veliký pátek v Jerusalemě, opakuje se dnes mezi námi. Co je mezi námi Jidášů, kteří Krista zrazují, Petrů, kteří jej zapírají, fariseů, plných předsudků a nenávisťi proti němu, co Pilátů, kteří jej nespravedlivě odsuzují, co nových židů, kteří se mu rouhají!

Sv. Markéta, panna a mučednice, byla předvolána před pohanského vladaře. Ten se jí tázal, jakého je náboženství. — Jsem křesťanka, odpověděla ona pevně a důstojně. — Jakže, ty se klaníš člověku, který byl přibit na kříž? zvolal s nevolí vladař. — A odkud to víš? — Z vašich knih, kterým říkáte evangelia. — Ale ta evangelia vypravují nejenom o utrpení mého Spasitele, nýbrž také o jeho zmrtvýchvstání a oslavení. Proč věříš, že byl ukřižován, a ne také, že vstal z mrtvých? Proto my radostně opakujeme to slovo, které zaznělo nad otevřeným hrobem jeho: alleluja. Když vstal z mrtvých, pak je pravým Bohem a pravou je víra naše. Proto my tak statečně čelíme všem utrpením, kterými nás pronásledujete. Nás sílí myšlenka, že Ježíš zmrtvýchvstavší na nás patří a slibuje zmrtvýchvstání i nám. — Při těchto slovech obličej její zářil stále větším a větším jasnem a krásou: viděla vzkříše-

ného a oslaveného Ježíše. — Lid, patře na ni, žasne, ale tím více popuzen vladař, dal jí stíti hlavu.

A podobně, ó drazí, nechť září obraz Zmrtvýchvstavšího před očima i vám uprostřed nevěreckého světa. Neohlížejte se na nikoho, ale kráčejte za ním, volající: — Víím, komu jsem uvěřil: Je to Bůh, a ten mne nezklame nikdy.

XXV.

Nanebevstoupení Páně.

Ať již pozorujeme Krista Pána v kterémkoli okamžiku života jeho, vždy jeví se nám jako Bůh. Božské je jeho narození, božská je nauka, kterou hlásá, božské jsou zázračné skutky, které koná, božské je jeho zmrtvýchvstání. Korunou pak celého božského života Páně je jeho nanebevstoupení. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího. A právě tuto velikou událost si dnes poněkud podrobněji připamatujme a potěšme se z blahých důsledků, které z ní pro nás plynou.

1. Čtyřicátého dne po svém zmrtvýchvstání zjevil se Kristus Pán svým drahým naposledy a odebral se, provázen jsa Marií Pannou, apoštoly a učedníky na horu Olivetskou. Je kolem poledne; nebe se stkví jasnem a leskem... Ježíš patří na Jerusaleem, na paláce Kaifášův, Herodův, Pilátův, na večeřadlo, chrám a pahorky kolem města, a mezi nimi obzvláště na Kalvarii. Než to vše pouze na malou chvíli... Pak obrací zrak svůj na drahou Matku svou, na apoštoly a učedníky; otevírá ústa svá a pronáší několik slov, jež se zdají býti ohlasem s nebes, na rozloučenou. Pak vztahuje ruce a žehná všem přítomným, žehná všem těm zemím, které v něho uvěří — a již tu, maje bílý oblak za podnož, se vznáší vzhůru k nebesům. Vykupitelskému dílu jeho je vsazena koruna: Vstoupil na nebesa.

2. A tam v nebi? — Tam nyní sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího. Ale ne snad, drazí, abyste si tato slova představovali po způsobu lidském! Ona mají význam zcela jiný. Co říkáme my lidé o králi, jenž po mnohých bojích klidně vládne nad svým královstvím? Říkáme, že v pokoji a míru sedí na svém trůně. A podobně apoštolové, když sestavovali své Vyznání víry, slovem sedí chtěli pouze naznačiti blažený pokoj a mír, kterého požívá Kristus Pán v nebesích, po bojích a námáhách, jež podstoupil ve svém životě pozemském.

3. Co činí Kristus Pán v nebi dále? — Pečuje o nás pozemšťany. Svým nanebevstoupením opustil sice naši zemi svým viditelným tělem, ale nikoli svým duchem. Kterak by také již pouhý člověk mohl spustiti s mysli dílo, které za největších námah vybudoval? Kterak by mohl zapomenouti na bytosti sobě drahé? Oč více tedy Bůh — Ježíš Kristus! Ne, on na nás nezapomněl, ale pečuje o nás dále. Pečuje především:

a) O Církev svou, kterou na zemi založil. Zaslíbil to již svým apoštolům, když jim děl: A j, já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa (Mat. 28, 20). Bdí nad ní ustavičně: ji osvětluje a řídí, ji ochraňuje a plní silou a nadšením. Když se jí daří dobře, Ježíš posiluje její mohutnění a vzrůst; dole — hnou-li se na ni zkoušky a pronásledování, stojí stále po jejím boku, aby ji chránil štítem nezdolným, a aby ji vytrhl, dříve neb později, vítězně ze všelikého běsnění nepřátel.

b) Kristus Pán dli nyní v nebi, ale srdcem svým je mezi námi. Zde na zemi vidí bídu, ve které toneme, vidí tresty, které si za hříchy své zasloužíme — a v nebi? Tam opět je našim přímluvcem: Přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista (1 Jan 2, 1). On takřka neustále předstupuje před trůn Otce svého nebeského, ukazuje mu rány, které si po ukřižování na svém těle zachoval, a vyprošuje nám jeho milosrdenství. Oh, jak častokráte by Bůh, úplně již jsa syt našich hříchů, vztáhl ruku svou po trestech, aby mstil svou čest ná-

mi potupenou! A co odzbrojilo spravedlivou pravici jeho? Přímluva a zásluhy Ježíše Krista.

Ano, Kristus Pán se za nás v nebi přimlouvá: On vždycky živ jest k o r o d o v á n í za nás (Hebr. 7. 25). Jak blahé je to slovo! Neb jak by Bůh mohl nechat bez vyslyšení ty prosby, které vycházejí z úst jeho předraženého Syna? Otče, vím, že mne vždycky slyšíš, děl Kristus Pán (Jan 11, 42). Hle, tedy, ó drazí, odkud sestupují na zem všechna dobrodiní, hle pravý pramen nesčetných milostí, kterými nás nebe zahrnuje: Pán Ježíš prosí za nás u Otce svého nebeského. Proto tisíckrát budiž požehnána ona blahá hodina, v níž jsi, ó přesladký Vykupiteli, se vrátil do nebes a posadil se na pravici Otce svého!

c) Ježíš Kristus vstoupil na nebesa, aby nám v nich připravil místo. Děl to výslovně on sám: V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí; jdu, abych vám připravil místo, abyste, kde jsem já, i vy byli (Jan 14, 2). Dobrotivosti Krista Pána tedy i my jedenkrát máme býti stále tam, kde je nyní on sám, kde dlí Maria Panna, andělé a svatí! I my máme — větší neb menší měrou, dle zásluh svých — požívatí té blaženosti, které si zde na zemi nikdo ani představití nedovede!

4 .Tu však, ó drazí, pamatujte: chcete-li opravdově dojítí tohoto tak velikého štěstí, chcete-li jedenkrát kralovati s Ježíšem Kristem v nebesích, je nutno, abyste se o to také přičinili. A jak?

a) Jedenkrát přistoupil ke Kristu Pánu mladý muž a tázal se ho: Mistře, co mám činiti, abych vešel do života věčného? Pán pak mu děl: Chceš-li vjíti do života, ostříkej přikázání. A toť je cesta do blaženosti věčné i pro vás, ó drazí: zachovávatí přikázání Boží.

b) Kristus Pán dále děl: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne (Mar. 8, 34). Cesta tedy za Kristem je cesta křížová, cesta utrpení. A co příležitostí máme zde na zemi, abychom po ní kráčetí mohli! Zkoušky a utrpení se nám takřka samy nabízejí se všech stran: Nouze a bolesti;

protivenství a neštěstí; urážky, bezpráví, opovrhování, pomluvy, pronásledování — toť je cesta, která je naším údělem zde na zemi, ale je to cesta, vedoucí do nebe.

c) Zkrátka, ó drazí, jednejte tak, jako apoštolové a učedníci Páně. Oni totiž, vidouce svého božského Mistra vstupovati na nebesa, povznášeli za ním nejen svůj zrak, ale i srdce své, celou duši svou. Žili duchem svým více v nebi, než na zemi. Slyšte krásný příklad ze života sv. Bernarda: Tomuto světci bylo v útlém mládí zakoušeti mnohá pokušení. I rozhodl se, že opustí svět a uchýlí se do kláštera, kde by mohl nerušeně rozjímati o nebi a pilně sloužiti Bohu. Ale tomuto jeho rozhodnutí postavil se do cesty prudký odpor ostatních členů rodiny. Než on svou milou a přesvědčivou výmluvností, při níž mu každé slovo šlo z hloubi srdce, nad tímto odporem nejen zvítězil, ale dosáhl, že i čtyři bratři jeho se rozhodli jej následovati. Pro potěchu staříckého otce ponechali doma pouze bratra nejmladšího, kdežto sami se odebrali do prozatimního zátíší, které pro ně mělo býti noviciátem. Tam strávili šest měsíců v ustavičném rozjímání o věčné spáse a utvrdili se ve svém rozhodnutí zřici se světa. Před vstupem do kláštera šli dát „s Bohem“ svým drahým. Při loučení nejstarší bratr nejmladšímu děl: „S Bohem, bratříčku, ty budeš jediným dědicem: všechn náš majetek patří tobě.“ Chlapec však, buď z Božího vnuknutí, neb z rozumu, věk jeho nemálo převyšujícího, odpověděl: „Jakže? Vy si volíte nebe za dědictví, a mně chcete ponechat zemi? Toť jsou podíly zcela nerovné!“ A rozhodl se následovati je rovněž. Zůstal sice u otce, až dorostl. Ale pak ani prosby, ani slzy příbuzných nebyly s to ho zadržeti, aby se nepřipojil ke svým bratřím a nepracoval s nimi na práci zde na zemi nejdůležitější, na vyzískání si nebe.

Podobně, ó drazí, také my! I našim heslem buď: do nebe, do nebe! Že nás to bude něco státi? Nechť stojí! U porovnání s nevýslovnou slávou, jež nás tam nahoře očekává, každá oběť, které je k tomu tře-

ba, není nic. Proto vznesme i my dnes k Bohu podobnou prosbu, kterou mu přednáší v den nanebevstoupení Páně Církev sv.: „O Pane, Bože všemohoucí, my věříme, že jednorozený Syn Tvůj, náš Vykupitel, vstoupil na nebesa; proto však dej, abychom již nyní svou myslí i srdcem dleli tam, kam doufáme jedenkráté dojítí skrze jeho zásluhy; dej, abychom se tam v nebi z tebe těšili po celou věčnost.“

XXVI.

Soud soukromý.

Když Kristus Pán vstupoval na nebesa, apoštolové se zkormouceným srdcem patřili za ním. Najednou se jim zjevili dva andělé, kteří jim řekli: Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jakž jste ho viděli, jdoucího do nebe (Sk. ap. 1, 11). Tato slova andělská jsou výrazem té víry, kterou vyznáváme v sedmém článku Apoštolského vyznání víry: Odtud přijde soudit živé i mrtvé. Ježíš Kristus je nejenom naším Vykupitelem, ale bude i naším Soudcem. Nám všem bude se před ním podrobiti soudu dvojímu: soukromému a obecnému. Dnes si promluvíme o prvním z nich, soudu soukromém.

1. Soud ten bude. — Sotvaže se duše jednoho každého z nás odloučí od těla, ihned stane před tváří Ježíše Krista, aby od něho vzala odměnu neb trest, dle toho, co si zasloužila svými skutky. Že tomu bude skutečně tak, potvrzuje nám Písmo sv. slovy: Uloženo jest lidem jednou umřítí, a potom bude soud (Žid. 9, 27). Tuto velikou pravdu potvrzuje i Kristus Pán sám. Vzpomeňte si na jeho známé podobenství o bohatci a Lazarovi: sotvaže zemřeli, již byl první pohřben v pekle, druhý pak nesen od andělů do lůna Abrahamova. Týž Ježíš Kristus lotru, ukřižovanému na pravici jeho, děl: Ještě dnes budeš se mnou v ráji. I Jidáš, jak potvrzuje sv. Petr, sotvaže se oběsil, odešel na místo své (Sk. ap. 1, 25). Co plyne z tohoto všeho? Co jiného,

než že se nad člověkem ihned po smrti pronáší rozsudek; ten pak rozhodně vyžaduje předcházející soud.

2. Kdy a jak se bude konati? — Ne však, ó draží, aby si tento soud představovali příliš pozemsky: Ne, abyste se domnívali, že někde v prostoru nebeském stojí soudní stolice, na níž zasedá Ježíš Kristus; duše zemřelého že před něho předstoupí, a Kristus Pán, že se jí teprve bude dotazovati na to, co myslila, mluvila, konala; že teprve na základě jejích odpovědí a výroků svědků bude vynesén rozsudek! Ne, sotvaže duše opustí tělo, v němž dlela, stane se něco podobného jako když ve tmavé místnosti rozsvítíte elektrickou lampu: Kristus Pán osvíti rozum její tak, že v okamžiku pozná sama sebe, dobré i zlé, jež konala, rozsudek, kterého si zaslouží. A již rychlostí blesku poletí tam, kde dle rozsudku bude její místo. Mrtvola naše ještě bude spočívati na lůžku smrtelném, příbuzní a domácí budou dosud zkoumati zda jsme zemřeli skutečně, ale nad duší naší bude již vynesén zasloužený rozsudek.

3. Výslech. — Přesto, že tento soud bude velice krátký, přece na něm jaksi zazní rozkaz Kristův: Vydej počet z vladařství svého! Bude se nám zodpovídati a) ze všech přestoupení přikázání Božích; b) z nedbalého přijímání sv. svátostí, které nám byly nabízeny jako prostředek ke spáse; c) z pohoršení, která jsme dali těm, již měli právo očekávati od nás příklad dobrý; d) ze všech milostí, které jsme nadarmo přijali; e) ze všeho dobrého, co jsme učiniti mohli, ale učiniti zanedbali. Ano, z toho všeho a mnohých jiných věcí bude nám vydávati počet na soudu po smrti. A bude to soud hrůzný. Bude tomu tak vzhledem na:

4. Soudce. — Nebude jím žádný soudce pozemský, ale Ježíš Kristus, jenž jest

a) Bůh vševedoucí, jenž všechno ví, všechno vidí, všechno pamatuje. Před ním nebudeme moci nic skryti a zatajiti. Naopak on sám nám připomene mnohé poklesky naše, na které se již ani nepamatujeme. Jako slunce rázem osvíti prach ve světnici, tak on v okamžiku nám ukáže celý život náš až do nejmenších jeho po-

drobností. Potane nám tu jasně před očima každý skutek náš, spáchaný od nejútlejšího mládí až do posledního vzdechnutí našeho, se všemi jeho nejpodrobnějšími okolnostmi. Budou tu o nás platiti slova Písma: Tehdáž poznám, jakož i poznán jsem (1 Kor. 13, 12).

Jak smutné bude překvapení pro mnohé, kteří se nyní pokládají za spravedlivé, kteří, když přikleknou ke zpovědnici, nevědí, z čeho by se zpovídali, až jim Bůh odhalí dlouhou řadu jejich hříchů! Jako bych je viděl, kterak se s úžasem táží: To že jsem všechno konal? — Ano, zazní odpověď, udělal jsi to před tolika a tolika lety, v tolik a tolik hodin, na tom a tom místě! My zapomínáme lehce, ale kdo nezapomene na nic, je Bůh.

b) Soudcem naším bude Ježíš Kristus, Bůh nejsvětější, jenž hřích neskonale nenávidí: V jedностejné nenávisti jsou u Boha bezbožník i jeho bezbožnost (Moudr. 14, 9). Bude nás souditi ten, jenž sám o sobě děl, že žádati bude počet z každého našeho slova prázdného (Mat. 12, 36). Co nám tedy prospěje, když se nyní ve hříších svých upokojujeme myšlenkou, že Bůh je dobrý a milosrdný? Ano, ale je také svatý a svrchovaně spravedlivý! Co nám prospěje, když si nyní namlouváme, že hřích je pouhá slabost a křehkost lidská, která nepadá takřka ani na váhu? Vizte lodici na vodě: Lehounký vítr ji pohybuje sem a tam, jako by byla nějakým míčem. Snažte se ji však vytáhnouti na pevninu, a tu teprve poznáte její velikou tíži! Podobně tomu bude na věčnosti se hříchy.

c) Soudcem naším bude Soudce svrchovaný, z jehožto rozsudku nebude žádného odvolání. Když zde na zemi někdo je odsouzen u soudu nižšího, může doufati v lepší výsledek a se odvolati k soudu vyššímu. Na věčnosti však není žádných odvolacích soudů; rozsudek Kristem jednou pronesený bude platiti pro celou věčnost.

5. Marné výmluvy. — Než snad aspoň budeme moci nějak své špatné skutky omlouvati? Jsme pře-

ce tak vynalézaví v omluvách pro každou špatnost svou! Nuže, vypravuj, jestli co máš, abys ospravedlněn byl (Is. 43, 26)! Než na co se budeme moci vymlouvat? Snad na svou

a) křehkost? — Ale tu jako bych již slyšel, kterak nám Pán odpovídá: Což jsem nějaký tyran, abych žádal na lidech nemožnosti? Neřekl jsem o sobě: Jho mé jest sladké a bří mě mé jest lehké (Mat. 11, 30)? Nenabízel jsem ti potřebnou milost, jen abys všechna přikázání má snadně zachovávat mohl? Že jsi byl slabý! Ale proč jsi se nebál a nevystříhal všech příležitostí ke hříchu? K čemu ti bylo třeba tak mnohého čtení knih neslušných a novin nebezpečných? Proč jsi se přátelil s lidmi, kteří tvé špatné náklonnosti slovem i příkladem probouzeli a dráždili?

b) Mne ovládal ohled na lidi! — Neřekl jsem však opět já: Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí, ale bojte se toho, kterýžto má moc uvrhnouti do pekelného ohně (Luk. 12, 4)? Ale to ne, mne jsi se nebál pranic, ale za to jsi se přímo děsil nějakého posměchu od lidí takových, kterým jsi se měl raději vyhnouti. Víš, jak jednali apoštolové? Jedenkrát je velerada židovská dala bičovat, a co oni? Šli z toho shromáždění, radující se, že hodni učinění jsou trpěti pohánění pro jméno mé (Sk. ap. 5, 41)! A ty, který jsi se bál pro mne snést pouhý potupný úsměv, bys nyní chtěl přijíti mezi ně? Nyní bys chtěl dlíti v mé společnosti? Vždyť by se ti bylo stále hanbiti za tvé jednání! Ne, nebe není pro zbabělce!

c) Mým neštěstím byla má nevědomost! — Ano, ale byla to nevědomost zaviněná! Co příležitostí jsi měl, abys se ve věcech náboženských poučil! Ale ty jsi o slovo moje, v kostele hlásané, nestál, knih, které měly jen trochu ráz náboženský, jsi se přímo děsil! A což, nevzpouzelo se svědomí tvé, když jsi se chystal překročiti zákon můj?

Abych pak řekl všecko, nepostavil jsem tě na tuto zemi, nedal jsem ti rozum, abys se především naučil znáti své povinnosti?

Marné výmluvy! Vstoupíme-li na věčnost s hříchy těžkými, nezbude nám nic jiného, než zvolati: Záhube tvá z tebe, Israeli! Záhubou svou budeme vinni sami!

6. Než, aby se tak nestalo, rozhodněme se dnes,
a) že nebudeme páchatí nic, z čeho bychom jednou neradi vydávali počet na soudu Božím. Řiďte se výrokem Ducha sv. Ve všech skutcích svých pamětliv buďte na poslední věci své (Sir. 7, 40)!

b) Dále pak prosme Boha často a vroucně: Nevcházej v soud se služebníkem svým, Hospodine (Ž. 142, 2)! Oplakávejme hříchy své již nyní, dokud je ještě čas, a volejme: Odpust, Hospodine, odpust lidu svému (Joel 2, 17)!

XXVII.

Soud obecný.

Římský vladař Felix jednoho dne si předvolal sv. Pavla, aby se od něho dal poučiti o víře Kristově. Sv. Pavel jal se mu vykládati základní pravdy našeho sv. náboženství a přešel i na poslední soud. Slyše o něm, počal se Felix chvěti, výklad přerušil a děl: „Pro dnešek již dosti; poslechnu tě o tom až opět někdy jindy.“ Tak velice se polekal onen hříšník posledního soudu. — Drazí moji, i já dnes chci promluvit k vám o tomto soudu. Ale nebojte se: nebudu vám ličiti jeho hrůz, nýbrž pouze prostě vyložím, čemu nás o něm učí naše sv. víra. — Ta praví, že soud poslední:

1. Bude. — Mnohé věci předpověděl Kristus Pán: Předpověděl, že ho Jidáš zradí a Petr zapře, že bude ukřižován a vstane z mrtvých, že vstoupí na nebesa a sešle Ducha sv., že Jerusalema bude sbořen... A všechny tyto věci se vyplnily doslova. Nuže, je to tentýž Kristus Pán, jenž děl: „Když přijde Syn člověka, a všichni andělé s ním, tehdy se posadí na trůnu velebnosti své. Spravedlivé postaví na pravici, hříšníky na levici svou. Těm pak, kteří budou na

pravici, řekne: Pojdte požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa... Potom se obrátí na levici a řekne hříšníkům: Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho... I půjdou títo do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného. — Co předpovídá Kristus Pán těmito slovy? Předpovídá zcela jasně poslední soud. A věříte, drazí, Ježíši Kristu? Nuže, pak také věřte v poslední soud, neb „nebe a země pomínou, ale slova Kristova nepomínou.“

2. Proč bude? — a) Dějiny všech století nás učí, že na světě nepravost takřka vždy triumfuje, zatím co spravedlnost je potlačována. Ubozí Lazarové trpí hlad, kdežto sobečtí „bohatci“ hýří na hostinách a orgiích. Herodes velikou pitkou oslavuje své narozeniny, a o něco níže, v podzemním žaláři, Janu Křtiteli utínají hlavu. Bídný císař Nero se takřka celý topí v rozkoších, na které si jen srdce jeho vzpomene; vše se mu jako nějakému bohu klaní — a sv. Petr zatím umírá, přibit byv na kříž... Oh, co spravedlivých bylo a je nevýslovně utiskováno, a co opět utiskovatelů se jenom radovalo a raduje! Co bezbožníků žije v nerušeném blahobytu, a co opět jiných je jenom neštěstím navštěvováno! A tu nejeden člověk, patře na to, rouhavě volá: „Kdyby byl Bůh, nemohl by se na to divati!“ — Chápete již, drazí moji, význam soudného dne? On bude velikým ospravedlněním pro Prozřetelnost. Tenkrát konečně spravedlnost potlačovaná dojde svého zadostučinění před tváří celého světa. Tenkrát konečně ctnost a svatost, jež nyní zlý svět jenom zlehčuje, dojdou své veřejné odměny. Kdežto špatnost a nepravost, které se nyní tak velice nadýmají, stihne veřejně zasloužený přísný trest.

b) Co vidíme dnes kolem sebe? Všude samou vzpouru proti Bohu. Lidé si dovolují proti němu vše: Slovem, perem i skutky rouhají se mu každodenně. A Bůh? Jak odpovídá Bůh na potupy lidské? On mlčí... Ale oh! nerozumní nevěrci, myslíte, že je necitelným k ďábelskému boji, který proti němu vedete?

Ubohé bytosti lidské, vy nežijete než pouhých několik let, ale Bůh má k službám svým celou věčnost. Buďte ujištěni, den jeho přijde, a dnem tím bude den soudu posledního. Vy ho nyní urážíte veřejně, a tenkrát on bude žádati zadostučinění rovněž veřejné, zadostučinění před celým světem. Ano, za tím účelem bude konati poslední soud!

3. Kterak se bude konati? — Nás lidi, kteří si vše představujeme hodně pozemsky, při přemýšlení o něm všelicos zaráží. My nechápeme, jak by Ježíš Kristus v onen den mohl probrati, přezkoumati život všech těch nesčetných milionů lidí, kteří na světě byli, jsou a budou, ani jediného nevyjímaje... Zasmeme, jak nezměrná to bude práce, tážeme se, kdy bude moci býti vyřknut rozsudek poslední... A pak, kam shromáždití všechny ty nesčetné zástupy?

Starosti dětinské! Nechme jen jednati Pána Boha! Pamatujme, že těla lidská po zmrtvýchvstání budou zcela jiná, než jaká máme nyní; že budou těly duchovými, podobnými tělu Ježíše Krista po jeho vzkříšení. A vy již víte, jak tu procházel skrze kámen hrobový a zavřenými dveřmi... Kterak by nejvyšší moudrý a všemohoucí Bůh v nekonečném prostoru vesmíru nemohl naléztí dosti volného místa pro všechny lidi, i kdyby měli těla pozemská, natož takto? — Je třeba zopakovati si dále, že soud poslední konati se bude způsobem zcela rozdílným od soudů nyní zde na zemi. Na něm nitro každého člověka, spravedlivého i hříšného, bude průhledné tak, jakoby bylo z křišťálového skla; jako si nyní jeden druhému vidíme na čelo, tak, a mnohem lépe, si tenkrát viděti budeme do duše: Všichni my zajisté ukázati se musíme (t. j. ukázati se, jací jsme v nitru duše své) před soudnou stolicí Kristovou (2 Kor. 5, 10). Tu nebude zapotřebí teprv nějakého čtení protokolů, dotazování se, usvědčování: nic z toho všeho... Bůh ozáří myslí všech tak jasným světlem, že budeme viděti zcela přesně stav, zásluhy všech lidí ostatních... a ostatní opět budou viděti náš... Tehdáž poznám, jakož i poznán jsem (1 Kor. 13, 12).

Bude to jakási výstava nového pokolení, výstava nezměrná, úžasná, přesahující všechnu obrazotvornost.

4. Kdy bude? — Na tuto otázku jsem nucen odpovědět s Ježíšem Kristem: O tom pak dni a hodině ni žádný neví, ani andělé nebeští (Mat. 24, 36)... Není vaše věc znáti časy neb chvíle, kteréž Otec položil v moci své (Sk. ap. 1, 7)... Víme však z Písma sv. a úst samého Pána našeho Ježíše Krista, že lidem tento soud oznámí mnohá předběžná znamení. Budou jimi: Kázání evangelia po celém světě, obrácení židů na víru Kristovu, veliké odpady od Církve, příchod antikristův, návrat na zem proroků Henocha a Eliáše, mimořádné zjevy na nebi i na zemi, v celé fysické přírodě: jako na př. zatmění, astronomické poruchy, zemětřesení, mory, zuřivé války... Jsou to znamení, z nichž aspoň některá teprve mají přijíti. Ale to nechť nás nemate! Pamatujme na slova sv. Pavla: Den Páně tak přijde, jako zloděj v noci (1 Thes. 5, 2) a dle toho žijme!

Drazí moji! Den osudu posledního není žádným výplodem podrážděné obrazotvornosti, není žádným snem, ale svatou pravdou, kterou nám potvrzuje Kristus Pán i prostý rozum náš. Vím dobře, že se mnozí posmívají této naší víře. Ale den soudu posledního přijde, a tu potupný smích těchto nešťastníků se změní v pláč hořký, v pláč věčný. Proto nedbejme jejich posměchu, jejich soudu o nás, ale bojme se soudu Božího!

XXVIII.

Duch svatý.

Jsem přesvědčen, drazí moji, že se každodenně modlíte osmý článek našeho Apoštolského vyznání víry: Věřím v Ducha sv. Než tu si vzpomínám na sv. apoštola Pavla, kterak jedenkrát přišel do Efesu, našel tam některé učedníky Janovy a otázal se jich: „Zdaliž jste přijali Ducha svatého?“ Oni pak mu odpověděli: „Ba ani jsme neslyšeli, že jest Duch

svatý (Sk. ap. 19, 2).“ Rčete, nemohl by podobně zvolati i nejjeden z nás? Oh ano, a jak lehce! Proto se dnes o Duchu sv. aspoň poněkud podrobněji po-
učme.

1. Duch sv. jest. — Jsoucnost jeho je v Písmě sv. Starého i Nového zákona potvrzena na tisíckráte. Ve Starém zákoně, abych z něho aspoň jeden důkaz uvedl, o něm mluví prorok Joel (2, 28) a předpovídá, že se tento Duch sv. vyleje na všeliké tělo. — V Novém pak zákoně se o Duchu sv. mluví takřka na každé stránce. On utvořil tělo Ježíše Krista v životě Marie Panny; on sestoupil na hlavu Spasitele světa při křtu jeho v řece Jordánu a na apoštoly ve večeradle. Jej udíleli apoštolové skládáním rukou svých věřícím. Syn Boží pak často na něho vzpomíná a sli-
buje, že ho pošle na zemi, až vstoupí na nebesa.

2. Kdo jest Duch sv.? — a) Je pravý Bůh. Abychom se o tom přesvědčili, stačí opět jenom otevřítí Písmo sv. Když Annaniáš sv. Petra jako hlavu Církve chtěl obelhati, Petr mu děl: „Proč pokoušel ďábel srdce tvé, abys lhal Duchu sv.? To jsi nelhal lidem, ale Bohu (Sk. ap. 5, 3).“ Komu tedy lhal Anna-
niáš? Duchu svatému. — A komu lhal, když lhal Duchu sv.? — Bohu. — Je tedy Duch sv. Bůh.

Písmo sv. dále učí, že Duch svatý je vševědoucí, a dí: „Duch sv. zpytuje všechny věci, i hlubokosti božské (1, Kor. 2, 10)“, t. j. on ví všechno, i to, co pouze Bůh ví. Ono učí, že Duch sv. je všudypřítomný: „Duch Páně naplňuje okršlek země (Moudr. 1, 7).“ Je všemohoucí: „Neb on dává jednomu prorokování a druhému zázraků činění (1 Kor. 12, 10).“ A kdo může rozdávatí moc činiti zázraky? Jedině ten, kdo je všemohoucí. Než všemohoucnost, vševědoucnost, všudypřítomnost přináležejí pouze Bohu. A když Duch sv. tyto vlastnosti má, co z toho plyne jiného, než že je pravý Bůh?

b) Duch sv. je dále třetí božská osoba. — Víte, že v Bohu jsou tři osoby: Otec, Syn a Duch sv. Třebas bychom tohoto velikého tajemství nechápali, ono přece jest a zůstane velikou a neklamnou pravdou.

V této nejsv. Trojici jmenujeme Ducha sv. na třetím místě ne snad, že by byl menší a méně dokonalý, ale že od obou dvou prvních osob, Otce a Syna, od věčnosti vychází. Je tomu — lze-li přirovnávat věci pozemské k božským — asi jako u stromu. Větvě jeho nemají svůj původ toliko z kořenů, neb toliko ze pně, ale z kořenů i pně. Mimo to sluší ještě podotknouti, že se z toho nesmí nikterak souditi, že by Duch sv. kdysi začal býti: ne, on je právě tak věčný, jako Otec a Syn.

3. Co působí Duch sv. v nás? — Vizme to na apoštolech. Kristus Pán, než vstoupil na nebesa, jim poručil: Zůstaňte v Jerusalemě, dokud nebudete oblečeni Duchem sv. (Luk. 24, 49). Na tato slova odebrali se do večeradla a tam s jinými učedníky a Marií Pannou trvali po deset dní, vroucně se modlíce dnem i nocí. Tu najednou povstává veliký hluk, jako když přichází prudký vítr, otrásá celým domem, v němž jsou shromážděni, a ohnivé jazyky se objevují nad hlavami přítomných. Je to Duch sv., jenž v podobě ohně na ně sestupuje a je naplňuje svou tajemnou mocí: Naplnění jsou všichni Duchem svatým (Sk. ap. 2, 4). A co to mělo za následek?

a) Jako oheň čistí kovy, tak očistil Duch sv. apoštoly od jejich slabostí a chyb a je posvětil. Téhož pak Ducha sv. zaslíbil a posílá Ježíš Kristus nám. Když jste, drazí, přijali svátost křtu, byl to Duch sv., který sestoupil na vás. A ve svátosti biřmování týž Duch tím větší měrou zaujal místo v duši vaší. Rovněž i po každé sv. zpovědi, jakmile obdržíte rozhřešení, sestupuje Duch sv. opět na vás. Podobně činí při sv. přijímání. A čím častěji přistupujete ke stolu Páně, tím úžeji se s vámi spojuje a tím více vás posvěcuje, ba — jak potvrzuje sv. Pavel (1 Kor. 6, 19) — vy se stáváte chrámy Ducha svatého.

b) Duch sv., sestoupiv na apoštoly, je dále osvětil neskonale jasným světlem s nebes, odhalil jim nejtajnější a nejskrytější pravdy, změnil způsob jejich smýšlení a posuzování věcí pozemských. Co světců

takto tento Duch sv. osvitil a učinil z nich pravé učence! Beze všech studií věrouky, mravouky a ostatní bohovědy vynikli v ní tak, že svými vědomostmi přiváděli v úžas velké učence. Jsou to theologové Ducha sv. V jednom klášteře františkánském žil bratr laik, jenž stěží znal čísti a psáti. Posluhoval v kuchyni, dělal vrátníka, štípal dříví, ale když mluvil o Bohu a Ježíši ve svátosti, professoři theologie, definitoři, provinciálové a i generál řádu před hlubokou vědou, která z něho mluvila, skláněli kolena. Byl to sv. Pascal Baylonský. Podobně byla omilostněna týmž Duchem svatá Terezie. Kněží, biskupové, papež, světci s úctou naslouchali této věštce vědy božské, a její slova se citují s učitelských stolic křesťanských a kazatelen, jako slova sv. Bernarda a Františka Saleského. A když, ó drazí, se jen trochu přičiníte, aby mohl sestoupiti na vás, uzříte, kterak nebeskou moudrostí naplní i duše vaše. Při nejmenším pocítíte, kterak se vám rodí v mysli jiné smýšlení, jiné náklonnosti v srdci: Sestoupí na tě Duch Hospodinův a proměněn budeš v muže jiného (1 Král. 10, 6). Víte na příklad, jaké jsou — všeobecně řečeno — myšlenky mladých lidí, které zabavují veškeru mysl jejich? Je to touha po pobavení se, užívání světa, mítí dosti peněz v kapse, žítí ve veselé společnosti soudruhů, zkrátka dobře a vesele žítí. Jiní opět se ženou za mamonem, důstojnostmi, smilstvem a při tom jsou tak zaslepeni, že se řítí do hříchů stále hlouběji a hlouběji. Ale nechť se jen tito lidé nechají osvítiti Duchem sv. a poznají ihned, že hřích je zlo svrchované, a budou se ho děsiti více, než smrti! Poznají, že na světě všechno je marnost, a že nejdůležitější věcí je milovati Boha a jemu sloužiti, aby v něm a skrze něho mohli býti blaženi na věky.

c) Duch sv. apoštoly nejenom osvítil, ale naplnil je zároveň i silou a neohrožeností vpravdě úžasnou. Dříve byli slabí a bázlivi: Vidíme to jasně na Petrovi: Nedovedl se osvědčiti následovníkem Ježíše Krista ani před prostou služkou; po třikráte jej zapřel, tvrdě, že ho ani nezná. Ostatní pak apoštolové

nebyli o nic srdnatější. I oni zapomněli na věrnost, kterou mu přísahali, a jej zbaběle opustili, vyjímaje jediného sv. Jana, který se nebál doprovázeti jej na Kalvarii. Ba i když Kristus Pán již z mrtvých vstal a chtěl je navštívit, bylo mu k nim projíti zavřenými dveřmi, které ze strachu měli uzamčené. Než po sestoupení Ducha sv. stávají se lidmi zcela jinými. Nebojí se již ničeho, vyznávají Ježíše Krista před tváří tyranů, neděsí se ani dosti málo největších muk, ba zdá se, jako by jich ani necítili, nýbrž je toliko viděli. Nebojí se mečů, ohně, dravé zvěře, nejbolestnější smrti, zkrátka podstupují ochotně a s radostí utrpení největší, jen aby zůstali věrni Bohu. Tak apoštolové. — A co my, ó draží? Pravda, jsou mezi námi katolici opravdoví, katolici z přesvědčení, kteří neváhají říci a osvědčiti před lidmi, čím jsou. Mnozí z nich pro dobrou věc mluví, píší, neb aspoň bez bázně dle víry žijí. Vedle nich však vidím i v naší osadě řadu lidí, kteří v srdci svém s naším sv. náboženstvím cítí, ale — jaká zbabělost! — jsou otroky lidských ohledů a bojí se několika křiklounů. Aby se jim od nich nedostalo úsměšku, přestávají konati dobré, bojí se vkročiti do kostela, přijímati sv. svátosti, zkrátka přestávají býti zbožnými. Ba oni ve své bázni jdou ještě dále a úzkostlivě se zúčastňují kde jaké protináboženské přednášky, vstupují do nevěreckých spolků... Zkrátka nechávají se vléci až na okraj pekla a nedovedou svým svědcům prohlásiti: Chcete-li jíti do ztracení, jděte si tam sami; já s vámi nepůjdu! A proč to? Jen aby se o nich neřeklo, že jsou pobožnůstkáři, neb něco podobného. Jsou to novodobí Nikodémové, kteří ke Kristu chodí v noci, aby jich nikdo neviděl. O, Duchu síly, kde jsi?

Sv. apoštol Pavel napsal: Ne z a r m u c u j t e D u c h a B o ž í h o (Efes. 4, 30)! Řiďte se aspoň my, ó draží, tímto napomenutím: Neurážejme Ducha sv. svými hříchy, ale naopak vroucími modlitbami jej vzývejme! Když tak budeme činiti, pak sestoupí i na nás a zahrne nás svými nesčetnými a nebeskými dary právě tak, jako kdysi apoštoly.

Božský původ církve.

Co dlouholetých válek bylo již na světě! Vy sami, drazí moji, si tu vzpomínáte na válku třicetiletou, která se tak jmenuje proto, že trvala celých třicet let. Ale co je i tato válka proti té, která trvá již takřka 2000 let, a která se vede proti Církvi naší katolické? A jak prudký je tento boj obzvláště za našich dob! A my, synové této Církve, že bychom k němu měli zůstatí chladnými? Není tu svatou povinností naší postaviti se do řad jejích obránců? Abych vás k tomu nadchl, chci vám dnes dokázati, že Církev naše je dílem Božím, a že, když pro ni budete bojovati, budete bojovati pro Boha.

1. Tuto velikou pravdu dokazují nesčetné, vzrušující a nepochybné zázraky, které se v ní dály od dob apoštolských po všechna století. Stále se v ní plnila předpověď Kristova: Znamení pak ty, kteří uvěří, tato následovati budou (Mar. 16, 17). Abychom se o tom přesvědčili, stačí čísti dějiny Církve a životopisy svatých. Že pak totéž platí i o době nejnovější, vidíme na Lúrděch. Co přčetných zázraků se tam děje právě v naší době! A jsou to zázraky takové, že jen trochu upřímní lékaři učenci při veškerém pokroku své vědy jsou nuceni je uznati za zázraký pravé.

Než je jisto, že zázrak je dílem Božím. Rovněž pak je jisto, že Bůh valnou část svých zázraků konal a koná na potvrzení pravosti té Církve, kterou zakládali apoštolové, pro kterou umírali mučedníci, kterou vyznávali svatí. Co z toho plyne? Tolik, že tato Církev je dílem Božím, neb jinak by Bůh svými zázraky potvrzoval blud a klam. Proto prst Boží je toto (Exod. 8, 19).

2. Božský původ Církve katolické dokazují nesčetní mučedníci, kteří raději život obětovali, než by se jí byli zpronevěřili. Nesčetné zástupy lidí za všech dob a ve všech dílech světa, obojího pohlaví, starci i dítky, vznešení i nízcí, podstupovali raději nejukrutnější muky, nejhroznější smrt, než by byli zradili Církev svou a její náboženství.

Ony miliony našich mučedníků by nebyly nikdy s to nejen hrdinným, ale vpravdě nadpřirozeným a zázračným způsobem trpěti, kdyby sám Bůh jim byl nepřispíval ku pomoci a jich nesítil. Tolik usouditi je nucen každý, kdo jen poněkud pozorněji uvažuje velikost smrti jejich. Je tu totiž třeba si připamatovati, že to jsou zhusta větší starci, slabé dívky, útlé dítky, již neohroženě podstupují smrt na rožních a pod sekerou katovou. Lichotí jim, činí jim největší sliby, hrozí jim tím nejhorším, ale oni jsou pevní jako skála a klidni jako andělé. Oni umírají s odhodlaností vpravdě úžasnou a s radostí pozemským způsobem nevysvětlitelnou. Není jich třeba na popraviště vléci, oni na ně krácejí s jásotem, ba mnohdy se sami dobrovolně vydávají v ruce katanů. Ba nejednou jsou při tom provázeni jakousi svatou závistí těch, kteří nemohou jíti s nimi. Čtete na př. dějiny mučednických smrtí sv. Vavřince, sv. Anežky, sv. Venantia, sv. Tekly, sv. Felicity s jejími syny a pod., a přesvědčíte se o tom. Naši mučedníci umírají beze hněvu a nenávisti proti katanům, bez nejmenšího proklínání korunovaných tygrů, dávajících je mučiti a usmrcovati bez nejmenšího důvodu a práva. Oni umírají, odpouštějíce a modlíce se za své katany, ba, oni je ještě obdarovávají a činí svými dědici, jako to na př. učinil sv. Cyprián, který dal svému katu vyplatiti 25 zlaťáků. — Jsou to věci, které by byly neuvěřitelné, kdyby nebyly zcela jisté; jsou to věci, kterých nelze vysvětliti bez zakročení toho Boha, jenž může lidi úplně přeměnití a svým mocným přispěním je jaksi učiniti všemohoucími: V s e c h n o m o h u s k r z e t o h o , k t e r ý ž m n e p o s i l u j e (Filip. 4, 13). P r s t B o ž í j e t o t o !

3. Božský původ Církve dokazuje její o b r á c e n í s v ě t a n a v í r u K r i s t o v u . — Jsou práce velmi užitečné, ale zároveň velice obtížné: Takovou na př. je půdu neobdělanou, tvrdou, plnou velikého kamení, porostlou silnými a hlubokými kořeny, proměnití v úrodné pole. A přece je to možno... Ale ze všech prací nejobtížnější a nejnamáhavější je poučovati lidi nevědomé a obracetí lidi mravně zkažené. Půda se může zlepšiti rozumem

a prací, ale k obrácení člověka špatného je třeba pomoci Všemohoucího. Co byste řekli o prostém čeledínu, který by chtěl postavit kostel, jako je tento váš? Řekli byste, že je to něco zvláštního. Zač je tedy třeba prohlásiti přeměnění pokolení lidského dvanácti apoštolů, ozbrojenými pouze dřevem kříže? Ke komu přirovnati apoštoly beze vši moci, učenosti, výmluvnosti, plné mírnosti, pokory a čistoty uprostřed světa cele oddaného pýše, smyslnosti a ukrutnosti? Nebyli oni jako beránci uprostřed vlků? A j, já posílám vás jako beránky mezi vlky (Luk. 10, 3). A přece řito beránci vlkům nejen odolali, ale docela je přetvořili v beránky... Kterak to bylo možno? Stalo se to tím, že měli na své straně Toho, který poroučel větrům a bouřím, Toho, jenž přikazoval mrtvým, aby vyšli z hrobu, který sám vítězně ze svého hrobu vstal, vzdor všem hlídkám a strážím u něho postaveným, Toho, který jim děl: Jděte, já budu s vámi. Až doposud jste byli loviteli ryb, já učiním z vás rybáře lidí (Mar. 1,17).

4. Božský původ naší církve dokazuje její ustavičné trvání. — Každé zřízení lidské podléhá zkáze buď následkem útoků se strany nepřátel, buď vnitřními rozbroji, buď sešlostí věkem. Tak tomu je u řiši pozemských, filosofických škol, nepravých náboženství... Proč však nevzala ještě konec naše Církev? Či snad neměla a nemá žádných nepřátel? Oh, co jich již poměla! Králové, učenci, boháči, vlády, podvrtné spolky pracovali a pracují na její zkáze... V jejím nitru zuřily rozkoly a bludařství... Život Církve je boj ustavičný... Již častokráte ve všech toninách bylo do světa hlášáno, že Církev zmírání, ba docela již skonala. Víte sami, jak jeden řevěrec (Voltaire) se vychloubal: „Když dvanáct apoštolů stačilo k založení křesťanství, on samojediný že postačí, aby je zničil.“ A zničil Církev on? Zničili ji jiní? Oh, nikoliv! Ježíš Kristus řekl: Brány pekelné jí nepřemohou (Mat. 16, 18). Prst Boží je toto!

5. Nový důkaz této pravdy podává nám přeměna světa skrze Církev. — Za dob pohanství propadli

zkaženosti jednotlivci, rodiny, celá společnost lidská. Nápravu tohoto zkaženého světa přivodilo křesťanství: a obnovíš tvář země. — Jednotlivci, dříve moudloslužbě a všem nepravostem oddaní, stávají se vzorem všech ctností a svatosti. — Do rodin ono vnáší rovnost a lásku: povznáší ženu, zavádí manželskou věrnost, péči o výchovu dítek. — Ve společnosti lidské zásluhou křesťanství zavládá spravedlnost: Spěje se ke zrušení otroctví; chudí, nízcí a poddaní jsou ctěni jako bratři v Kristu. Nastupuje vládu láska k bližnímu: Otevírají se nemocnice, chudobince, kláštery a ústavy, všeho druhu ve prospěch trpících. Kdo způsobil tento veliký zázrak? Snad lidská filosofie? Oh, k tomu bylo třeba něčeho jiného! Prst Boží je toto! Řízením Hospodinovým se to stalo, a je to podivuhodné v našich očích (Ž. 117, 23).

A této božské matky Církve jsme my dítkami! Než žel, stane se již matce pozemské, že se jí některé dítko nevydaří. Nejinak tomu je i s Církví svatou. I ona má mezi svými dítkami syny nezdárné, kteří jí znáti nechtějí, ji zapírají a od ní odpaďají. Oni třebas přijdou a budou sváděti i vás, abyste se jejich černého skutku dopustili také! Ale tu jim řete: Nezapřeli bychom nikdy ani své matky pozemské; jak bychom tedy mohli zraditi matku Církve, kterou pro spásu naši založil sám Bůh? V ní jsme se zrodili, jako její věrní synové chceme v ní i zemřít!

XXX.

Církve jedna.

Drazí v Kristu! Když nahlédnete do insertní části novin, vidíte, kterak se v nich nabízí ke koupi ta neb ona věc, ale při tom se podotýká: Před padělky se varuje. Pozor na ochrannou známku! — Tohoto druhu inserty mi připadají na mysl dnes, kdy chci promluvit o pravé Církvi Kristově a před jejími padělky vás varovati. I tu totiž, žel! lidé padělali. Aby však pravou Církve každý člověk dobré vůle lehce poznati mohl, o to se postaral Kristus Pán. A kterak? I on jí dal

„ochranné známky“, a to ne pouze jednu, ale docela čtyři: stanovil totiž, aby jeho Církev byla jedna, svatá, katolická neb obecná a apoštolská. Dnes se pozdržíme u první známky, že totiž pravá Církev jest jedna. Uvažujme: že pravou Církví může býti jen ta, která je jedna; 2. hledejme tuto známku u různých také „církví“; 3. nakonec pak vizme, zda ji má Církev římsko-katolická.

1. Pravou Církví může býti jen jedna, neboť a) Kristus Pán ustanovil jen jednu Církev. — Co kostelů a kaplí je v naší matičce Praze! Ale nejsou to všechny kostely a kaple naše katolické! Najdete tam ruský kostel schismatický, modlitebny lutheránské, helvetské, anglikánské, starokatolické, československé. Vstupte pak do nich a uslyšíte ve všech tvrditi: My jsme ta pravá církev, kterou založil Kristus Pán. Ale může tomu býti skutečně tak? Rozhodně nikoliv, neb Ježíš Kristus založil toliko jednu Církev. On přece výslovně děl, že na skále Petrově vzdělá Církev svou, a ne církve své! Proto dobrou a pravou ze všech může býti toliko církev jedna, a to ta, kterou založil sám Ježíš Kristus. — A tato pravá Církev na světě rozhodně je a bude na něm trvati stále. Jinak by byl Ježíš Kristus lhal, neb se aspoň klamal, když zaslíboval: Brány pekelné jí nepřemohou (Mat. 16, 18); já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa (Mat. 28, 20). Jinak by veškeré dílo jeho vykupitelské vyšlo na marnost, poněvadž by pro všechny lidi, kteří nyní na zemi jsou, a kteří po nás přijdou, nebylo žádných prostředků a žádné naděje na dosažení spásy. Je možno, aby něco takového božský Vykupitel dopustil? Rozhodně nikoliv. Proto však pravá Církev Kristova trvá až dosud. Proto pouze jedna jediná ze všech nynějších církví, které chtějí býti Kristovými, je pravá, kdežto všechny ostatní jsou pouze jejími „padělky“,

b) Pravou Církví může býti pouze jedna, poněvadž Kristus Pán dal Církvi své jednu víru; jedny svátosti; jednu nejvyšší hlavu. Již každá spo-

řádaná říše pozemská musí mít pro všechny občany stejné zákony, stejná práva, jednu nejvyšší hlavu, ať již se jmenuje král, císař nebo president. Oč více tedy pravá Církev, kterou Kristus již předem nazval královstvím!

Chápete tedy ihned, proč, vysílaje apoštoly do celého světa, jim nařizoval, aby kázali evangelium, t. j. jeho nauku, nauku stále stejnou, a ne snad nějaké své rozumy. Proto vyznával sv. apoštol Pavel: Tak učím ve všech církvích (1 Kor. 7, 17). — Která tedy církev neučí všude stejně, která neučí všemu, co Pán zjevil, nemůže býti pravou jeho Církví.

Poněvadž pak s vírou souvisí i prostředky k dosažení spásy, sv. svátosti, je třeba, aby všichni pravověrní křesťané přijímali tytéž svátosti, a v témže Kristem samým stanoveném počtu. Je třeba, aby měli nejenom jednu víru, ale také jeden křest, aby přijímáním týchž svátostí tvořili jedno tělo (1 Kor. 10, 17). — Kristus Pán pak ustanovil svátosti sedm. Proto pouze tam, kde se jimi všemi posvěcení do duší vlévá, je pravá Církev jeho.

Aby pak v ní jednotu byla úplně dokonalá, děl Ježíš Kristus Petrovi: Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám Církev svou. — Tobě dám klíče království nebeského, a tak ustanovil jej a jeho nástupce za nejvyšší hlavu své Církve. — Která tedy církev nemá jediné nejvyšší hlavy, ta není pravou Církví Kristovou.

2. Nyní pak hledejme tuto první „ochrannou známku“, jednotu, na př. u protestantů. — a) Mají oni jednu víru? Ale kde?... Oni se až dosud nezmohli na společné jedno „Věřím v Boha“. Za měřítko své víry a svého jednání mají bibli. Tu pak na základě „volného badání“ si každý vykládá dle své hlavy... A tak o nich platí: Kolik hlav, tolik náboženství.

b) Nejinak tomu je i se svátostmi: Jedni mají za to, že jsou dvě, druzí tři, třetí, že jich je pět... Jedni věří, že tyto svátosti mají samy v sobě moc působiti milost, druzí však je pokládají za pouhé ceremonie

a pouhá nepůsobivá zevnější znamení, jini pad docela zavrhuji svátosti všechny. Pravý babylon!...

c) A nemůže ani býti jinak, poněvadž nemají žádné jediné společné hlavy, žádné svrchované authority, která by byla ode všech uznávána, jejíhož hlasu by bylo všude slyšáno, jejížto rozhodnutím by se všichni podrobovali, jsouce ubezpečeni, že nepobloudí.. Však víte, že jejich hlavami jsou světští panovníci, a proto v kolika zemích bydlí, tolik také mají nejvyšších hlav.

3. Jak zcela jinak září jednota v Církvi naší katolické! a) Projděte všechny naše kostely, co jich je na světě, a uslyšíte hlásati všude jednu víru. Tytéž náboženské pravdy, které s tohoto posvátného místa předkládám k věření já vám zde, se káží a věří mezi katolíky v celé Evropě, Asii, Africe, Americe, Australii.

b) Projděte celý katolický svět a, kdekoli se vám zlíbí, kladte otázku, kterou dáváte již malým dítkám: Kolik je svatých svátostí? Všude, všude pravím, dostanete za odpověď: Sedm. A které to jsou? Jedněmi ústy vám bude odpovídáno: První křest, druhá biřmování atd.

c) Ptejte se pak katolíků celého světa: Kdo je vaši nejvyšší hlavou? Všichni budou vám odpovídati: Je jí papež římský.

Kde tedy nalézáte první „ochrannou známku“ pravé Církve Kristovy: jednotu? Pouze v Církvi katolické.

Ve století XVII. vrátila se do Církve katolické švédská protestantská královna, Kristina, jediná dcera krále Gustava Adolfa. Co bylo příčinou jejího obrácení? Viděla podivuhodnou jednotu v katolicismu, kdežto kolem sebe v protestantismu zřela rozštěpenost na steré sekty. Tento pohled přivedl vznešenou a učenou kněžnu k tomu, že se jala studovati víru katolickou. Brzo se přesvědčila, že Církev římská jediné v sobě chová pravdu, a rozhodla se do ní vstoupiti. Nezarazila se před velikými překážkami, které se jí při tom stavěly v cestu, ale zůstala pevně a neohroženě věrna svému přesvědčení. Poněvadž zemské zákony ji nedovolovaly, aby se jako královna stala katoličkou, zřekla se trůnu

(r. 1654). Vstoupila na Štědrý den téhož roku do Církve katolické, uchýlila se do Říma, kde zbožně žila. Zemřela r. 1689 ve věku 63 let. Je pohřbena v basilice Vatikánské.

Oh, jak krásná je Církev Ježíše Krista ve své jednotě! Jak neskonale máme býti Bohu vděční, že jsme se zrodili v jejím lůně! Jak politování hodni jsou ti, kteří, ač k ní připatřili, ji opouštějí a pronásledují! Ona je opravdovou archou Noemovou: Jako se v ní tento sv. patriarcha se svou rodinou zachránil před potopou, tak ti, kteří se utekou do lůna Církve, uniknou věčnému zatracení. Držme se tedy Církve, milujme ji jako svou matku, plňme věrně její přikázání, řiďme se její naukou, hrdinně ji braňme proti útokům jejích nepřátel! Pamatujme, že se nám, budeme-li věrnými syny Církve, dostane věčné odměny od Ježíše Krista, její neviditelné božské hlavy, jemuž sláva a čest na věky věkův.

XXXI.

Církev: Svatá.

Ježíš Kristus, abychom jeho Církev lehce mohli rozeznati od padělků, dal jí čtyři „ochranné známky“. Stanovil totiž, aby byla jedna, svatá, katolická neb obecná a apoštolská. Minule jsme se podívovali její jednotě. Tuto první známku pravé Církve jsme našli pouze u Církve naší, Církve katolické. Poznali jsme, že ona jediná má všude stejné učení, jedny svátosti a jednu nejvyšší hlavu. Dnes pokročme ke známce druhé. Přesvědčíme se zcela jasně, že i touto známkou, svátostí, skví se opět jediné Církev naše katolická.

1. Ano, Církev naše jest s v a t á. — a) Kdo je jejím zakladatelem? Ježíš Kristus. Této veliké pravdy dosud nikdo nebyl s to vyvrátiti, ani jiného zakladatele jejího nalézti. A Ježíš Kristus? Je svatý, nevinný, neposkvrněný, vyvýšenější nad nebesa (Žid. 7, 26), jehožto svátost dnem i nocí hlásají andělé v nebesích: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh všemohoucí (Zjev. 4, 8). Je pak možno, aby Církev katolická, kterou tento nejvyšší svatý Ježíš založil, ze svého nejsvětějšího srdce vy-

vedl, byla něčím jiným, než svatou? A Ježíš Kristus Církev nejen založil, ale vždy s ní v nejsvětější svátosti oltářní dlí, Duchem svatým ji řídí a spravuje. Není tu nutno uznati, že ta Církev, jejížto zakladatelem je Ježíš Kristus, správcem pak Duch sv., je Církví svatou?

b) A nejen zakladatel Církve katolické je svatý, ale i učení její je svaté. Pozorujte její nauku: Je snad nějaká nepravost, které by neodsuzovala, ctnost, které by nevelebila? — Svaté jsou její obřady, její bohoslužba, její svátky, obzvláště pak její svátosti: samé to prostředky k posvěcování duší! Vynasnažte se jen žiti dle toho, co vám Církev katolická káže, používejte prostředků, které vám k vašemu posvěcení předkládá, a stanete se všichni svatými!

c) Nestanete se pak v ní svatými první. Ona je již čítá ne na miliony, ale na miliardy a miliardy. Svatí v ní byli za všech dob: v našem století, právě jako jako v minulých. Co jich bylo slavnostně prohlášeno za svaté nedávno od panujícího papeže Pia XI.! Vzpomeňme si jen na sv. Teresii od Ježíše, sv. faráře Vianney!...

Vypravuje se o slavném vojevůdci římském Pompejovi, jenž měl nebezpečného protivníka v Caesarovi, že rozpustil své vojsko. Jeden z jeho přátel ho na tuto neprozřetelnost upozornil. Ale on mu chlubně odpověděl: Stačí, abych zadupal nohou na zemi, a všude se mi ihned vojsko dostaví. — Tato slova, která v ústech jeho byla pouhou chvástavostí, platí plnou měrou o Církvi katolické. Ona skutečně může o sobě tvrditi: Kamkoli vkročím a kde vztyčím svůj prapor, tam vyvstávají řady ne vojáků, ale svatých, ochotných trpěti a zemřít pro mne a pro mou víru.

d) A jsou to svatí, o jejichžto neklamné svátosti svědčí nesčetné zázraky. Jsou to zázraky, všeho druhu, zázraky největšími učenici podrobně zkoumané, ale přece prohlášené za nepochybné. Ty zázraky, kterými Ježíš Kristus potvrzoval pravost své nauky, dějí se dle zaslíbení jeho stále v Církvi naší skrze ty, již obzvláštním způsobem vynikli v křesťanské dokonalosti.

e) A kdo jsou tito svatí Církve naší katolické? — Jsou to mučedníci kteréhokoli věku, obého pohlaví, všelikého společenského postavení, již zpečetili svou krví každý článek našeho Vyznání víry. Čítáme jich na tisíce a miliony v minulosti, a každoročně ve vzdálených krajinách, kde zuří pronásledování, počet jejich vzrůstá.

Jsou to apoštolové, kteří čelili všem nebezpečnostvím a pronikli mezi všechny národy, do krajin dosud nezbadaných, jen aby získali duše Ježíši Kristu.

Jsou to panny, praví andělé pozemští, které dnem i nocí bděly u lůžek nemocných, pečovaly o opuštěnou a zanedbanou mládež, o nuzné starce a stařenky; andělé míru na poli bitevním; andělé modlitby a sebezapření v samotách klášterních.

Jsou to řeholníci, kteří, jen aby dosáhli vyššího stupně dokonalosti, se zavázali slibem plnění evangelické rady. Jsou to synové řádů sv. Benedikta, sv. Dominika, sv. Františka, sv. Norberta, sv. Bernarda sv. Kamila, sv. Ignáce, sv. Vincence z Pauly..., vesměs svatí, kteří sbírali sirotky, hostili pcectné, pečovali o nemocné, vychovávali dítky chudého lidu, vyučovali hluchoněmé, slepé, pomáhali nuzným, obračeli pobloudilé, těšili sklíčené, všude rozsévali dobrodiní evangelia Kristova.

Jsou to muži, ženy, starci i dítky, kteří žili na venkově, v chatrčích, v dílnách, ve městech, ve všech nejrůznějších postaveních; kteří statečně bojovali proti tělesným naruživostem, potlačovali pýchu, přemáhali lakomost, nestřídmost, krotili všechny smyslné chťice: milovali práci, činili dobře svým nepřátelům, byli plni štědrosti k chudým, měli soucit s bloudícími, žili počestně, svatě, jsouce šťastni, třebaž nebyli známi světu, jen když jsou známi Bohu. — Co dobročinných ústavů krášlí naše křesťanské kraje...?! Kdo by je byl s to vypočítati? Studujte pak jejich počátek: shledáte, že takřka všechny jsou dílem některého světce.

Nuže: jako po ovoci poznává se strom, tak při pohledu na Církev katolickou, která plodila a stále plodí světce, jsme nuceni usouditi, že je vpravdě svatá.

Špatný strom nemůže nésti dobrého ovoce: Církev nesvatá by nemohla ploditi svatých.

2. Jsou-li pak i v naší Církvi hříšníci, chybujeme-li i my, není to vinou Církve, jež chce a může posvětití nás všechny... Ne, vinou toho je neblahá naše přirozenost, jež působí, že zapomínáme, že jsme křesťané: tedy naše vina!... Než s jakou neúnavností, s jakou pílí, jak mnohým způsobem se snaší Církev sv. přivést ke spáse i hříšníky!... A co jich obrací a posvěcuje skutečně!...

3. Tu pak se táži: Kde je svatost církví bludařských neb schismatických? Kdo jsou jejich zakladatelé? Luther, Zwingli, Kalvin, Jindřich VIII., Valdus, Cerularius atd. A byli oni svatí? Nechci se z tohoto posvátného místa o tom šířiti, ale čtete jejich životopisy a uhlídáte, jak „pěkní“ svatí to byli! — A jakou nauku hlásají? Že dobré skutky jsou zbytečné, ba docela proti Bohu! Že Bůh sám některé lidi vede do hříchů, jen aby je zatratil! Že nemáme svobodné vůle!... Věru, krásné nauky! — A kde jsou vaši svatí, ó odštěpenci? Vypočítávejte je!... My jich máme na miliony a miliony, kdežto vy, kde máte jaké? — A dále! Kde máte opravdové a nepochybné, před očima nesčetných nevěrců konané zázraky?... Je snad vaše basilika v Lúrddech?... — Proč, zatím co naše missie stále více se šíří a kvetou, stále nové a nové údy do lůna Církve přivádějí, vaše jsou úplně neplodné? Odpovídejte!... Při tom pak zároveň zodpovězte otázku, kde je druhá „ochranná známka“ pravé Církve: svatost? Věru, jen když budete míti trochu upřímnosti, sami vyznáte: U nás nikoliv.

Draží moji! Toliko my katolici připatříme k Církvi svaté. Buďme na to hrdí, ale při tom čistotou svých mravů a celým svým spořádaným životem dokazujeme, že jsme hodnými jejími dítkami. Pamatujme stále na příkaz Boží: Buďte svatí, nebo já svatý jsem (Lev. 11, 44)! Počněme aspoň od nynějška již zde na zemi býti tím, čím jednoho dne máme býti v nebesích! Budete-li při tom nuceni někdy se zapřít, vzpomeňte

si na slova Melanchtona, přítele Lutherova: „V protestantských církvích se pohodlně žije, ale v katolické sladce umírá!“

XXXII.

Církev: Katolická.

Pán náš Ježíš Kristus jedenkrát přirovnal Církev svou k zrnu hořčičnému, zasetému na poli, které vzrůstá v mohutný strom a daleko široko na všechny strany rozpíná své větve (Mat. 13, 31). Tímto podobenstvím naznačil, že pravá Církev jeho musí býti katolická neb obecná. Je to třetí „ochranná známka“, kterou jí dal, aby ji snadno bylo lze rozeznati od padělků. Přesvědčili jsme se již, že pouze naše Církev je vpravdě jedna, vpravdě svatá. Dnes pokročme dále a vizme, že je také katolická neb obecná, a to 1. co do času; 2. co do místa.

1. Co do času. — Zdravý rozum nám dí, že pravá Církev Kristova musí trvati nepřetržitě již od dob jejího zakladatele Ježíše Krista. A jak dlouho musí trvati? Až do skonání světa. Tak to zaslíbil Kristus Pán, an řekl: Brány pekelné jí nepřemohou (Mat. 16, 18). Já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa (Mat. 28, 20).

Tu pak vezměte do rukou dějiny a pátrejte po počátku svaté Církve naší: Naleznete jej teprve až u apoštolů a Ježíše Krista. Od té doby uplynulo již 19 století. A jmenujte mi během těch dlouhých let chvíli, kde by byla Církev naše trvati přestala! Nestalo se tak nikdy. A co se o to nepřátelé její nausilovali! Tyrani, bludaři, učenci se zlobou přímo ďábelskou pracovali na její zkáze, ale marně. A dnes? Zatím co všechny ostatní církve mají pokoj, jsou hýčkány mocnými tohoto světa, jedině Církev naše je předmětem odporu a nenávisti. Se všech stran a všemi prostředky se pracuje, aby jí byl učiněn konec. Ale ona je klidna... Překala již horší doby... Až do skonání světa nepřestane vyučovati, křtiti, odpouštětí hříchy, vésti ke spáse vše-

chny lidi dobré vůle, poněvadž Ježíš Kristus je s ní.
— Církev naše byla, je a bude — je katolická.

Kdežto církve ostatní? Kdy počaly býti ony? Teprve po dlouhých stoletích po Kristu. Protestantské církve na př. vznikly teprve ve století 16. po Kristu, a československá před několika málo lety. Jejich předkové, ba nedávno ještě oni sami byli také katolíky. Kardinál Commendone byl r. 1560 sv. Stolicí poslán do Německa, aby tamní knížata pozval na koncil tridentský. Jednoho dne seděl u dvorní tabule v Berlíně. Jeden jeho známý si dovolil zavtipkovati a kardinálu děl: Bylo by vám zajisté velice nemilé, kdyby vám bylo zemřítí zde v Německu, zemi bludařské. Ale kardinál s úsměvem na to odvětil: Dejte mi vykopati můj hrob jen o stopu hlubší, a budu odpočívati v zemi katolické. — Bludy se rodí v každém století, jako houby po dešti... Ale opět hynou a vymírají, zatím co Církev katolická žije stále a pohřbívá je všechny! Co jich již bylo, a nyní již o nich vypravují pouze dějiny! A jak dlouho bude trvati protestantismus a ostatní stávající bludařství? Již dnes nelze u nich mluvit, než o rozvratu. Zajisté jednou vezmou konec i tyto odštěpené sekty, a zbude jedině Církev římská, Církev naše! Ona vítězně může se otázati církví nově povstalých slovy Písma sv: Kde jste byli, když jsem já kladla základy zemi (Job 38, 4)? A těm, které již pominuly, může opět zvolati: Zhynuly jako by nikdy nebyly, a synové jejich s nimi (Sir. 44, 9).

2. Co do místa. — Ježíš Kristus nezaložil Církev svou toliko pro národ jeden, nýbrž pro všechny lidi; ne pouze pro krajinu jednu, ale pro všechny svět. Potvrzují nám to zcela jasně vlastní slova jeho: Jdouce do veškerého světa, hlásejte evangelium všemu stvoření (Mar. 16, 15). Odejduce, učte všechny národy (Mat. 28, 19). Co z toho plyne? Tolik, že církve tak zvané národní, jako na př. ruská, srbská, řecká, rumunská, bulharská, anglikánská, československá, které, jak to již jména jejich

naznačují, jsou založeny pouze pro národ jeden, nemohou býti pravými církvemi Kristovými.

Kdežto Církev naše? Ona, jak dí sv. Irenej, se podobá slunci: Jako jedno a totéž slunce tvory. Boží ve všem světě osvětluje, tak ona všude svítí světlem pravdy a osvětluje všechny lidi. Odejděte na západ až za moře, do Ameriky; odebeřte se na východ až do Číny, Japanu; jděte na jih do Afriky, ano až do Austrálie, všude tam najdete její vyznavače. Nejenom uprostřed bludařů a rozkolníků, ale i uprostřed barbarů a modloslužebníků najdete katolíky. — Jediná Církev naše se stále více rozšiřuje svými missiemi. Není národa na zeměkouli, k němuž by nepronikl katolický missionář, apoštol lásky a pravdy, plný svatého nadšení, pohotový ke všem obětem, puzený pouze touhou po rozmnožení vyznavačů Ježíše Krista.

A Církev naše není toliko obecná co do rozsahu, ale i co do počtu. Poslední a přesné statistiky udávají počet katolíků daleko přes 250 milionů. Ti všichni uznávají za svou nejvyšší hlavu římského biskupa, papeže, a jemu projevují svou úctu a poslušnost. Kdežto všech rozkolníků různých církví východních, mezi sebou rozštěpených a různým hlavám podřízených, je nejvýše 130 milionů. Protestantů pak, opět na steré sekty rozštěpených a v základních člancích víry si úplně odporujících, je nejvýše 160 milionů.

A tak jediné Církev naše je katolická neb obecná. Však také ji tohoto jména neupírají ani její nepřátelé! Kdybyste přišli do Berlína, Londýna a ptali se, kde kde je kostel katolický, buďte ujištěni, i kdybyste se tázali nejzarytějšího protestanta, že vám neukáže modlitebny své, ale kostel náš.

Drazí moji! Buďte hrdi na tuto třetí ochrannou známku Církve naší: Pouze ona je katolická neb obecná. Při tom však také sami spolupůsobte, aby dle svého názvu katolická se stále více šířila a vzrůstala u nás a mezi všemi národy. Modlete se za obrácení pohanů a bludařů! Podporujte almužnami naše missionáře v jejich Díle šíření víry! Obzvláště pak dobré mravy vaše nechť jsou vábným příkladem, který by

přivedl do Církve Ježíšovy ty kolem vás, kteří, nejsouce dosti pevní ve víře, podlehli svodům nepřátel a od ní odpadli! Když tak učiníte, buďte ujištěni, že obzvláště na věčnosti poznáte, že jste marně katolíky nebyli!

XXXIII.

Církev: Apoštolská

Draží moji! Již po tři neděle hledáte se mnou ochranné známky pravé Církve Kristovy. Zajisté velikou radost vám způsobilo toto uvažování naše. Již tři z těchto známek jsme našli na Církvi, jejímiž syny a dcerami jsme. Jedna, svatá, katolická neb obecná je ta pravá Církev naše! Jak šťastni jsme! Zbývá nám ještě vyzkoumati, která církev je apoštolská, totiž: 1. kterou založili apoštolové? 2. která hlásá totéž učení, jež hlásali apoštolové? 3. jejížto představení jsou nástupci apoštolů? —

1. Pravou Církví může býti pouze ta, kterou založili apoštolové. Jim totiž řekl Kristus Pán: Jdouce do veškerého světa, hlásejte evangelium (Mar. 16, 15). A která to je?

Původ řeky najdete nejjistěji, jdete-li proti proudu, dokud nedospějete ku prameni. Podobně zjistíme původ církvi, jdeme-li zpět až k tomu času, kdy která byla založena. Rozhlédněme se tedy po církvích, jež chtějí býti křesťanskými... Kdo je založil? Dějepis nám na to odpovídá: Lutheránskou založil v XVI. století Martin Luther. Byl katolickým knězem dotud, dokud nechtěl býti vyšším nad papeže. Namlouval si, že on sám nejlépe zná podání apoštolské. Papež ho proto vyloučil z lůna Církve svaté. On pak, ve své pýše, místo aby své bludařské učení odvolal, převedl část německých katolíků k církvi, kterou si sám vymyslel. — Totéž platí o církvi kalvinské, kterou takřka současně s Lutherem založil Jan Kalvin. Dle něho římští papežové porušili evangelium, a on je chtěl očistiti. Ve skutečnosti je překroutil tak, že již nebylo

k poznání. — Anglikánskou církev založil rovněž v XVI. století Jindřich VIII., král anglický. Omrzela ho jeho manželka, a chtěl si vzít jinou. Poněvadž však papež tomuto hříšnému úmyslu jeho se postavil naproti, odtrhl smilný král svou zemi od Církve katolické. Michal Cerularius, biskup cařihradský, vyvyšoval se i nad papeže. Přes opětne napomenutí nechtěl se podrobiti a způsobil v XI. století rozkol východních křesťanů.

Hle! Dějiny nám jasně vykládají, kdy a proč která církev povstala. Pouze o Církvi katolické nepraví, že by ji byl některý král, mnich, biskup neb papež založil. Zkoumejme dějiny od dnešního dne zpět století za stoletím, všude nalezneme Církev katolickou již jako stávající. Všechna bludařství, která od narození Kristova povstala, odtrhla se od Církve katolické. Pouze dějiny Církve naší začínají tam, jak Ježíš Kristus své apoštoly rozesílá do světa: Jdouce do veškerého světa, hlásejte evangelium. Proto, pokud se původu týče, pouze ona je apoštolská.

2. Někde, hlavně v Německu, jsou staré chrámy, o nichž bychom, při pohledu na jejich zevnějšek, řekli, že jsou katolické. Stáří i celá stavba jejich tomu nasvědčuje. Ale jsou to chrámy nekatolické. Kterak to? Chrámy ty bývaly katolickými, ale Církvi katolické byly vzaty. Jak to vypadá uvnitř těch chrámů? Kázání tam naleznete, ale co se s ní hlásá, není učením, jež čteme ve spisech starých Otců církevních, vyučených apoštoly. Tam, kde se konávala oběť Těla a Krve Páně, jen stůl spatřujete. Zpovědnice tam naleznete. Po sv. olejích darmo se ohlížíte. Nanejvýše křtitelnici tam nalézáte. Chrám je starý, ale učení je nové. — Kdežto u nás? Vezměte do rukou opět dějiny, probírejte v nich uplynulá století jedno za druhým, a všude naleznete tutéž nauku, totéž vyznání víry, jako máme my. Ba vstupte až do katakomb, kde se první křesťané skrývali, a uztíte, že již tam udílel se týž křest, táž velebná svátost, tytéž svátosti. I tam bylo věreno v téhož Boha, v téhož Ježíše Krista, jeho Syna; i tam doufali v totéž nebe, báli se téhož.

pekla, jako my. — Nový důkaz, že Církev naše je apoštolská!

3. Apoštolskou jmenujeme Církev svou i proto, že biskupové naši jsou řádnými a zákonitými nástupci apoštolů. — Naším arcipastýřem je nyní N. N. Jej za biskupa vysvětil jiný zákonitý biskup Církve katolické. Tohoto opět jiný, a tak, krácejíce stále zpět do starodávných dob, posléze dojdeme až k některému z apoštolů. Tak můžeme tvrditi, že náš biskup je zákonitým nástupcem apoštolů. Každý biskup náš od některého apoštola obdržel svou biskupskou moc. — Poněvadž však Kristus Pán svou nejvyšší duchovní pravomoc odevzdal sv. Petrovi, nestačí dokázati, že ten neb onen biskup od toho neb onoho apoštola byl vysvěcen na biskupa, ale je potřebno věděti i to, zda nástupce sv. Petra, t. j. římský papež, ho v jeho biskupském úřadě potvrdil. Jen takto potvrzený biskup může pravoplatně světiti kněze.

Církev apoštolskou můžeme připodobniti k velikému stromu. Pněm tohoto stromu je římský papež, větvemi jsou biskupové a ratolestmi kněží. A nepřechází vláha a životní síla ze pně do větví, z větví do ratolestí? Podobně plyne apoštolská moc z osoby římského papeže na biskupy a s biskupův na kněze. Proto, třebas i kanovníci, neb s povolením Církve i vlada, jmenovali biskupa, přece se tento biskup nesmí ujmouti svého úřadu, dokud se nedostaví před římského papeže, a dokud ho papež nepotvrdí. Jen tak může světiti kněze a posílati je do duchovní správy.

Tu pak pravím: Nechť ukáží, jestli mohou, sekty křesťanské toto božské splnomocnění svých církví, tuto pravomoc svých biskupů, toto vysvěcení svých kněží! Nemohou tak učiniti, poněvadž jejich církve založili pouzí lidé, jejich biskupy „světí“ i lidé svěští. Jak by takto „vysvěcení“ biskupové mohli býti nástupci apoštolů?

Bohu díky tedy: Pouze naše Církev je založena od apoštolů; pouze ona učí stále tomu, čemu učili apoštolové; pouze její představení jsou zákonitými ná-

stupci apoštolů. A tak pouze ona má i čtvrtou „ochran-nou známku“ Církve pravé, je apoštolská.

4. Namítnete mi tu snad: Když Církev naše kato-lická je jediné pravou Církví Kristovou, kterak to, že dnes katolíci od ní odpadávají? — Na to odpovídám: Popatřte na veliký strom, a co uvidíte? Že i v nejlepším květu s něho opadne nějaký rozežraný list neb uschlá ratolest. A přišli snad ti, kteří v naší době od Církve odpadli, vážným studiem k přesvěd-čení, že Církev naše není pravou Církví Kristovou? Nikdy ne. Bylo u nás vyvoláno hnutí „Pryč od Ří-ma!“, a oni, jsouce katolíky pouze matrikovými, uschlý-mi listy na stromě Církve, neměli síly, aby jeho vi-chru odolali. — Než, co je naopak mezi jinověrci těch, kteří jdou za heslem „Blíže k Římu!“ A vracejí se do lůna Církve katolické pouze z lásky ku pravdě a z touhy po své spáse. Že je tomu skutečně tak, toho důkazem jsou převeliké oběti, které při tomto kroku přinášejí... Jak nejednou tu obětuji rodinné blaho, uvalují na sebe nenávist osob sobě drahých, vrhají se s krásného postavení do nejvyšší nouze a bídy, že se to lidem, neznajícím, co je jíti za pravdou, zdá býti šílenstvím. A takovýchto vpravdě hrdinných ná-vratů do Církve se děje právě v naší době veliké množství. Z přčetných příkladů, které by tu bylo lze uvést, slyšte aspoň tento: Veliký rozruch mezi du-chovenstvem anglikánským a v celém křesťanském svě-tě způsobil návrat do Církve Jana Jindřicha Newmana, proslulého theologa na universitě oxfordské, muže vel-mi učeného a nadaného. Veliká budoucnost ho oče-kávala mezi anglikány... Ale jal se studovati spisy sv. Otců, stále více se přesvědčoval o pravosti Církve katolické, až po šestiletém vnitřním boji se zřekl své-ho vysokého postavení, skvělých nadějí do budou-cnosti a stal se katolíkem. Odebral se do Říma — a jako prostý mnich Oratorián a katolický kněz se vrá-til do své vlasti. V ní pak získal si o Církev zá-sluhy takové, že byl jmenován kardinálem. Zemřel v Římě roku 1890, oplakáván jsa celým katolickým světem.

Tento kardinál Newman se slzami v očích říkal: Jak velice máte co děkovati Pánu vy, kteří jste se v Církvi katolické již zrodili, a nepotřebujete tolik bojovati a trpěti, abyste poznali pravdu! — Ano, ó draží, buďme Bohu vděční za tak velikou milost! V pravé Církvi jsme se již zrodili, nalézáme se na přímé cestě k nebi... Snažme se tedy, abychom do něho skutečně vešli!

XXXIV.

Žijeme ještě v pravé církvi Kristově.

Draží moji! V předešlých promluvách jsme si dokázali, že jediná Církev katolická má čtyři „ochranné známky“, které dal Církvi své Kristus Pán, aby ji lehce bylo lze rozeznati od padělků, a že tedy pouze ona je pravou Církvi Kristovou. Bludaři ovšem, že by církve jejich byly pouhými padělkami, se snaží popírat i svou zhoubnou činnost ve věcech věčné spásy lidstva nějak ospravedlniti. Proto hledí namluviti sobě i jiným, že se Církev během věků od svého prvotního zřízení uchýlila, zrudnila, a oni že toliko napravují, co v ní bylo zpřetvořeno, neb v pozdějších dobách nově zavedeno. Mají pravdu? Zodpovězme si dnes tuto otázku.

Je jisto, že Církev po 19ti stoletích trvání svého a trvání kultury křesťanské, se svými basilikami a velkolepými katedrálami, se svými úchvatnými bohoslužebnými obřady, posvátnými rouchy, liturgickými zpěvy, školami, nemocnicemi, dobročinnými ústavami, s duchovním pastýřem takřka v každé větší obci se již nepodobá Církvi z katakomb, do nichž se první křesťané, pronásledovaní tyrany, uchýlovali slaviti svatá tajemství. Chtíti, aby nějaká společnost po tolika stoletích trvání byla ještě ve stavu, v němž se zrodila, bylo by přímo směšné. — V náboženství je třeba rozlišovati mezi věroukou, mravoukou, církevní kázní a

sociálním zřízením. Ve které z těchto věcí mohla v něm nastati změna, a ve které nikoliv?

1. **Věrouka.** — Věrouka je nezměnitelná. Svět může trvati miliardy let, a ona se nezmění nikdy. Je jasno, kdyby se našel v dnešním učení Církve nějaký článek, odporující tomu, čemu učila Církev prvotní, že by pro nepřátele byla pře vyhrána. Pak by bylo jisto, že Církev zbloudila a již nenásleduje svého božského Zakladatele. Ale tomu není tak. Katolicismus svého učení nezměnil nikdy. Co bylo pravdou v prvním století je pravdou i dnes. Papež na př. ve věcech víry a mravů byl stále neomylným. Koncil Vatikánský jeho neomylnosti nevynalezl, ale pouze prohlásil, že v tuto pravdu bylo v Církvi věreno již od prvních dob.

Jaký byl vzhledem k naší otázce úkol apoštolů? Položiti základy víry, otevřítí rozumům lidským nevyčepatelný důl: bohosloví. Na jejich pak nástupcích bylo z tohoto dolu čerpati. Činili tak již mudrci římsí a athénští po svém obrácení na víru Kristovu. Po nich v tomto díle prosluli sv. Jeroným, sv. Augustin, všichni Otcové a Učitelé církevní, obzvláště pak sv. Tomáš Aq. Když nastal spor o tu nebo onu nauku, papežové buď sami, neb za přispění koncilů jej rozhodovali a stanovili články víry. Takovýto pokrok v Církvi trvá až dosud a bude trvati dále. Jak ona na př. pilně nyní studuje hypnotismus, spiritismus a zajisté jednou prohlásí, co o nich věřiti máme.

Nová tedy prohlášení věroučná nejsou než jasným a přesným výkladem toho, co se v Církvi, jaksi zavinutě, věřilo již v prvních dobách. Novoty to nejsou žádné.

2. **Mravouka.** — Rovněž tak tomu je s mravoukou. Těch mravních zákonů, které nám ve svých příkázáních dal Bůh, a které přišel na svět doplnit Ježíš Kristus, nemůže a nesmí měniti Církev nikdy. Nikdy nemůže nazvati dobrým, co zákon Boží prohlašuje špatným a naopak. Ona toho také nikdy ne učinila. Je sice pravda, že tak velikých knih o mravouce, jaké nyní máme, v prvních dobách Církve nebylo. Ale pro koho tyto knihy byly psány? Hlavně pro zpovědníky, aby věděli, jak v jednotlivých případech

se zachovati, aby se neuchýlili od mravouky Kristovy. Vezměte již občanský zákoník: Je v něm stanoven zákon a k němu připojen výklad, jak se jím řídití třeba. A podobně činí i mravouka křesťanská. Rozdíl tu je pouze ten, že světské zákony a jejich výklad bývají mnohdy nedokonalé, stranické a i nespravedlivé, kdežto mravouka křesťanská zůstává stále svrchovaně dokonalou, božskou.

Není tedy pravda, že jsme se vzhledem k věrouce a mravouce od prvotní Církve zrušili. Pravdou je pouze tolik, že jsme proti ní ve věku pokročilém, vyspělém. Jako o nikom neřeknete, že je úplně jiným člověkem, když ho pozorujete v jeho věku dětském a ve věku zralém, podobně nelze říci ani o Církvi, že nyní, když vzrostla v mohutný strom, je jiná, než byla po svém založení.

3. Církevní kázeň. — Pokud se pak církevní kázně týče, má Církev obzvláště tu velikou volnost v jednání. Ona může a je povinna přesně stanovit, kdo a jak má plnit to, co evangelium přesně nestanoví, neb co pouze doporučí. Proto vším právem mohla naříditi svému duchovenstvu bezženství: Kristus Pán je v evangeliu radí; kněží pak, mají-li se úplně věnovati těm, kteří jejich duchovní péči jsou svěřeni, mají zapotřebí, aby nebyli vázáni poutem rodinným. Podobně je v evangeliu obsaženo přikázání o sv. zpovědi. Úkolem pak Církve bylo stanovit, jak často k ní věřící choditi mají: že tak mají činiti alespoň jednou za rok. Totéž platí o sv. Přijímání a o postu. Zkrátka, co tu nestanovil přesně Ježíš Kristus sám, ponechal péči svých nástupců na zemi.

4. Sociální zřízení. — Tato pravda je tím zřejmější, pozorujeme-li sociální zřízení v Církvi. Církev zpočátku sestávala ze dvanácti chudých rybářů, prostých mužů z lidu, beze všeho vzdělání. Za několik však století měla ve svém lůně vedle lidí chudých a neučených římské caesary, učence, patricie. Je zřejmo, že v té době vážnost římského velekněze neobyčejně stoupla. Sv. Petr, přišed do Říma jako chudý venkovan, byl nevšímán, posmíván, poněvadž v té době bylo

v obyčejí pohrdati chudými. Jeho nástupce však od dob císaře Konstantina, jako zástupce Ježíše Krista na zemi, požíval veliké úcty i od panovníků. Proto nemohl již choditi v chudém šatě, zůstatí beze všeho okázalejšího vystupování jako sv. Petr. Jestliže na tento rozdíl někteří chtějí poukazovati, je to pošetilé.

První křesťané slavili své bohoslužby, kde jim bylo možno: v jeskyních, na místech skrytých, v katakombách. Nutil je k tomu meč korunovaných oblud na trůně římském. Ale když nabyli svobody, chodili je slavit do krásných kostelů a s pokud možno největším leskem. Je to zcela přirozené.

Proto námitka, že nežijeme v pravé Církvi Kristově, je směšná. Ne, Církev je stále tou, jakou byla při svém založení: nezměněná a nezměnitelná. Rozdíl je pouze v tom, že z nepatrného zrna hořčičného vyspěla v mohutný strom, jenž rozkládá své větve nad celým světem a ve svém požehnáném stínu blaží miliony lidí; že je tak zakořeněna, že žádná bouře jí není s to vyvrátiti.

Draží moji! Těm, kteří vám předhodí uvedenou námitku, dokažte pošetilost jejich tvrzení dle toho, co jsme si dnes o ní pověděli. Při tom pak sami stále vroucněji lněte k tomu náboženství, které jste do sebe ssáli na klíně mateřském, a které jediné nám dopomůže k věčné spáse.

XXXV.

Neomylnost papeže.

Rikává se: Čemu kdo nerozumí, tomu se nejvíce posmívá. Pravdivost tohoto výroku vidíme zcela jasně na Církvi naší katolické: Jak mnohým posměchem ji lidé již zahrnuli pro její úctu svatých a svatých obrazů, pro odpustky, a obzvláště pro její víru v neomylnost papeže! Než jsou o těchto pravdách náležitě poučení, vědí, zcela dobře, jak jim rozuměti? Nikoli, neb

kdyby to věděli, pak by se nesmáli. Dokáží vám to dnes na neomylnosti hlavy Církve naší, papeže.

1. V našem katechismu stojí otázka: Komu přísluší dar neomylnosti? Odpověď pak na ni zní: a) papeži spolu s biskupy; b) také papeži samému, kdaž jako nejvyšší učitel a pastýř o víře a mravech pro celou Církev činí rozhodnutí. — Chápete, draží, tuto odpověď? Ne, odpovídáte. A přece je zcela jasná!

a) Plyne z ní předně a rozhodně tolik, že my katolíci nepokládáme papeže za neomylného ve všem, co mluví a co koná. My víme, zcela dobře, že by tu bylo nutno, aby byl vševědoucí, a tím že není, poněvadž vševědoucnost přináleží pouze Bohu. Proto, kdybyste se papeže tázali, zda zítra bude jasno neb deštivo; zda ve válce vyhrají Turci neb Bulhaři; zda je měsíc obydlen: papež by tu nevěděl třebas o nic více, než vy. Ne, víra naše nám praví, že papež je neomylný pouze v určitém oboru, t. j. když učí, čemu máme věřiti a co činiti, abychom dosáhli věčné spásy. Pozor na tato slova! Plyne z nich tolik: Když papež mluví o vědách přírodních, o hudbě, umění, dějinách, politice, zkrátka o záležitostech světských, je jeho slovo zajiště úcty hodné, ale ne neomylné; neb vše to se netýče víry a mravů.

b) Ba ani v tomto oboru, v oboru víry a mravů, není vždy a za všech okolností neomylný. Představte si ho, kterak uče ve škole, udíleje rady ve své pracovně, rozmlouvá o věcech víry a mravů; kterak o těchto předmětech spisuje nějakou knihu: I tu se může myliti opět.

c) Ne, on i v tomto oboru je neomylný pouze tenkrát, když jako nejvyšší učitel a pastýř činí rozhodnutí pro celou Církev, neb, vědecky řečeno, když mluví *ex cathedra*. A co to znamená? Dejme tomu, že by některý soudce navštívil váš dům a tam se rozhodl o věcech právnických, že by vám dával nějakou právní radu. Řcete: Pronáší tím nějaký rozsudek? Táží se dále: Je každé slovo, každá písemnost, každý rozkaz králův zákonem závazným pro všechny poddané? Zajisté nikoliv. U soudce i u krále je třeba ro-

zeznávati osobu soukromou i veřejnou. Soudce pronáší rozsudky na úřadě a ve formě předepsané zákony; král prohlašuje zákony stanoveným slavnostním způsobem. A totéž je třeba říci o papeži: I on je neomylný jen když mluví jako hlava Církve, a ne když mluví neb píše jako osoba soukromá; je neomylný, když činí rozhodnutí pro celou Církev, a ne když tak činí pro toho neb onoho jednotlivce, pro tu neb onu diecesi.

2. A je tato neomylnost něčím úplně nemožným a nepochopitelným? Když je někdo odsouzen od soudu okresního a s rozsudkem není spokojen, co může dělati? Odvolati se k soudu krajskému. A pak? K soudu zemskému. A pak ke správnímu soudu. A pak? Již nikam. Členové soudu správního jsou soudci svrchovanými, z rozsudku jejich není žádného odvolání. Je třeba se mu podvoliti. Tu pak rcete: Není to, jako by byli neomylni? Škoda jen, že neomylni nejsou, neb pak by naše čest, majetek, život a vůbec vše, co máme nejdražšího, nespočívalo v rukou lidí, kteří se mohou klamati. A panovník? Kdyby bylo v jeho moci, aby lidem, které k tomuto soudu povolá, mohl dáti výsadu, aby se ve svých rozsudcích nemýlili, rcete: nebyl by povinen tak učiniti? Rozhodně ano, odpovídáte, a bylo by proviněním, kdyby tak neučinil! Tu však vizte papeže: I on je soudcem, a to soudcem nejvyšším; i on je učitelem, a to opět učitelem nejvyšším. I on má ve svých rukou život náš, život věčný. On jest povolán, aby nám říkal: Ejhle cesta, po které vám je kráčeti do nebe, ejhle úskalí, kterých se vám je vystříhati. A kdyby se tu klamal, pak, místo aby nám ukazoval cestu ke spáse, by nás strhoval do záhuby. A kdo jej pověřil úkolem, aby vedl lidi do nebe? Sám Bůh. Tu pak suďte: Když již král pozemský, jen kdyby mohl, by byl povinen učiniti své soudce neomylnými, oč více je povinen Bůh zabrániti, aby se svrchovaný soudce v Církvi, papež, nemohl mýliti aspoň tenkrát, když volá: To a to máte věřiti, to a to činiti, chcete-li přijíti do nebe. A všemohoucí Bůh to učiniti může, a on to také učinil.

3. Slyšte, dokáží vám to: a) Kristus Pán Petrovi a tím zároveň i všem jeho nástupcům v úřadě děl: Ty

jsi Skála, a na té skále vzdělám Církev svou (Mat. 16, 18). Těmito pak slovy chtěl říci: Já z tebe učiním pevný a dobrý základ své Církve. Kdyby pak Petr a jeho nástupcové ve věcech víry a mravů se mohli mýlit, byli by ještě dobrým základem Církve? Nikoliv. A Kristus? Ten by svému zaslíbení nedostál. Než je to možné? Rozhodně ne. Proto je papež neomylný.

b) Další důkaz této pravdy plyne z následujících slov Kristových Petrovi: Já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratři svých (Luk. 22, 32). — Kristus Pán sám tedy zařídil, aby víra Petrova a jeho nástupců byla pevná tak, by v ní utvrzovali ostatní věřící. Byla by však pevná, kdyby se v ní mohli mýlit? A když by jako učitelové celé Církve nějaký blud hlásali, utvrzovali by ještě ve víře ostatní? Ne, tu by je naopak sváděli na scestí, do bludů, do záhuby.

c) Konečně Kristus Pán Petrovi řekl: Pasiž beránky mé... pasiž ovce mé (Jan 21, 15. 17). Než měl Kristus Pán nějaké skutečné ovečky, nějaké pravé beránky? Víte, že nikoliv. A proto tato slova mají význam jiný, a to ten, že beránky je třeba rozuměti věřící, ovečkami biskupy. A jak je měl „pásti“? Měl a skrze své nástupce má stále jim předkládati „stravu“ dobrou, je vésti k pravému blahu, ke spáse. Ale jak by to, táži-se opět, činil, když by učil něčemu nepravému, když by jim předkládal k věření jeď, a místo do nebe je vedl do pekla?

Co tedy plyne ze všech těchto výroků? Tolik, že Kristus Pán vzhledem k Petrovi a jeho nástupcům obzvláště plní, co zaslíbil apoštolům všem: A ať, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa (Mat. 28, 20); že je po všechny dny s papeži, a že nedopustí nikdy, aby se ve věcech víry a mravů, když nám je slavnostně k věření a plnění předkládají, mýlili.

4. V tuto pravdu věřili již první křesťané. Za neomylného papeže pokládali a jako takového ctili křesťané ve všech stoletích. Z mnohých důkazů, které

bych tu mohl uvést, slyšte aspoň tento: Britský mnich, jménem Pelagius, rozšiřoval kolem r. 400 v Římě a severní Africe blud, že člověk přichází na svět bez hříchu dědičného, a že tedy nepotřebuje ke spasení ani křtu, ani milosti Boží. Proti tomuto bludu bojoval obzvláště sv. Augustin, tehdejší biskup v Hippo v severní Africe. Zakusilť on ve svém žití zcela jasně, kterak člověk strádá pod následky hříchu dědičného, a že mu tedy milosti Boží rozhodně jest třeba. Konečně r. 418. papež Zosimus v pastýřském listě ke všem církvím okrsku zemského blud pelagiánský zavrhl. A tu sv. Augustin vyřkl pamětihodná slova: „Řím promluvil, spor jest ukončen.“ A co to je jiného, než přesvědčení o neomylnosti papežově?

Ale proč, tážete se, tato neomylnost byla prohlášena za článek víry teprve v nedávné době? Odpovídám: Představte si rolnický statek, který již po dlouhá léta je v držení téhož rodu. Stále ho dědí syn po otci, a každý dobře ví, která pole a luka k němu patří. Ale tu přijde nový soused, začne o správnosti mezi pochybovati a tu neb onu část pole si přivlastňovati. Co tu učiní majitel statku? Dá polnosti úředně vyměřiti, jen aby všem nedorozuměním učinil konec. — Podobně víra v neomylnost papeže byla majetkem Církve stále a přecházela s pokolení na pokolení. Když však v minulém století někteří špatní lidé proti ní se jali útočiti a ji popírati, tu, aby nebyli v blud uváděni katolíci dobří, prohlásila Církev neomylnost za článek víry.

Jak šťastni jsme my katolíci! Máme v Římě zářící a nezhasitelný maják, jenž jasně osvětluje a nám ukazuje bezpečnou cestu uprostřed v našich dobách tak velice rozbouřeného moře duchovního života. Co bludů, co pochybovačností se dnes na nás valí se všech stran! Proto pouze jím se řídíme a doplujeme bezpečně do přístavu spásy věčné.

Lži o papeži.

Bíti budou pastýře a rozprchnou se ovce (Mar. 14, 27). Když božský Vykupitel náš tato prorocká slova pronášel, tu ve své vševědoucnosti již předem viděl četné odpůrce Církve, kteří se říditi budou heslem: Zostudme věřícím jejich kněze, biskupy, papeže, a oni se rozprchnou. Co potup a han proti církevním představeným chrlí tito nepřátelé do světa obzvláště dnes! Divného to není nic, hlavně ne vzhledem k papežům. Neb když samého Krista Pána přibili na kříž, když i prvního náměstka jeho na zemi Petra, ukřižovali, co jiného bylo lze očekávati, než, že i papežové na kříž potupy přibíjení budou? Já vám drazí moji, dnes ukáži aspoň na některé z těchto potup, a vy sami rozhodněte, co o nich souditi.

1. Papežové vedli špatný život — a proto pryč s Církví katolickou! — K této výtce předem poznamenávám, že pravost Církve naší nikterak nezávisí na svatosti toho neb onoho papeže. Kdyby i některý papež byl špatný, z toho ještě nikterak nenásleduje, že by celá Církev byla špatná a nepravá. Či lze nazvati národ špatným, kdyby měl špatného panovníka? Ne, proto by Církev ještě mohla býti pravou, kdyby mezi všemi papeži byl nežil ani jeden svatě. Jsouť přece papežové také jenom lidé!

Ba právě naopak! Církev katolická trvá již takřka 2000 let. A kdyby bylo pravda, že papežové byli lidé nesvatí a špatní, pak by to nebylo žádným důkazem proti Církvi, ale pro Církev. Pak právě to by bylo znamením pravosti a božského původu jejího. Neb když by se byla přese všechnu neschopnost a nehodnost svých papežů tak dlouho a za největších bouří udržela, nemohlo by to zajisté býti způsobeno jinou mocí, než mocí božskou. Pak by byl teprve zcela jasný výrok Krista Pána: „Hle, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ Byla-li kdy doba, kdy, jak říkají, byli papežové dva, neb docela tři, ačkoliv papežem

pravým byl toliko jeden, a Církev i přes to stojí pevně, pak právě to je důkazem pravosti a božského původu jejího.

Než jak tomu bylo, když prý byli papežové dva? Co na to odpovídá dějepis? Císař Bedřich Barbarossa chtěl býti císařem i papežem, neb, jinak řečeno, chtěl z papeže i ve věcech církevních učiniti svého sluhu. R. 1159 byla volba nového papeže. Volitelé, kardinálové, zvolili dvacetí třemi hlasy za papeže Alexandra III., kdežto Oktavian, který chtěl zadati práva Církve císaři, a kterého císař podporoval, dostal pouze dva hlasy. Než tu vnikli vojíni císařovi do volební síně a s vytasenými meči prohlásili za papeže Oktaviana. Ten pak ve své hříšné marnivosti se nazval Viktorem IV. a vydával se za papeže. Tak byli zdánlivě papežové dva. Vpravdě však byl jenom jeden, totiž ten, jenž byl správně zvolen. Kdo má jen špetku rozumu, pozná pravého ihned

A jak tomu bylo, když byli jak říkají, papežové tři? R. 1378 byl zvolen za papeže Urban VI. Všichni přítomní kardinálové mu projevovali svou oddanost a uznávali jej za pravého papeže. Když však nechtěl vládnouti po vůli opět francouzského krále Karla V., z návozu králova jej někteří kardinálové opustili a teprve po třech čtvrtích roku si vyvolili papeže jiného, Roberta Genevského, který sám dříve Urbana VI. za pravého papeže uznával a na znamení oddanosti mu prsten daroval. Tak byli znova papežové dva. Ale pravého mohl každý rozumný člověk poznati opět velmi lehce. Než rozkol se vlekl dále... Aby mu byl učiněn konec, způsobili král francouzský Karel VI. a král Václav český, že byl zvolen papež nový, který si dal jméno Alexander V. Tak byli dle jména papežové tři, ale pravým byl přece jen jeden. Ovšem, bylo to pohoršení, ale kdo jím byl vinen? Politika světských panovníků.

Ostatně dějiny uvádějí pouze jména tři neb čtyř nehodných papežů, kteří nebyli příkladem ctnosti, ale byli věřicím na pohoršení, Církvi ke škodě. Ale takové ponížení stolice papežské nestalo se vinou Církve, která se v oněch dobách podobala člověku spoutanému, a oni

papežové ji byli světskou mocí vnuceni. — Když pak povážíme, že na stolci papežském sedělo až dosud 260 papežů, na kolik dobrých přijde jeden špatný? Na 65. Mezi 12 apoštolů však byl Jidáš, a kdo by byl tak nespravedlivý, že by pro tohoto zrádce chtěl odsuzovati apoštoly ostatní? Podobně, chtěl-li by kdo pro chybu jednoho neb dvou papežů odsuzovati papeže všechny a s nimi celou Církev, bylo by to spravedlivé?

2. Řím byl vždy naším nepřítelem! — Oh, nikoliv! Řím a římsí papežové nebyli nikdy nepřáteli národa českého. Řím nám dal slovanskou liturgii, která se v Čechách uchovala až do 11 století, dokud jsme se o ni nepřipravili sami. Řím se zastal věrozvěstů našich, sv. Cyrila a Methoděje, proti zpupnosti německé. Řím povolil r. 973 knížeti českému Boleslavu II. založení biskupství pražského. Papež Klement VI. r. 1344 povýšil toto biskupství na arcibiskupství a tak vymanil Čechy z područí německého arcibiskupství mohučského. Týž papež schválil i vysoké učení pražské, universitu. Známa je láska papeže Lva XIII. k národům slovanským, a k Čechům zvláště. Známé jest, kterak Benedikt XV. české válečné sirotky štědře podporoval. Rozvážní politikové naši s povděkem uznávají, kterak nynější papež Pius XI. naši českou samostatnost ochotně a rychle uznal. Ne, Řím nebyl nikdy nepřítelem národa českého! Byl-li kdy čeho u nás nepřítelem, byly to pouze zhoubné bludy, a to bylo jen k našemu dobru! Že tomu je skutečně tak, vidíme nejlépe na době Karla IV., kdy národ náš upřímně k „Římu“ knul. Právě tenkrát byl zlatý věk v dějinách naší české vlasti. Řím nám neuškodil, ale učinily to husitismus, protestantismus s jeho reformací. Bludy rozbily naši národní jednotu, ty uvrhly do té doby svorný národ do hádek a bojů, ty se staly mravní i hmotnou pohromou naší moci, ty přivodily na národ náš nešťastnou Bílou horu, ale Řím nikdy ne.

3. Papež za války žehná katolickým vojákům, aby pobili hodně nepřátel! — Co dělají, odpovídám, hodní rodiče, když se jejich dítě ubírá do světa, když se vydává v proud života, kde

mu hrozí různá a mnohá nebezpečství, když vstupuje ve vážný a zodpovědnosti plný stav manželský? Žehnají mu, dělají mu kříž na čele a chtějí tím říci: Bůh, jehož znamením tě znamenáme, chraniž tě všeho zlého. Pamatuji, že můžeš pouze tehdy býti vpravdě šťastným, budeš-li se ho držeti a zachovávat jeho přikázání. — Každý rozumný člověk řekne, že to je krásný obyčej.

A co je dovoleno rodičům, hlavně otci, to že by nemělo býti dovoleno Otcí veškerého křesťanství? Když se vojsko ubírá do boje, nehrozí mu tu nesčetná nebezpečství? Požehnati mu, aby je Bůh všemohoucí chránil, to že by mělo býti něčím špatným? — V boji pak, když náruživosti se rozbouří, se tak lehce zapomíná na přikázání Boží, a vojíni se dopouštějí, jak nás o tom dostatečně dějiny poučují, věcí hrozných. Připamatovati jim pak před odchodem do boje Boha, jenž je třeba velmi brzo souditi bude z každého skutku, to že by mělo býti něco špatného? Naopak, to je šlechetné, vznešené, a jestliže nepřátelé v tomto papežském požehnání vidí něco jiného „špatného“, je to buď zlomyslnost neb nevědomost.

4. Papež je nenáviděn od mnohých! — Ano, přiznávám, je nenáviděn ode všech nepřátel Ježíše Krista, ode všech nepřátel dobra. Ale co tato výtká platí? I ďábel nenávidí Boha!... Než všichni počestní a dobří lidé papeže milují a ctí. A do řad jejich se postavme i my!

XXXVII.

Církev katolická je samospasitelná.

V předešlých promluvách jsme dokázali, že jediná je pravá církev Kristova, a tou že jest Církev katolická. Proto také ona samojediná vede lidi k věčné spáse — je samospasitelná. Než právě tato vlastnost Církve naší je trnem v oku jejím nepřátelům. „Vy katolíci“, tak nám vytýkají, „jste nesnášliví a stále voláte: Mimo

církev není spásy. Ty, kteří jen trochu jinak věří, než vy, posíláte ihned do věčného zatracení.“ — Mají pravdu? Jsme skutečně takoví? Odpovězme si dnes na to.

1. Již pouhý rozum nám praví, že všechna náboženství nemohou býti stejně dobrá. Stačí je jenom poněkud pozorovati, a vidíme, kterak jedno druhému úplně odporuje. My na př. se klaníme Ježíši Kristu jako svému Bohu a Králi; dnešní židé pak volají, jako jejich předci: — *Nechcemeť, aby tento kraloval nad námi (Luk. 19, 14)...* Ukřižuj ho! Je jasno, že tu buď my nemáme pravdu, nebo oni. My se klaníme Svátosti oltářní, ctíme Marii Pannu, vyznáváme splnomocněnému knězi své hříchy, modlíme se za duše v očistci, vzýváme o přimluvu svaté, chováme v úctě jejich ostatky a obrazy... Ale protestanté o těchto krásných a útěchoplých pravdách naší sv. víry nechtějí ani slyšeti! Buď my, neb protestanté se tu klameme opět: buď my, modloslužebně se klanějící tvorům a hmotě, neb oni, opovrhující věcmi svatými. Je tedy možno, aby všechna náboženství, co jich na světě jest, byla stejně drahá a dobrá před obličejem Božím? Je možno, aby bylo jedno a totéž den a noc, věc bílá a černá, Kristus a Belial?

Stojí pak dále psáno: — Bez víry nemožno jest Bohu se líbiti (Žid. 11, 6). Kterak se tedy mohou Pánu Ježíši stejně líbiti křesťan dobrý, jenž jej vzývá a jemu se klaní, a nevěrec, jenž jím pohrdá a jemu se rouhá? Kterak by mohl stejně odměniti toho, kdo se modlí, chodí na mši sv., přistupuje ke stolu Páně, jako toho, kdo vším tím opovrhuje? Žádný rozumný otec nemůže stejně chváliti syna nezdárného, jako syna poslušného; žádný král nemůže stejně jednati s poddaným věrným, jako s poddaným buřičem. A Bůh by tak jednati měl? Ne, jediné náboženství je pravé, je to — jak jsme se dříve přesvědčili — náboženství katolické. Všechna ostatní jsou nepravá, bludná, vedoucí do zkázy. Tolik je svatá pravda, a z té nemůžeme sleviti pranic.

2. Ale že bychom byli nesnášliví? Kdo se to opováží tvrditi? Což Církev dnes státům zakazuje, aby vedle ní netrpěly i náboženství jiná? Neříká tím sice nikterak, že by všechna náboženství byla stejně dobrá, ale přivoluje k tomu. Ona nám katolíkům prikazuje, abychom se s protestanty, židy, nevěrci, mezi nimiž nám je žiti, ochotně snášeli. Dle vůle její máme to činiti takto:

a) Povinností naší jest stále míti v úctě jejich osoby, jejich majetek, jejich čest... Nesmíme jich nikdy urážeti neb poškozovati z toho důvodu, že **nemají** naší víry.

b) Ba máme je milovati, jim vše dobré přát, jim vše dobré — pokud nám to jen možno jest — prokazovati. Poněvadž pak největším dobrem pro nekatolíky je spása jejich duší, máme toho, že se nalézají ve víře nepravé, upřímně želeť a při tom se laskavými a obezřetnými prostředky vynasnažovati, abychom je obrátili a přivedli na cestu spásy: — Silné jest milování jako smrt (Cant. 8, 6). Hlavně se za ně máme modliti. Církev naše to činí stále. Toto lásky plné jednání její je obzvláště dojemno na Veliký pátek.

c) Nikdy však nesmíme schvalovati jejich bludů. Ty máme — ovšem se vši obezřetností a láskou — zavrhovati a odsuzovati vždy. Máme míti soustrast s nemocným, ale při tom se varovati, abychom se od něho nenakazili sami. Je úplně dovoleno, ba je naší povinností zákonitým a křesťanským způsobem proti šíření se bludů, nepravostí a bezbožnosti bojovati. Zakřiknouti vlka vyžaduje blaho naše soukromé i společnosti lidské!

3. Jestliže pak někteří v zásadě „mimo Církev není spása“, přece vidí velikou přísnost a nesnášlivost, je to toliko tím, že neznají jejího významu. Domnívají se totiž, že má význam tento: „Kdo není katolíkem, bude zatracen.“ Ale tak tomu není. Církev by se děsila něco takového tvrditi. Ne, tu jí nepřátelé dávají do úst něco, nač ona nikdy nepomyslela. Poslyšte jen její odpověď na otázku:

a) Co se stane po smrti s pohaný? — O nich platí zásada: Bůh bude žádati větší počet od toho, kdo více přijal; menší pak od toho, kdo méně přijal. Služebník, jenž, znaje vůli svého pána, ji neplní, bude potrestán přísně; nebude však tomu tak u těch, kteří ji neznali. Bůh nechce žiti, kde nerozséval.

Katolíci, jež Církev o dobrém a zlém stále poučuje, mají zajisté velkou vinu, když hřeší. Měřit se stupeň zloby u nějakého činu neb opomenutí dle stupně vědomosti, kterou člověk při tom má. Tu pak si představme ubohé divochy africké, jichž stav nás naplňuje jen soustrastí. Bůh zajisté osvěcuje i je aspoň nějakým světlem nadpřirozeným; vždyť ho úplně neodpírá nikomu! Než jak zatmělé je u nich toto světlo následkem špatných poměrů, v nichž se zrodili a byli vychováni! Jak matný je v jejich rozumu pojem dobra a zla! Neplyne však z toho, že ta provinění, která by byla u nás katolíků velmi těžká, jsou u oněch divochů mnohem lehčí?

Sám rozum náš nám praví, že Bůh nemůže činiti spásu lidskou závislou na rozmaru zrození. Či mohou pohané za to, že se nezrodili jako my v lůně Církve katolické? že jim evangelium vůbec nebylo hlášáno? Jejich narození je sice neštěstím, ale nikdy ne proviněním. Proto v den soudu veliké milosrdenství Boží, nad nímž andělé i lidé žasnou, se zjeví i na nich.

b) A jaký osud stihne na onom světě ty, kteří žijí a umírají v církvích křesťanských, ale odloučených od Církve svaté bludařstvím neb schismatem? Budou na věky zavrženi? Tolik je jisto, že vinu jejich je třeba měřiti dle stupně jejich vzdělání. Tu pak tvrdím, že valná část z nich sice v bludu žije, ale je přesvědčena, že náboženství její je pravé. Považte, že hlavní třídu společnosti lidské tvoří lidé nízko postavení, dělníci, lopotící se nad hroudou zemskou, neb v dílnách a továrnách. Ti se nemohou věnovati studiu náboženství. Přirozeně lnou k té víře, v níž se zrodili a vyrostli, a kterou pokládají za drahocenné dědictví svých předků. Za jak velikou vinu byste jim tedy chtěli klásti, že žijí a umírají ve svém bludu? Pra-

vost Církve katolické sice září oslňujícím světlem před očima světa, ale lid jí tak lehce nepochopí, obzvláště když je opojen tak mnohými předsudky proti ní.

Málo pak je těch, kteří studiem mohou přijíti k poznání pravé Církve, poněvadž málo je takových vele- duchů, kteří by se mohli věnovati velikým badáním dějepisným, porovnávání různých náboženství a vy- lučováním církví nepravých mohli dojíti k poznání pravé. Je známo, že proslulý professor Palmer opu- stil církev anglikánskou a vstoupil do Církve kato- lické teprve po devatenáctiletém studiu. Co dušev- ních námah stálo znamenitého Fabera, aby opustil protestantismus a stal se katolíkem! Co pak říci o oněch velikých mužích, jakými byli Manning, New- man, Wiseman? Jak upřímně vyznali oni sami, že zůstali valnou část života svého v protestantismu, po- něvadž jej měli za pravý. — A tak ani jinověrci, po- kud se snaží ve všem svědomitě plniti zákon Boží, nemohou býti věčně zatraceni.

Tím jsme si vysvětlili v očích mnohých hrůznou zásadu: Mimo Církve není spásy. Vidíte, drazí moji, že v ní není nic, co by se protivilo dobrotě Boží a zdravému rozumu. Přes to však, že i takto mírně na ni je třeba hleděti, blaze nám katolíkům! Jsme lid vyvolený, obohacený četnými prostředky k dosažení spásy. Proto však dbejme, aby nás na cestě k nebi nepředešli ti, kteří jsou pohrouzeni v bludu a temno- tách! Spolupůsobme se hřivnami, které nám světil Bůh, abychom od něho v den vydávání počtu usly- šeli všichni: — Služebníče dobrý a věrný, vejdiž v radost pána svého (Mat. 25, 21)!

XXXVIII.

Svatých obcování.

Byli tři bratři: jeden z nich těžkou prací vzdělá- val otcovskou půdu a podporoval stařícké rodiče; dru- hý se vystěhoval do Ameriky a tam nabyl obrovského

jmění; třetí byl ve válce zajat a chřadl v nepřátelské pevnosti. Ač byli od sebe velice vzdáleni, ač se každý nalézal ve zcela jiném postavení, přece se tyto bratři milovali a trvali spolu ve spojení. Boháč zasílal z Ameriky chudému rolníkovi, aby mu jeho lopotný život ulehčil, vydatné podpory; a ten opět se namáhal tak dlouho, až ubohému bratru vězni dopomohl na svobodu. — Drazí v Kristu! Tímto příkladem jsem znázornil spojení mnohem dokonalejší, které my, pravověřící na zemi, máme mezi sebou, se svými šťastnými bratry v nebesích, a s bratry, strádajícími v očištění. Je to spojení, ve které víru svou vyznáváme, když se v Apoštolském vyznání víry modlíme: Věřím v svatých obcování. A co tímto obcováním svatých dle učení Církve rozumětí třeba, o tom se dnes s pomocí Boží poučme.

1. Křtem sv. stali jsme se dítkami Církve katolické, společné matky nás všech. Než dítky jedné matky se jmenují bratři a sestry. Jsme tedy všichni bratry, a sestrami v Kristu. Jsme-li však bratry a sestrami, pak také máme podíl na každém majetku, na každém pokladu Církve katolické naší drahé matky. Společným majetkem nám jsou zásluhy Ježíše Krista, které nám svým utrpením a smrtí vydobyl, zásluhy Panny Marie a všech svatých. Společným majetkem nám jsou všechny sv. svátosti, které se v Církvi udělují a věřícími zbožně přijímají. Společným majetkem nám jsou všechny oběti mše sv., pobožnosti a modlitby jak veřejné, tak soukromé. Král i žebrák, boháč i chudák může tento majetek pokládati za svůj. To znamená obcování svatých. Ba dim ještě více: Když lidé zámožní ze zbožného srdce udělují almužnu; když se dobré duše modlí; když missionáři za svízelných a útrap hlásají evangelium pohanům; když řeholníci a řeholnice ošetřují nemocné a vyučují dítky; když ubohé vdovy a sirotci trpělivě snášejí svou bídu, vždy na těchto zásluhách a dobrých skutcích jejich máme podíl i my všichni.

Jak je to možno, tážete se? Vysvětluje nám to sv. Pavel: Jsou v našem těle údy různé, mají rozdílné

úkoly, ale při tom pracují jedny pro druhé. Ruce na př. vydělávají na výživu celého těla; nohy chodí, aby donesly tělo tam, kde býti chce; žaludek mění potravu ve výživnou šťávu, jež dodává síly a zdraví veškerému našemu tělesnému ústrojí. Tak každý náš úd má sice různý úkol, ale, když pracuje pro sebe, pracuje tím i pro všechny údy ostatní. Podobně tomu je i u nás křesťanů: Když konáme nějaký dobrý skutek, prospíváme jím předem sami sobě, ale při tom i všem věřícím na zemi.

Ale jako v těle lidském údy nemohou pracovat pro úd odumřelý, tak na zásluhách lidí zbožných nemají podílu ti, kteří jsou duchovně mrtví, t. j. ve stavu těžkého hříchu. Jak mocně nás to má pobádati, abychom se smrtelného hříchu varovali, neb když jsme do něho upadli, abychom se spěšně z něho očistili a tak do obcování svatých opět vstoupiti mohli!

2. K tomuto obcování patří dále Církev vítězná, t. j. svatí v nebi. My dlíme zde na zemi, oni v nebesích. Jsme od nich převelice vzdáleni, pokud se prostoru týče, ale přece jim zcela blízcí svým duchem. Abychom s nimi mohli hovořiti, k tomu nepotřebujeme žádného telegrafu neb telefonu. Jako naše myšlenka zcela lehce letí do Ameriky, právě tak lehce vzlétá nade hvězdy, až do nebe.

Svatí v nebi jsou blaženi, kdežto my v tomto slzavém údolí bojujeme a trpíme. Ale jsou to naši bratři a přátelé... a jsou svatí! Nejsou tedy žádnými sobci; naopak jsou plni lásky a slitování k nám. Proto pryč se vši bázní, že by námi mohli pohrdati a na nás zapomenouti! Oh ne, oni nejsou takoví, jako hýřiví bohatci tohoto světa, kteří nedbají o slzy a stony úpějících Lazarů. Ne, svatí v nebi nás milují a pečují o nás; oni nás slyší a přimlouvají se za nás. Činili tak přece s neobyčejnou horlivostí již tehdy, kdy ještě žili na tomto světě! Oč více tak činí nyní, kdy s Bohem kralují v nebesích! Ne, oni se nikdy nepřestávají přimlouvati za nás, a přímluva jejich není marna nikdy! Již zde na zemi byla přímluva jejich velice mocná, a nyní, když jsou v nebi u Boha, je neskonečně moc-

nější. Oni jsou miláčky všemohoucího Vladaře, mají před sebou otevřené jeho poklady, a z těch štědré dary rozdělují mezi nás. Proto však je opět povinností naší, abychom je ctili, oslavovali, je vděčně milovali, příkladu jejich následovali a k nim se často na modlitbách utíkali. Leč nezapomínejme, že, jako na dobrých skutcích žijících křesťanů jen tehdy máme podíl, je-li duše naše čistá od smrtelného hříchu, tak i přimluva svatých nám bude prospěšna toliko tenkrát a tím větší měrou, čím více křesťanský život povedeme.

Že tak tomu jest, jak pravím, vyznáváte i vy, když se ve „Věřím v Boha“ modlíte: „věřím v svatých obcování“. —

3. Máme konečně další bratry, kteří se sice nalézají rovněž na onom světě, ale ne ve slávě, nýbrž ve vězení, v němž se kají a očisťují. Jsou to duše v očištění. A my můžeme jim spěti ku pomoci, můžeme urychlit jejich očisťování svými dobrými skutky, přivlastňováním jim zásluh Ježíše Krista, Marie Panny a všech svatých z pokladu Církve, můžeme je vysvoboditi z jejich vězení.

Proto pamatujme na své ubohé v Pánu zesnulé. Pamatujme na ony duše drahé, jež nás tak velice milovaly, jež pro nás nahromadily tak velikou hojnost blahobytu, svobody a pokroku, na který jsme nyní tak velice pyšní; jež nás milovaly dříve ještě, než jsme se narodili; jež nás vlastně učinily tím, čím nyní jsme. Pamatujme na ony osoby drahé, jež žily mezi námi, jež nás vychovávaly, nás živily, ze všech sil se vynasnažovaly, aby nám dopomohly k dobrému postavení, jež pro nás obětovaly nejednou své radosti, zábavy, ba třeba i pokoj svého svědomí. Nyní pak trpí, snad i naší vinou, jsou ve stavu očisťování... A my? Je to zpravidla takřka jediný den, den Dušiček, kdy si na ně vzpomeneme. Ale je to namnoze vzpomínka chladná, nicotná, pranic neodpovídající slibu, který jsme jim dávali, když nás prosili: „Pamatujte na nás!“ Trochu květín, nějaké světlo, pomník... Nejsm proti tomu, ale jak chladné to jsou vzpomínky!

Duše naše je celá pohroužená pouze v tyto věci zevnější, jež našim ubohým zemřelým neprospějí pranic.

Oh, draží, pamatujme na své zesnulé, ale pamatujme na ně v Pánu: modlitbou, almužnou, mši sv. Takovou lásku si přála sv. Monika, když na smrtelném loži ke svému synu sv. Augustinu hovořila takto: „Ještě několik okamžiků, synu můj, a již nebudeš mítí matky. Ale až mne již nebude, nezapomeň na mne, jež jsem tě tak vroucně milovala. Zvláště u oltáře při oběti mše sv. na mne vzpomínej!“

Kněz neslouží nikdy mše sv., aby se při ní nepomodlil za duše v očistci. Jakou útěchou to je pro nás! Kdybychom ze svých drahých již nikoho neměli na živu, matka naše Církev na nás pamatuje při mši sv. I duše v očistci jsou jejími dítkami, i ony berou podíl na jejím duchovním majetku: To je obcování svatých.

„Věřím v svatých obcování!“ My se tato slova modlíme velice často; ale nechceme-li, aby to od nás byla slova úplně bezvýznamná, modleme se je opravdově a ze srdce. Milujme a ctěme své šťastné spolu-bratry v nebesích, a tuto lásku svou k nim dokažme tím, že je budeme vroucně vzývati a příkladu jejich následovati. Milujme své ubohé v Pánu zesnulé v očistci a z utrpení jejich jim pomáhejme svými modlitbami, dobrými skutky a obětí mše sv. Milujme všechny, kteří dlí na této zemi, bojují, sténají, doufají kolem nás, daleko od nás... Jsou to všichni naši bratři. Když svým vpravdě křesťanským životem budeme prospívati jim, budme ujištěni, že tím prospějeme nejvíce sami sobě.

XXXIX.

Odpuštění hříchů.

Jedna veliká otázka zaměstnávala mysl lidské za všech dob. Byla to otázka následující: „Jak dosáhnouti od Boha odpuštění hříchů?“ Pohané, ve své

mravní zkaženosti, s největším úsilím se snažili ji rozluštit, ale marně. A kterak také, když světu chyběl — Vykupitel? Pouze jeho mocí a zásluhou je, že my, katoličtí křesťané, máme tuto otázku úplně rozluštěnou, že vyznáváme v Apoštolském vyznání víry: Věřím v odpuštění hříchů. Je to pravda tak veliká, že si plně zaslouží, abychom ji náležitě povážili.

1. Jednoho dne ubíral se Kristus Pán skrze Samaří do Jerusalema. Cestou přišel do města, v němž mu nechtěli popřáti přístřeší. Apoštolové Jakub a Jan se proto rozezlili tak, že na ně chtěli s nebe svolávat oheň. Ale Kristus Pán je pokáral: „Nevíte, čího ducha jste. Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit (Luk. 9, 55).“ A věru! Spásu a nový život přišel božský Vykupitel skýtat těm, kteří ho hříchy ztratili. Tolik o něm věděl již sv. Jan Křtitel, a proto, když jej u řeky Jordanu spatřil k sobě přicházeti, zvolal: Ejhle Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa (Jan 1, 29). Kterak tu předpověděl pouhou pravdu, ukáži na dvou případech. Kristus Pán jedenkrát dlel na obědě u Šimona farisea. Přišla Máří Magdalena, žena hříšnice, padla mu k nohám a smáčela je svými slzami. A co on? Dělal jí: „Odpouštějí se tobě hříchové mnozí; víra tvá tě uzdravila; jdiž v pokoji (Luk. 8, 48).“ Jindy opět spustili před něho stropem ochrnutého. Pán Ježíš pak mu řekl: „Doufej synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji (Mat. 9, 2).“ Aby pak přítomným podal jasný důkaz, že tuto moc skutečně má, doložil: „Vstaň, vezmi lože své, a jdi do domu svého.“ A byl ihned uzdraven. Zástupové pak, kteří to viděli, velebili Boha, že takovou moc Bůh, chtěje spasiti lidi všechny; i ty, kteří po jeho nanebevstoupení na zemi budou, neponechal si té moci pro sebe, ale přepustil ji svým apoštolům. Však víte, kterak k nim, ve večeradle uzavřeným, přišel, dechl na ně a řekl: „Přijměte Ducha svatého: kterýmž odпустíte hříchy, odpouštějí se jim; a kterýmž zadržíte, zadržány jsou (Jan 20, 22)!“

Apoštolové pak, na základě takto jim udělené moci, se jali ihned odpouštětí hříchů. Věřící, jak potvrzují Skutky apoštolské (19, 18), k nim přicházeli, „vyznávající a vypravující skutky své.“ Ký tedy div, že i dnes přemnozí s radostí volají „věřím v odpouštění hříchů“, a spěchají ochotně a často ke zpovědnici, jen aby od nástupců apoštolů, biskupů a kněží, odpouštění hříchů dosáhli!

2. Nečiní tak sice za našich dob všichni, ale proč?

a) Jedněm se při zpovědi nechutí kněz, také člověk, a proto volají: „My si své účty s Bohem vyrovnáme sami a nepotřebujeme k tomu žádného prostředníka.“ — Tedy tak? Vy chcete, když se vám někdy uráčí vzpomenouti si na Boha, v několika vteřinách s ním vše urovnati? Bylo by to věru velice pohodlné, jen kdyby také Bůh s tím souhlasil! Ale co on? On k odpouštění hříchů ustanovil své kněze. Ne my, ale Bůh sám to je, který má právo stanoviti podmínky, pod kterými nám chce odpustiti. A když on k tomu určil lítost nad hříchů a vyzpovídání se z nich některému ze svých zástupců na zemi, co proti tomu můžeme namítati?

Že stačí zpovídati se pouze Bohu? Ne, neb jak bychom zvěděli, že nám Bůh odpustil? Člověk se provinil: je rozrušen a má nevýslovnou tíhu na srdci. Nechť se tu zpovídá Bohu, jak chce, on se té tíhy nezbude, on zůstane stále ve své trapné nejistotě. Boha viděti není, a on mu s nebe povídati nebude, že mu odpustil, obzvláště když k tomu ustanovil své zástupce na zemi. Ti z moci Boží, jen když vyplní předepsané podmínky, mu řeknou: „Jsi rozhrěšen, odejdi v pokoji!“ A jakým blahem se tu ihned naplní srdce jeho, neb ví, že „co bylo rozvázáno zde na zemi, je také rozvázáno na nebi“!

b) Ale my jsme nic zlého neudělali, jsme počestní lidé! — Tím as chcete říci, že jste nikoho nezabili, neokradli, nebyli zavřeni v žaláři. To sice stačí, abyste byli počestní v očích světa, ale ne v očích Božích. Křesťan má povinnosti mnohé jiné: Má se modliti, světiti den Páně, varovati se klení, rou-

hání, hříchů proti čistotě apd. A co dle světa počestných lidí v těchto věcech si má co činiti těžké výčitky, a následkem toho také má zapotřebí sv. zpovědi! Ostatně se nechodí ke zpovědi, aby člověk byl počestným, ale dobrým křesťanem: A v tom je veliký rozdíl!

Že se nemáte z čeho zpovídati? — Ano, ale toliko proto, že pokládáte vše za dovolené, že jste ztratili bázeň před Bohem, že pijete nepravost jako vodu, beze všech výčitek, jedním slovem, že nemáte náboženství. — Jeden hostinský se každý den opíjel a do kostela nešel nikdy. Byla v oné osadě sv. missie. A víte, co odpověděl své manželce, jež ho vybízela, aby šel poslechnout missionáře a se vyzpovídati? „Ale, milá ženo, ty víš, že jsem nic zlého neudělal. Co bych jim povídal?“ A ke zpovědi nešel. Inu tak to je: Tělesný člověk nechápe těch věcí, které jsou Duha Božího (1 Kor. 2, 14)!

c) Oh, nezapírejte, i vás trápí hříchy, ale vy se přikleknouti ke zpovědnici stydíte, nečiníte tak z bázně před posměchem svých známých. — Ale tu vám nemohu říci nic jiného, než že to je zbabělost. Syn se nestydí poslechnouti svých rodičů, voják sloužiti vlasti, nemocný povolati si lékaře, chudšas prositi o almužnu: A vy, když duše vaše je hříchy nemocna, byste se měli stydět uchýliti se k lékaři duchovnímu?

Že je nemilé přikleknouti k oltářnímu zábradlí před očima všech přítomných? — Před vámi sem k němu přiklekali vaši otcové, dědové, pradědové... A byl to výkvět lidí řádných a počestných, ctěných v celém širém okolí. Pamatujte, že před vámi chodili ke zpovědnici velcí svatí a mužové nejslavnější. V městě Miláně se několik studentů posmívalo svému soudruhu, že byl u sv. zpovědi. Říkali, že je to pověra a obyčej neuvědomělých lidí. Katolický jinoch je pozval na příští neděli do kostela sv. Ambrože, že jim tam ukáže něco zvláštního. Studenti přišli, a on jim ukázal na dva starší muže, kterak přistupují ke sv. přijímání. Kteří to jsou? tázali se. — Počkejte, až

půjdou zpět do lavice, poznáte je. — Když šli od oltáře, studenti užasli. Oni dva muži byli Alexander Manzoni a Cesar Cantu, dva itaľští největší spisovatelé a romanopisci — Jasná odpověď, zda zpověď je pouze pro lidi zatemnělé!

Vy se, drazí moji, bojíte těch, kteří nepřistupují ke zpovědnici v našem kostele. Ale jste ujištěni, že k ní nejdou vůbec? Co je těch, kteří se vyzpovídají ze hříchů svých utíkají někam do kláštera, na poutní místo, kde jich nikdo nezná! A na takovéto lidi byste se měli ohlížeti? Oh, nebojte se, přistupujte ke zpovědnici před očima své farní osady. Dáte tím dobrý příklad jiným a získáte si zásluhy před Bohem!

3. Ba, choďte si ke zpovědnici pro odpuštění hříchů hodně často! Tak nejlépe poznáte svůj duševní stav, své nedokonalosti. Lítost nad hřichy spáchanými se udrží v srdci vašem stále živá; dobrá předsevzetí budou ve vás zapouštět stále hlubší kořeny. Pak se nebudete tak lehce dopouštět toho, co si ve skutečnosti ošklívíte. Rady, kterých se vám od zpovědníka dostane, budou vám k tomuto vznešenému účelu velice nápomocny. A kdyby toho všeho nebylo, již pouhá myšlenka, že se vám bude brzo dostavit ke zpovědnici, bude uzdou, abyste se uchránili starých hříchů.

Snad namítnete mi i tu: Mnohdy ti, kteří se zpovídají často, nejsou o nic lepší těch, kteří se zpovídají zřídka kdy. — Ale jakým právem to tvrdíte? Člověk, jak dí Písmo sv., vidí zevnějšek, ale Bůh zpytuje nitro. — Než připusťme, že i ti, kteří se zpovídají často, jsou nedokonalí a hříšní. Co však je toho příčinou? Toľik, že se zpovídají špatně, že nevyvozují náležitý prospěch ze svých zpovědí. Ale že by lék sám proto nebyl výborný? Jsou nemocní, kterým léky nepomáhají. Můžete tu říci, že ony léky jsou bezcenné? Není i možno, že vidíte každou třísku v oku dobrých křesťanů, kteří se zpovídají často, ale břevna v očích svých přátel, kteří se nezpovídají, nevidíte? Že zpověď neučiní lepším toho, kdo jí špatně používá, o tom není žádné pochybnosti. Jisto však jest, že časté a dobré

svaté zpovědi vedou k dokonalosti již zde na zemi a do blaženosti věčné.

Zemřel jeden člověk, odebral se na věčnost a klepal na bránu nebeskou. Sv. Petr na něm žádal vstupenku. On mu podával propouštěcí vysvědčení ze škol, pak vojenskou propuštěnku, legitimace různých spolků, ale ty pro nebeského klíčníka neměly žádné ceny. Sv. Petr na něm chtěl zpovědní lístky. „Je ti nyní“, tak mu děl, „šedesát let a máš jich míti při nejmenším padesát. Bez nich se do nebe nedostaneš!“

Draží moji! Zaopatřte si hodně těchto lístků! Budou již zde na zemi vaší ctí a na věčnosti průvodním listem do nebe.

XXXX.

Smrt.

Uloženo jest lidem jednou zemřiti (Žid. 9, 27). I kdyby byl Duch sv. tohoto hrůzného, všechny lidi na smrt odsuzujícího, výroku neproněsl, každodenní zkušenost postačí, abychom na tuto smutnou pravdu nezapomněli nikdy. Ano, ó křesťané, my všichni zemřeme! Zemřeli naši předkové, zemřeme i my. O mnohých věcech mají lidé své pochybnosti, ale o této pravdě nepochybuje nikdo. Než zvláštní věc: Co je dnes těch, kteří žijí, jako by měli se smrtí uzavřenou smlouvu a neměli opustiti tento svět nikdy! Co je těch, kteří od sebe vzpomínku na smrt odhánějí, bojíce se, že by jim otrávila všecku pozemskou radost! Ale Duch sv. právě naopak nám každodenní vzpomínku na smrt doporučí: Ne abychom se jí děsili, ale abychom v ní měli mocný prostředek proti pokušení upadnouti do hříchu: — Pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš (Sir. 7, 40).

Rídíce se tímto spasitelným napomenutím, rozjímme dnes o smrti. Vizme, kterak se nám jeví jako konec a začátek: 1. jako konec života pozem-

ského; 2. jako začátek života věčného.

1. Konec. — Pravím především, že smrt je pro člověka koncem, koncem všeho na této zemi. Ten život, který si stařec se všemožnou péčí hledí prodloužit; ten život, který člověk ve věku mužném se vším úsilím věnuje rozmnožení svého majetku, úspěšnému vedení obchodů, slušnému zaopatření své rodiny; ten život, na který mládež patří jako na zářivé vidění, počátek dne beze všech mraků: ten život letí, přímo se řítí ke svému konci. Konec přišel, přišel konec (Ezech. 7, 2).

Konec rychlý. — Je nějaká řeka, jejíž vlny by se hnaly za sebou s větší rychlostí, než to činí dny, týdny, měsíce a léta, z nichž se život skládá? Písmo sv. vypravuje o Jakubovi, kterak se odebral za svým synem Josefem do Egypta, a jím byl uveden před krále. Farao se ho tázal na jeho stáří. Svatý patriarcha odpověděl: Sto třicet let jsem poutníkem na této zemi; a tento malý počet let, který se nevyrovná dnům otců mých, je pln mnohých zel. — Dnů putování mého je sto třicet let, — málo to dnů, ale zlých (Gen. 47, 9). Hle, co lze říci o životě i nejdelším: — dnů málo, ale zlých, řada dnů nečetných, ale trudných.

Konec nepředvídaný. — Kdy přijde? Ve chvíli, kdy se toho nejméně nadějeme. Jako zloděj v noci, tak přijde (1 Thes. 5, 2). Všim právem tedy evangelium, plné nebeské moudrosti, nás napomíná, abychom byli stále připraveni: — Buďte připraveni, nebo Syn člověka přijde v hodinu, kterou nevíte (Mat. 24, 44). A v jakém stavu bude duše vaše, až na vás tento konec přikvačí? Buďte ve stavu milosti a přátelství s Bohem, nebo ve stavu hříchu? Zpravidla jaký život, taková smrt. „Strom, praví Duch sv., padne na tu stranu, na kterou se kloní (Kaz. 11, 3).“

Konec všemu na zemi. — Důstojnostem, bohatstvím, rozkoším, zábavám, záměrům, nadějím, všemu tomu smrt učiní konec. Jakmile zazní její hodina, ani příbuzní, ani přátelé, vůbec nikdo zde na zemi nebude

s to ani o minutu oddáliti toto nevyhnutelné odloučení naše ode všech věcí pozemských. Na věky třebaš dáte s Bohem těm, které jste nejvíce milovali na tomto světě.

Tu pak se vás táží: Je od člověka rozumné lnouti k tomu, co záhy vezme svůj konec? Představte si v duchu svou poslední hodinku, a co tehdy budete souditi o světě a jeho marnosti, to se snažte o něm mysliti již od nynějška. Žijte tak, aby tento zcela jistý konec všech věcí vás nepřekvapil, ale abyste mohli s důvěrou po smrti očekávati počátek toho, co nebude mít konce nikdy.

2. Počátek. — V témž okamžiku, v němž smrt je koncem věcí pozemských, je počátkem života zcela nového, života věčného.

Nechť je jakákoli různost v postavení lidském během života pozemského, před tváří smrti všechny rozdílly mizejí, ona lidi dělí pouze na dvě třídy: Na ty, kteří si milost posvěcující buď uchovali, neb jí aspoň, když ji ztratili, znova nabyli, — a na ty, kteří ji nemají a ji i ve své poslední hodině odmítají. Pro jedny i druhé je smrt počátkem nezměnitelných údělů. Odeberte se k lůžku onoho umírajícího: Je to člověk, jenž během života svého pozemského se stavěl do řad nevěrců. Nedbaje světla zdravého rozumu, nedbaje neklamného učení Církve, nedbaje svědectví lidí pro jejich učenost a pravdomluvnost vši víry hodných, opovážil se popírati jsoucnost Boží a jeho svrchovanou pravomoc. Církev katolickou, její papeže, její biskupy, kněze, její nauku, její svátosti, její obřady si obral za předmět své nenávisti, svého opovrhování, svého posměchu. Pochoutkou pro něho bylo čtení knih a novin, které je zahrnovaly nespravedlivými útoky a pomluvami. Jeho bohem byly peníze; jeho bohoslužbou nejohavnější prostopášnosti. Než veškerá jeho bezbožnost ho nemohla učiniti nesmrtelným; najednou bije hodinka jeho poslední. Smrtelný zápas posledně nadýmá jeho hrud, a jeho duše, ta duše, o níž se třebaš domníval, že žádné nemá, prchá z těla a spěje na věčnost. Jaký pohled, velký Bože! jaká hrůza. Ten

Bůh, kterého popíral, stojí před ním ve vší své velebnosti; ten Ježíš, jemuž se rouhal, je jeho soudcem; a on slyší, kterak z úst tohoto božského Soudce vychází neúprosný rozsudek: — Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného (Mat. 25, 41). On tu vidí, že Církev katolická s jejími papeži, biskupy, kněžími, se svou naukou, se svými svátostmi je dílem Ježíše Krista pro spásu a vykoupení člověčenstva. Soud, nebe, peklo již pro něho nejsou kněžskými strašáky a pověrami prostých stařenek; nyní vidí skutečnost těchto pravd, a ke svému zděšení a zoufalství to bude viděti věčně. Tehdáž uzří (Luk. 21, 27). Tu budou volati: — Zbloudili jsme tedy (Moudr. 5, 6).

Kdežto naopak, jak neskonale krásný je pohled na smrt člověka spravedlivého. I pro něho je smrt počátkem života věčného. Konečně vidí tvář v tvář toho Boha dobrého a milosrdného, ve kterého skládal veškeru svou důvěru, a na své oči se přesvědčuje, že Bůh je věrný ve všech slibech svých. Zjevuje se i on před Ježíšem Kristem jako svým soudcem, ale aby od něho uslyšel spasitelný výrok: — Pojdte požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa (Mat. 25, 34). Spravedlivý, věrný úd Církve bojující, přechází do řad Církve vítězné. Všechny pravdy, ve které věřil, a které tvořily předmět jeho pevné naděje, zří ke své neskonale radosti v jejich záživé skutečnosti. Vchází do té blaženosti, o níž sv. apoštol Pavel dí (1 Kor. 2, 9): Čeho oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteří jej milují.

Drazí moji! Kéž ona poslední hodina, která pro vás bude koncem všech věcí pozemských, je začátkem tohoto štěstí věčného!

Spalování mrtvol.

Když Kristus Pán na kříži zemřel, byl pohřben do nového hrobu, který měl pro sebe připravený Josef z Arimathie. Byl tedy pohřben tak, jak i my máme v obyčeji pohřbívati své mrtvé. Než, jak víte, proti tomuto pohřbívání do lůna země se dnes někteří lidé stavějí a horlí pro spalování mrtvol, neb, jak říkají — aby to lépe znělo — pro pohřbívání ohněm. Je důležité, abyste byli poučeni, co o tomto spalování mrtvol je třeba souditi. Proto vám dnes vysvětlím, co o něm praví zdravý rozum a matka naše Církev.

Bůh nad prvním člověkem po spáchaném hříchu vyřkl kletbu: Prach jsi a v prach se navrátíš. A v prach se člověk rozpadne i v hrobě i v peci krematoria. Nebylo by tedy na spalování mrtvol v sobě samém nic zlého. Ale:

1. Ono je proti vrozenému citu. Představte si, drazí moji, osobu, kterou vroucně milujete. Vrozený vám cit si přeje, abyste se z její přítomnosti těšili, pokud jen možno, nejdéle. Ale uloženo jest všem lidem zemřítí. Nadejde tedy také smrt i pro toho, kdo vám za živa byl milý a drahý. A co tu vy? Snažíte se aspoň tělo jeho zachovati co nejdéle neporušené. Za bolu a slz je vkládáte do rakve a spouštíte do lůna země, ze které bylo vzato. Tam nechť odpočívá v pokoji! A vy ten hrob upravujete, křížem označujete, květinami zdobíte, jej navštěvujete. Vzpomínajíce si na svého milého zesnulého, si jej obyčejně představujete, jak klidně v rakvi odpočívá a spí. Zatím pak, co se jeho tělo v hrobě zponenáhla v prach rozpadá, umírňuje se také váš bol nad jeho ztrátou, a srdcelomný nářek ustupuje tiché, zbožné odevzdání do vůle Boží. Rcete, není krásné takto pohřbívati mrtvé?

Popatřte však na spalování mrtvol: Ono před našimi očima postup přirozeného práchnivění urychluje, úplně ničí. A jak je ničí! Ono se na mrtvole dopouští

tělesné pozůstatky osoby vám drahé v kratinké době krutého násilí, odehrává s ním v děsném žáru krematoria scénu tak příšernou, že je o ní lépe pomlčeti. Ti, kteří takovéto odporné divadlo viděli, ujišťují, že je nemožno, aby někdo, kdo je jednou spatřil, tělo své neb svých příbuzných a přátel spáliti dal. Však ve mnohých krematoriích není ani dovoleno na spalování mrtvol se dívati! A takovýmto krutým a odporným ničením že by mělo býti upokojeno srdce lidské ve své vrozené úctě k tělům svých drahých a v touze po jejich nejdělsším zachování? Právě naopak: Úmrtí osoby drahé působí srdci milujícímu ránu bolestnou. A spalování, místo aby ránu tu zacementovalo a bolest její zmírnilo, zasazuje mu ránu novou a mnohem bolestnější. Není to veliký hřích proti svatým a nám vrozeným zákonům?

2. Že pak toto násilné spalování mrtvol je proti přírodě, potvrzují nám i dějiny. U všech národů totiž shledáváme mnohdy až úžasnou snahu uchovati pozůstatky zemřelých co nejdéle. U všech národů vidíme, že obyčej pochovávat mrtvé sahá až do nejdávnějších věků. V Písmě sv. máme Hebreje: Abraham více než před dvaceti stoletími před Kristem po několik dní u mrtvoly své milované manželky Sáry pláče a pak kupuje v Hebronu dvojitou jeskyni, do které ji pochovává. Ethioptové natírali své mrtvé pryskyřicí, Peršané je obkládali voskem, jen aby je co nejdéle uchovali. Egypťané nad hroby svých zesnulých vztyčovali pyramidy a obelisky a projevovali tak svoji touhu, aby trvali věčně. Mimo to těla svých zemřelých balsamovali tak dovedně, že i nyní, po tisíciletích, na nich, mumiích, je viděti, jak vypadali. Indiáni pokládali za největší neštěstí, když nemohli svých drahých pohřbíti. Řekové a Římané pochovávali své mrtvé ve svých příbytcích, z čehož se u nich vyvinul kult domácích bůžků, lárů. Toliko v dobách pozdějších, kdy jejich mravy poklesly, se oddali spalování mrtvol. A i tu uřízli mrtvole prst a poblíže místa spálení jej pohřbili, aby si tak jaksi stále připamatovávali starý způsob pohřbívání do země. A tak

i u národů nejstarších nalézáme snahu uchovati mrtvé co nejdéle: Pohřbívání do země bylo u nich pravidlem, kdežto spalování pouze výjimkou.

3 Ale namítne se mi tu: A což zdravotnictví? — Nestavím se nikterak proti péči moderního zdravotnictví o zdraví lidské a proti jeho opatřením proti znečišťování vzduchu a vody. Ale hlásati, že hřbitovy to jsou, které otravují vzduch a vodu a tak zdraví lidské ohrožují, je tvrzení nepravdivé. Či kterak to, že staří i novodobí národové byli stále přesvědčeni, že řádné hřbitovy žádné vážné nákazy vzduchu a vody nezaviňují? Kterak to, že křesťané prvních tří století pohřbívali své mrtvé v katakombách, v oněch katakombách nemálo hodin ve dne i v noci dleli, a na zdraví jim to pranic neškodilo? Kterak to, že až do první poloviny minulého století byli mrtví pochováváni v kostelech, že až dosud je četně hřbitovů kolem kostela, mnohdy uprostřed obcí, a přece úmrtnost v takovýchto osadách není o nic větší, než jinde? Kterak to, že hrobníci, ač téměř celý život svůj dli na hřbitově, přece bývají pevného zdraví a dožívají se vysokého věku? Kterak to, že fyziologové a lékaři, kteří zdravotnickou otázku hřbitovů bedlivě zkoumali, byli nuceni doznati, že řádné hřbitovy vody a vzduchu nikterak neznečišťují? — Ne, pohřbívání mrtvých do země zdraví lidského neohrožuje, ale naopak je prodlužuje. Slyšte, jak to myslím: Hřbitovy jsou ustavičnými kazateli pro lidi; připomínají jim smrt a vybízejí je, aby byli tak živi, jak je to tělu i duši nejprospěšnější. A tím slouží k povznesení mravnosti a zároveň k většímu zdraví a delšímu životu.

4. Přátelé spalování mrtvol hlásají hlučně do světa, jak prý je odporné státí se v hrobě obětí hniloby a červů! — Ale na to odpovídám: V hrobě, v řádně uzavřené rakvi tělo nehnije, ale zponenáhla se rozpadává v prach, ba často po léta uchovává vnější podobu zesnulého. A červi? Ti se líhnou z mušich vajíček: A mohou je mouchy tak hluboko do země snášeti? Ostatně kopejte v zemi a přesvědčte se sami, zda v hloubce 1.5 m — tak hluboko se má pohřbívatí!

— nějaké červy najdete. Ne, tímto líčením přívrženci spalování mrtvol jen hledí odvrátiti pozornost od hrůz při spalování, o nichž jsem se již zmínil.

5. Drazí moji! Pomíjím mlčením další důvody, které se pro spalování uvádějí. Nicotnost jejich je tak patrna, že jsme nuceni usouditi, že hlavní důvod dnešního horlení pro pohřeb ohněm spočívá v něčem jiném. A tímto něčím jiným je protináboženský duch, kterým jsou dnes tak mnozí naplněni. Přiznávají to sami ústy jednoho svého mluvčího, který napsal: „Občanský sňatek odnímá církvi a papeži rodinu; beznáboženské vyučování odnímá jim vyrůstající pokolení; civilní pohřby a spalování mrtvol odejme jim i ty poslední nároky po smrti; a tak pokrok co nejdříve zahubí církev i papeže (L. Castellago: Zednářská revue r. 1885).“ To právě je hlavní účel horlitelů pro spalování mrtvol: Oni hledí násilným ničením lidského těla, byť i nepřímou, lidu namluviti, že jsme prach, pouze prach, a nic více; hledí člověka připravit o víru, že, i když tělo zemře, žije dále duše, a že ta duše jedenkrát v den soudný se vzkříšeným tělem opět se spojí k životu věčnému, jak to vyznáváme slovy: „Věřím v těla vzkříšení.“ A toť je hlavní důvod, proč Církev proti spalování mrtvol se staví a je jako kletý zlovyk zavrhuje. Proto ona těm, kteří si sami přáli, aby po smrti byli spáleni, křesťanský pohřeb zakazuje, a pouze tehdy, když si zesnulý spálení výslovně doporučil a tedy za to, co s ním po smrti domácí činí, nemůže, dovoluje knězi mrtvolu jeho v domě vykropiti a ji provázeti do kostela.

Drazí moji! Doufám, že jste z dnešních slov mých nabyli přesvědčení, že spalování mrtvol je nepřirozené, neuctivé a protikřesťanské. Zjistěte zůstanete věrni pochovávání mrtvol do země, jak to Hospodin již prvnímu člověku v ráji naznačil slovy: „V potu tváře jisti budeš chléb, dokud se nenavrátiš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach (tedy ne v popel!) se navrátiš (Gen. 3, 19)“; jak nám to Ježíš Kristus svým příkladem ukázal (neb se nedal spáliti, ale do

hrobu uložit); a jak to bylo obyčejem v Církvi od jejího ustanovení. Jako katolíci, až nás Pán Bůh k sobě povolá, dáme se po křesťansku pochovati do hrobu!

XXXXII.

Očistec.

Je neklamnou pravdou naší sv. víry, že na onom světě je místo, kde duše lidí, zemřelých sice ve stavu posvěcující milosti, které však spravedlnosti Boží nečinily úplně zadost, se očišťují od svých poskvrn. Místo to zove se očistec. Dokažme si dnes 1. že očistec jest; a vizme 2. co v něm duše trpí; 3. že jim z něho pomáhati můžeme; 4. že jim z něho pomáhati máme.

1. Očistec jest. — Potvrzuje nám to a) Písmo sv. — V něm na př. čteme, kterak Juda Machabějský po jedné krvavé bitvě na obranu vlasti poslal dvánácte tisíc drachen stříbra do Jerusalema, aby konány byly oběti za ty, kteří padli v boji. Sv. dějepisec pak k tomu dokládá: Svata a spasitelná jest myšlenka za mrtvé se modliti, aby hříchů svých zproštění byli (2. Mach. 12, 46). Z těchto slov plyne, že na věčnosti je místo, kde se hříchy odpouštějí. Ale kde? V nebi nikoliv, poněvadž do něho vejdou jen svatí. V pekle rovněž nikoliv, poněvadž tam není žádného vykoupení. Děje se tedy tak v místě, jemuž říkáme očistec. — Tento zcela jasný důkaz nebyl vhod protestantům, kteří, jak známo, víru v očistec zavrhlí. Vyhnouti se mu nedovedli jinak, než tím, že se jali popíratí božský původ celé knihy Machabějské. Ale pak měli ve svém ničivém díle pokračovati a odhoditi i evangelium sv. Matouše, u něhož v kapitole XII. Kristus Pán mluví o hříchu, který nebude odpuštěn ani na tomto, ani na onom světě: z čehož plyne, že jsou hříchy, které se na onom světě odpouštějí. — Ostatně nám věřícím, i kdyby těchto a nedělných dalších důkazů z Písma sv. nebylo, by pro

tuto pravdu postačilo zcela jasné svědectví sv. Otců, koncilů a ústního podání, obzvláště, když nás o ní ujišťuje

b) **Náš rozum.** — Společnost lidská se neskládá jen z velikých svatých a velikých hříšníků. Mnozí a mnozí dobří křesťané odcházejí na věčnost sice bez hříchů smrtelných, ale ne bez hříchů všedních. Kam přijdou duše jejich? Do pekla zajisté nikoliv, poněvadž jsou ve stavu milosti Boží. Do nebe tedy? Ani to ihned ne, poněvadž nejsou úplně čisté, a do něho nic poskvrněného nevejde (Apok. 21, 27). — Za hřích zaslouží člověk trest. Tento trest mu je vytrpěti, i když hřích ve svátosti pokání se sebe smyje. Je mu jej odpykati buď zde na zemi utrpením neb prostředky, které mu k tomu Církev předkládá, neb, nestane-li se tak v tomto životě, po smrti — v očištcí.

2. Co duše v očištcí trpí? — a) Trest ztráty. — Jsou odloučeny od Boha, kterého teprve na věčnosti se naučily náležitě znáti, jeho si ceniti, a po něm se svrchovanou vroucností touží. Jako železo to táhne k magnetu, dítko k matce, tak ony by rády k Bohu. Nikdo z nás nemiluje tak velice přítele, bratra, neb docela i otce, jako každá očišťující se duše miluje svého Boha. On je pro ni mnohem více než přítel, bratr a otec: Je pro ni jediným statkem, který jí ještě zbývá, ale statkem neskonalým, svrchovaným, který samojediný platí mnohem více, než všechny poklady pozemské. Kdyby získaly tento poklad, Pána Boha, měly by všechno, a veškerá jejich touha by byla ukojena. Touhou po něm přímo zmírají, ale jsou od něho vzdáleny a k němu nemohou.

Představte si dále, drazí moji, jak smutný byl stav křesťanských otroků v zajetí tureckém. Najednou mezi ně přišel řeholník a, pokud peníze stačily, několik jich vykoupil. Suďte, jak bylo těm, kterým v otroctví bylo dále zůstatí, když je viděli odcházeti na svobodu. Podobně duše v očištcí každý den, každou hodinu, každou minutu vidí, kterak z jejich vězení vychází některá duše očištěná a, plna jsouc jásotu, vzlétá do své pravé vlasti. A ostatní jí přešťastné nemohou ná-

sledovati, jim je ještě zůstatí v jejich žaláři tak dlouho, dokud jejich dluh u Boha nebude splacen do posledního haléře. Oh, jaký žal, jaký bol!

b) Trest bolesti. — Má se všeobecně za to, ač to není článkem víry, že v očištcí se trpí ohněm, jako v pekle. Nade vši pochybnost však je jisto, že se v očištcí trpí, neb právě k tomu byl od Boha stvořen. A trpí se tam děsně: více než kdy trpěl nejnešťastnější smrtelník na této zemi; více než kterýkoli mrtvý ve svém zápase smrtelném; více než trpěli největší mučedníci. Než duše tam trpí odevzdaně a klidně: Ve svém bolu neustávají Boha chváliti a jemu děkovati, že, jako dobrý lékař, jim dává trpěti k jejich dobru. Vědí dobře, že tak činí, aby je očistil od jejich poskvrn, učinil je krásnými a hodnými toho, by je mohl připustiti k sobě a přivinouti na svá prsa.

3. Můžeme jim pomáhati — a to, jak nás víra učí a) Modlitbou, obzvláště pak obětováním za ně nejdražší oběti mše sv., neb aspoň zbožnou přítomností při ní.

b) Svými dobrými skutky: Almužnou, postem, utrpením, když je snášíme a obětujeme Bohu tak, abychom jim přispěli na pomoc.

c) Získáváním pro ně odpustků, jež jsou nevyčerpatelným pokladem zásluh Pána Ježíše, Marie Panny a svatých, a z něhož nám Církev sv. dovoluje bráti, jen když vykonáme některé předepsané skutky. A tyto skutky budou zvláště účinné, budeme-li je konati ve stavu posvěcující milosti Boží.

4. Máme jim pomáhati. — a) Vzhledem k nim. — Či kdo jsou ony duše? Jsou to snad naši rodiče, přátelé, dobrodinci, jež jsme kdysi tak velice milovali, jimž jsme tak mnoho slibovali, jimž máme býti vděční za mnoho dobrého, jež nám prokázali. Jsou to snad duše, které trpí i naší vinou, poněvadž ve své lásce k nám si někdy obtížily svědomí své, neb že jsme byli příčinou jejich poklesků. Jsou to snad duše, k nimž jsme se nechovali vždy tak, jak jsme byli povinni; a vzpomínka na to třebas až dosud nás plní výčitkami svědomí. Jsou to konečně vesměs duše na-

ších bližních, duše neskonale trpící, duše potřebující naší pomocné ruky, aby co nejdříve vyšly ze svého krutého žaláře. A kterak bychom jim ji neměli podati? Vděčnost, spravedlnost, soucitné srdce nás k tomu zavazují.

b) Vzhledem k sobě. — Víra v očištěc je jednou z nejútěchuplnějších pravd našeho sv. náboženství. Srdce lidské jí má nutně zapotřebí. Pamatováním na ubohé zemřelé mírní se bol nad jejich ztrátou, vlévá se balsám útěchy do srdcí sklíčených pozůstalých. Důkazem toho je veškeré lidstvo, které za všech dob a na všech místech mělo v obyčeji pamatovati na duše zesnulých a jim jaksi pomáhati. Pravda, dalo se tak způsobem různým, mnohdy prazvláštním a nám se nezamlouvajícím, v podstatě však nikdy ne zavržení hodným. Sami protestanté, kteří se víry v očištěc zřekli, počínají cítiti, jak velice pochybili. Připravili se o blaho, které pocítujeme, když duším v očištěci pomáháme, ale zároveň i o jejich vděk, neb ony

5. Se nám o d m ě n í. a) Činí tak třebaš již nyní, že u Boha o pomoc ve vezdejších potřebách našich orodují.

b) Obzvláště pak tak budou činiti, sotvaže vyjdou z očištěce, v nebesích tím, že nás budou chrániti v životě pozemském, že nám budou nápomocny, abychom dobře zemřeli, že nás budou pamětlivy, až třebaš opět my budeme úpěti v očištěci.

Pamatujme tedy na ně: ale nejen tak, jak činí svět, způsobem nicotným a neužitečným: jako na př. hudbou, drahými květinami, nádhernými pomníky, přehnanými chvalořečmi, světskou slávou, ale obzvláště těmi prostředky, které nám doporučí Církev: modlitbou, mší sv., dobrými skutky a odpustky.

Těla vzkříšení.

Všem nám, drazí moji, uloženo jest jednou zemřítí. Těla naše zpráchnivějí, promění se v prach a popel... Ale ne navždy! Přijde den, kdy Bůh je vzkřísí k životu novému, životu věčnému. Pravdu tuto vyznáváme, když se modlíme: Věřím v těla vzkříšení. Než žádný článek sv. víry naší neměl a nemá tolik nepřátel a pochybovačů, jako právě tento. Nebude tedy žádnou zbytečností, když si ho dnes zvolíme za předmět své nestranné a zbožné úvahy.

1. Tolik nám potvrzuje již sám rozum náš, že je nutno, abychom vstali z mrtvých, t. j. abychom znova přioděni byli tím tělem, které nyní máme.

a) Pozorujte přírodu. Nevidíte v ní všude smrt a zmrtvýchvstání? Símě, vhozené do země, práchniví a zmírá, ale počkejte chvíli, brzo je uvidíte slavit vzkříšení, kterak z něho povstává bylina, rostlina, strom. Vizte strom, tyčící se do výše ve vaší zahradě: Je plný plodnosti v létě, na podzim stárne a umírá v zimě. Že umírá? Oh, neprolévejte žádných slz nad jeho smrtí, přijde jaro a s ním i zmrtvýchvstání pro váš strom: Bude opět pln života, zeleně a květů. Vizte bource hedbávnicka, jenž přede a tká své tkanivo, do něhož se zaobaluje jako do hrobu. Když si ho v něm představíte beze vzduchu, beze světla, bez potravy, pokládáte ho za mrtvolu. Ale počkejte jen nějaký týden, on prolomí svůj zámotek a vyjde z něho jako rozkošný motýl; ejhle zmrtvýchvstání! A nevychází zrána slunce, jež jste viděli navečer zapadat do oceánu? Neobnovují se roční počasí? V přírodě vše zaniká, ale vše znova ožívuje. A pouze člověk, král přírody, pouze my že bychom měli zemřítí, abychom se neprobudili k novému životu nikdy?

b) Duše naše, jak víte, bude jednou buď věčně odměněna v nebi, buď věčně potrestána v pekle. A zač? Odměněna bude za skutky dobré, potrestána za skutky zlé, jež v tomto životě konala. A konala duše

tyto dobré neb zlé skutky sama? Nikoliv. Tělo jí při tom pomáhalo. Když se na příklad modlíte, tu ovšem duše na Boha myslí, jej vzývá, ale ústa, ruce, kolena při tom spolupůsobí. Přejde naopak den sváteční; duše dobře ví, že je třeba jíti do chrámu Páně. Chtěla by to učiniti, ale že se tak nejednou nestane, kdo tím bývá vinen? Mnohdy pohodlné tělo. A když tomu tak, rozhodně i tělo zasluhuje, aby s duší mělo podíl na odplatě neb trestu. Když celý člověk, tělo i duše, činil dobré, má také celý býti odměněn; když celý činil zlé, celý má býti potrestán. Tolik žádá nám vrozený cit pro spravedlnost. Má-li však tělo býti odměněno neb potrestáno, musí dříve býti vzkříšeno. A to že by nejvyšší spravedlivý Bůh učiniti opomenul?

2. Že pak tento hlas rozumu našeho není žádný klam, potvrzuje nám výslovné zaslíbení Ježíše Krista. On v evangeliu o zmrtvýchvstání nejednou mluví. Tak na příklad dí: „Přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení k soudu (Jan 5, 28).“ — „Jest vůle Otce mého, aby každý... měl život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední (Jan 6, 40).“ — Podobně zcela jasně o zmrtvýchvstání mluví sv. apoštol Pavel: „Hle tajemství pravím vám: trouba zazní, a mrtví vstanou neporušitelní (1 Kor. 15, 51).“

Tento veledůležitý článek našeho sv. náboženství neochvějně vyznávala veškerá Církev již od dob apoštolských. Učenci o něm pojednávali a jej hájili ve svých výtečných spisech. Nepřišel bych takřka ke konci, kdybych je měl vypočítávati. Proto pouze pravím, že toto jejich jednohlasné ústní podání shrnuje IV. koncil Lateránský v tato slova: „Všichni lidé vstanou z mrtvých se svými vlastními těly.“

3. Než někdo mi tu namítne: a) Kterak je vzkříšení možné? Kterak je možno, abych po sto, tisících a milionech století opět na sebe vzal toto tělo, kterého již nebude? — Je sice pravda, odpovídám, že tělo naše ve hrobě brzy podléhá rozkladu takovému, že po sobě neponechává takřka ani stopy. Než tento roz-

klad není žádným zničením. Je to pouze návrat tělesných součástí tam, odkud byly vzaty. Mrtvé tělo se zponenáhla rozlučuje v kyslíčnik uhličitý, sírovodík, čpavek, dusík, jež se navracejí do velikého skladiště přírody. Ale kdo má sebrati tyto prvky, spojit je dohromady, utvořit z nich znova tělo lidské? Má tak učiniti tělo samo? Či snad duše? Nikoliv. Je to Bůh. A Bůh, jenž stvořil naše tělo z ničeho, jenž z ničeho vyvodil všechny divy ve vesmíru, ten že by nedovedl shledati všecky tyto prvky, je spojit dohromady a jednoho dne z nich utvořit člověka znova, uskutečnit těla vzkříšení? Kdo učinil více, že by nemohl učiniti méně?

Ostatně, aby těla naše vstala z mrtvých, není nikterak nutno, aby při tom měla své dřívější chemické součástky. Vždyť tělo, které nyní máme každého dne umírá a z mrtvých vstává! Nyní nemáme ve svých žilách té krve, ve svých svalech toho masa, které jsme měli před deseti lety, a za deset dalších let tomu bude znova tak. Staré součástky se z našeho těla potem a jinak vyměšují a jsou zpracováním pokrmu nahrazovány novými. A přece nynější naše tělo je totéž, které jsme měli již v útrokách mateřských. Proto jen žádný strach, že by bylo vzkříšení z mrtvých nemožné! Víra naše nám nevelí věriti, že máme vstáti z mrtvých s týmiž chemickými součástkami, které jsme měli během života neb v hodině smrti. Stačí, jen když to budeme opět my!

b) Kdyby člověk měl býti znova přioděn tělem, které kdysi měl, byl by opět sklíčen svými tělesnými vadami, které ho trápí nyní na zemi! — Oh ne, odpovídám, při vzkříšení sice obdrží opět tělo své, ale ode všech vad očištěné. Na místo každého nedostatku, každé vady, nastoupí přiměřená dokonalost. Tu, jak nás ujišťuje sv. Pavel, toto smrtelné tělo obleče nesmrtelnost; porušitelné obleče neporušitelnost; znetvořené bude přioděno světlem a krásou božskou; ospalé a tíživé bude přeměněno v tělo duchové, že rychlostí myšlenky poletí do největších vzdáleností, aniž by se mu byly s to postavit do cesty nějaké překážky.

4. Ne těla vzkříšení není žádným snem, ale stane se skutkem! Přejde doba, kdy naše tělo v prach rozpadlé a třebas v kraj světa rozmetené na rozkaz Boží se opět spojí a ožive tak, že neužije smrti již nikdy. Nechť si nevěrci, kteří se tohoto vzkříšení mají co bát, říkají co chtějí! My však víme, že příroda, svědomí, Kristus sám, se nemohou mýlit, nemohou lhát. Neznáme sice chvíle, kdy se tak stane, ale že přijde, je tak jisto, jako je jisto, že vidíme slunce. Přejde den, kdy na zaznění trouby v prach rozpadlé kosti naše se sloučí dohromady, tělem se obléknou a předstoupí před obecný soud Boží. A na tom výrok, pronesený věčným Soudcem, rozhodne nad osudem jednoho každého z nás. Oh, jaká radost to bude pro vyvolené, až uhlídají, že to, v co na zemi věřili, se stává skutkem, kterak touha jejich pozemská po vzkříšení se naplňuje, kterak jejich pozemské bolesti, námahy, odříkání, se jim proměňují v korunu blaha a slávy nevýslovné a nekonečné! Jakou útěchou bude pro nás, když dojdeme tak veliké slávy! Nyní lpíme na této zemi, tak velice pláceme, když se před námi otevře hrob, aby některou osobu nám drahou — manželku, přítele, bratra, otce neb matku — pohltit a nám oderval, ale potěšme se! Onen hrob na rozkaz Boží jednoho dne se opět otevře, a my tyto bytosti drahé znova uhlídáme a obejmeme. A budou to skutečně a úplně ony! Užijme je, ne již zesláblé, ne již plné tělesných vad, sténající na lůžku smrtelném, ale usměvavé, mladistvé, plné života a síly, mnohem krásnější a šťastnější, než kdysi byly.

Vstaneme z mrtvých i my! Máme-li však vstáti oslaveni, je třeba, abychom se řídili slovy Písma: Pakli duchem skutky těla mrtviti budete, živi budete (Řím. 8, 13). Proto kroťme své tělesné a hříšné náruživosti, usilujme o to, aby naše tělo sloužilo duši jako své velitelce! A pak nechť přijdou nemoci, stáří, a znetvoří je! Nechť přijde i smrt, aby nám je uloupila! Však Bůh svou dobou nám je opět navrátí mnohem krásnější a oslavenější, než jsme je měli zde na zemi!

Nebe.

Žijeme na této zemi a lopotíme se na ní. A co nám k tomuto lopocení dodává síly? Je to naděje v lepší budoucnost. Ta to je, která je vzpruhou dělníkovi v jeho boji o život, nemocnému v jeho bolestech, učenci při jeho badání. A tato lepší budoucnost? Plynou dny, měsíce, léta, ba již smrt se hotoví přetrhnouti nit života našeho — a ona nepřichází. Byla tedy pouhým snem, toliko klamnou vidinou? Ne, ona dojde zcela jistě svého splnění, jen když si toho zasloužíme, jednou v nebesích. Než

1. Je nějaké nebe? — Není pouhou bajkou, vymyšlenou od kněží? Oh nikoliv! Že je nebe, nemohli světu namluviti kněží, poněvadž mu to pověděl

a) sám Bůh. — Nenajdete ani jediné pravdy, která by byla v našich svatých knihách prohlášena s větší určitostí, nad nebe. „Jdu do nebe“, praví Pán náš v předvečer svého utrpení apoštolům, abych vám v něm připravil místo (Jan 14, 2). Ještě dnes, tak slibuje lotru, pnicimu po pravici jeho na kříži, budeš se mnou v ráji (Luk. 23, 43). Pojdte, tak bude řečeno vyvoleným, a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa (Mat. 25, 34). — Jest tedy nebe, tolik nám dokazuje zcela jasně zjevení.

b) Rovněž tak činí i naše srdce. — Všichni toužíme po štěstí, a štěstí, aspoň úplného, na tomto světě není. Jděte jen a ptejte se koho chcete: Jsi šťasten, v pravdě šťasten? Koho najdete, jenž by vám po důkladném prozkoumání svého nitra odpověděl: Ano, jsem úplně šťasten? Myslím, že nikoho. Ale kdyby i ano, jak dlouho jim slunko tohoto domnělého štěstí bude svítiti? Sotva nějakou hodinu. Či nevidíte, kterak smrt bez únavy kosí životy lidské a činí té trošce štěstí, již na zemi naléztí lze, konec? Kdežto člověk cítí v sobě touhu po štěstí trvalém, věčném. Touto touhu vložil do srdce jeho sám Bůh. Lze připustiti,

táží se tu, aby Bůh vkládal do srdce našeho něco, co by nedošlo vyplnění nikdy? Nebylo by rouháním něčeho takového se o něm domýšlet? Ne, Bůh tuto vrozenou touhu rozhodně splní. A nečiní-li tak na zemi, učiní tak zcela jistě na věčnosti — v nebi. — Pomíjím mlčením četné důkazy další, které by pro tuto pravdu bylo lze uvést, a kladu otázku:

2. Kde jest nebe? — Nebem rozumíme místo, kde vyvolení požívají věčné blaženosti. Místo toto se nalézá tam, kde dlí Bůh viditelným způsobem. Poněvadž pak Bůh je všude, a všude se může dáti viděti, může také nebe býti všude. Není ho tedy třeba hledati ani nahoře, ani dole: může býti kdekoliv. Je však velice pravdě podobno, že Bůh se zjevuje vyvoleným, shromážděným na místě jednom. Ale kde to je, Bůh neřekl, a nikdo to nemůže věděti.

3. Co jest nebe? — a) Není v něm žádné žalosti. — Kdybychom mohli odstraniti se světa nesčetná a převeliká neštěstí a pohromy, které jej zaplavují: odstraniti přimrazky, krupobití a všelike nepohody, ničící naše osení; zemětřesení, požáry, povodně, které nás občas plní hořem; nemocí všeho druhu: nemoci těžké, odporné, nakažlivé; hlad, mor, války, krádeže, vraždy; protivenství, pomluvy, spory, pronásledování, nespravedlnosti... nebyl by to blažený život? Zde na zemi to možno není. Ale toto vše a mnohem více nás očekává v nebesích. Tam vyvolení nebudou lačněti, ani žízni (Apok. 7, 16); tam setře Bůh všelikou slzu s očíh jejich; ani bolesti nebude již, nebo první věci pomínuly (Apoc. 21, 4).

b) Je v něm samá radost — a to radost tak velká, že jí ani vysloviti nelze: Čeho oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteří jej milují (1 Kor. 2, 9). Nám ubohým pozemšťanům je možno pouze něco z něho nastíniti. Budeme v něm

Viděti Boha — ve vsí jeho slávě a velebnosti. Jednoho dne dleli tři chudí rybáři galilejští na vrcholu

hory Tábor. Božský Mistr jejich se tam před nimi proměnil. Obličej jeho byl skvělejší nad slunce; zvláště jas vyzařoval z celé jeho osoby; ani jeho šat nebyl vyňat z této slávy: byl bělejší a lesklejší nad sněh. Světlý oblak zahaloval svatý pahorek, a dvě tajemné osoby důvěrně rozmlouvaly s Ježíšem. Apoštolové na to u vytržení patřili, a srdce jejich při tom přetékało radostí tak neskonalou, že volali: Dobře jest nám zde býti (Mat. 17, 4). A přece, co viděli, nebyl než záblesk, pouhý paprsek velebnosti Boží! Kterak tedy teprve bude duším vyvoleným, až spatří ono božské Slunce samo, v plném jeho jasů, tváří v tvář?

Milovati Boha. — K lásce je stvořeno srdce lidské. My zde na zemi sice tuto lásku jeho věnujeme věcem pozemským, ale co nakonec vidíme? Pravdivost slov sv. Augustina: Nepokojné jest srdce lidské, dokud nespočine v tobě, ó Bože! Než v nebi? Tam budeme milovati Boha láskou pravou, láskou nejněžnější a nejvroucnější. Budeme jej milovati, aniž bychom kdy při tom pocítili nějakou nechť neb znávení. Čím více budeme Boha milovati, tím větší bude v srdci této lásky žár. V něm nalézati budeme stále nevyčerpatelné zásoby půvabů a krásy; budeme celí opojeni láskou.

Míti Boha. — Když položíte železo do ohně, spojí se s ním oheň tak úzce, že je celé pronikne. Železo sice nepřestane býti železem, ale stane se celé ohnivým a jako oheň krásným. Podobně i nás žár lásky k Bohu spojí s ním tak, že se mu staneme podobnými, že budeme přetvořeni v obraz slávy jeho (2 Kor. 3, 18), že se s ním staneme jedno a totéž, jako Kristus Pán a Otec jedno jsou (Jan 17, 11). Ač zůstaneme lidmi, přece budeme krásou Boží celí proniknuti, že budeme i my svatými, velebnými, blaženými, podobně jako Bůh.

4. Jak dlouho potrvá tato blaženost? — Vrcholem jejím je, že nebude mít nikdy konce. Odměna svatých v nebi potrvá stále; potrvá, dokud Bůh bude Bohem. Až v nebesích stráví tolik milionů let, co minut, co vteřin uplynulo od počátku světa,

nebude to ničím jiným, než pouhým počátkem jejich blaženosti: Tak vždycky budeme s Pánem (1 Thes. 4, 16). Proto nazývá Církev katolická tuto blaženost životem věčným: Věřím... v život věčný.

5. Proto, drazí moji, vzhůru srdce! Tam v nebi je naše pravá vlast, tam nás očekává štěstí a blaho opravdové. Či snad chcete hledati nebe zde na zemi? Oh, nenajdete ho! Země byla a zůstane vždy slzavým údolím. Ráj pozemský jsme ztratili, a nový nám uchystal Bůh jen na věčnosti. Abychom však do něho došli, řiďte se ve všech okolnostech života svého slovy sv. Aloise Gonzagy: Co je to u porovnání s věčností? Když touha po rozkoších pozemských na nás dolehne a bude nás sváděti ke hříchu, volejme: Co je to u porovnání s věčností? V bojích mezi zlými náruživostmi a povinnostmi, když nám tu bude třeba přenéstí nějakou oběť, abychom neznásilnili hlasu svého svědomí, volejme opět: Co je to u porovnání s věčností? Když neštěstí nás navštíví, bolest nás napájetí bude žlučí, žal sklíčí mysl naši, tu teprve pamatujme: Co je to u porovnání s věčností? Tak zvítězíme v bojích proti zlu, pohrdneme kouzlem rozkoší a klamných radostí světských, sneseme protivenství, podvolíme se největším obětem, poněvadž nás bude sílití naděje na nebe, kde nebude žádné žalosti, ale samá radost, kde budeme viděti, milovati, míti Boha po všechny věky věkův.

XXXXV.

Peklo.

Království nebeské, pravil Ježíš Kristus, je podobno králi, jenž vystrojil svatbu synu svému a poslal služebníky své, aby povolali pozvané. Ale ti nechtěli přijíti. A tu král služebníkům nařídil, aby šli na rozcestí a pozvali na svatbu všechny, kteří půjdou kolem. Stalo se tak. Když místnost byla naplněna hodovníky, vstoupil mezi ně král a uzřel mezi nimi člověka neoděného

rouchem svatebním. I řekl jemu: Příteli, kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního? On pak mlčel. I nařídil král služebníkům: Uvrzte je do temnosti vnější, tam bude pláč a skřípění zubů (Mat. 22, 14).

V tomto člověku bez roucha svatebního je zobrazena duše bez milosti posvěcující, kterou Bůh, světlo pravé, odsoudí do temností pekelných, do moře utrpení, z něhož nevyjde na věky. — Při slově peklo nejdny jímá strach. Ale jiní pro ně mají jenom nevěrecký úsměšek: Co, peklo? Je pouhým strašákem, vymyšleným na ovládnutí lidského svědomí. Odpovězme si dnes na tuto námitku moderní nevěry, abychom, utvrzení jsouce ve víře v peklo, se snažili uniknouti jeho věčným trestům.

1. Všeobecný souhlas národů o nějaké věci byl vždy pokládán za důkaz o její pravdivosti. Je totiž takřka nemožno, aby se v ní klamali všichni. Nuže: víru v peklo, více méně znetvořenou, nalézáme u národů všech: Všichni věřili a věří v tresty věčné, které očekávají hříšníky po smrti. Plato na př. vypravuje o všeobecném přesvědčení svých vrstevníků, že lidé špatní jsou vrháni do Tartaru, odkud nevyjdou nikdy. Virgilius, rovněž pohanský spisovatel, potvrzuje, kterak římský národ za jeho doby věřil, že lidé špatní spravedlivým rozsudkem božstva jsou odsuzováni do pekla, kde je trápí neuhasitelná žízeň. Téže víry byli a jsou i nyní plni národové barbarští: -- „Poděsil jsi nás svým příchodem,“ pravil starý pohanský pohlavár Křištofu Kolumbovi při jeho vstupu na půdu americkou; „ale pamatuj, že jsou dvě cesty pro duši při jejím vykročení z tohoto života: Jedna vede k Velikému Duchu, a po té krácejí ti, kteří přinesli mír svým bratřím; druhá vede do pekla: Po té pak se ubírají ti, kteří jim přinesli válku a prolévání krve.“ — Ostatně nač šířiti slova? Toto všeobecné přesvědčení o jsoucnosti pekla u všech národů jsou nuceni uznati i nevěrci. A jak je vysvětlí, když by nemělo býti pravdivé? Snad pohanskými pověrami? Není to nikterak možno!

Ale vyhovme jim a dejme tomu, že ano. Nestačí, že máme na své straně zjevení, učiněné Bohem samým národu Israelskému? Víra v jsoucnost pekla je u něho pevná jako skála. V Písmě sv. o ní čteme přes tu chvíli. Tak na př. u Mojžíše Bůh hrozí: — Oheň zapálen jest v prchlivosti mé, a hořeti bude až do pekla nejhlubšího (Deut. 32, 22). Job pak ujišťuje, že odkryté jest peklo před očima Božíma, a místo zahynutí nemůže se utajiti před jeho světlem (Job 26, 6). A Isaiáš dí: — Neuhasne oheň hříšníků, neumře červ jejich (66, 24).

Jsoucnost pekla potvrzuje dále sám Syn Boží, Ježíš Kristus. Jak často o něm mluví ve sv. evangeliu! Když na př. líčí poslední soud, praví zcela jasně, že spravedliví půjdou do života věčného, kdežto hříšníci do ohně věčného, připraveného ďáblu a andělům jeho (Mat. 25, 46). Jinde pak ujišťuje, že na některé hříchy je připraveno jako trest věčné peklo.

A nepotvrzuje nám tutéž pravdu i sám rozum náš? Ohlédněme se jen kolem sebe, ó drazí, a pak odpovíme: Je snad na tomto světě ctnost odměňována tak, jak si zaslouží, a nepravost trestána, jak připatří? Co je lidí spravedlivých, jichžto údělem je stálá bída a utrpení! A co naopak lidí špatných se jen veselí a hýří, hřích na hřích kupí! A neměla by jejich provinění dojíti zaslouženého trestu? Kde by tu zůstala spravedlnost Boží? Řeknete snad, že nepravost je trestána peklem již v tomto životě pozemském, a tímto peklem že jsou výčitky svědomí, drásající hříšníku srdce? Provinění, odpovídám, musí stihnouti trest přiměřený, a takovým výčitky svědomí nikdy nejsou. U nejedněch zlosynů jsou tyto výčitky příliš malé! A pak, když si člověk na nepravost již navykne, čím častěji ji páchá, tím více se jeho svědomí otupuje. A přece, je-li Bůh, a je-li spravedlivý — jako že jest! — pak také je peklo. „Je nutno“, děl filosof Rousseau, „aby dobro a zlo byly souzeny na onom světě.“

Po takovýchto důkazech táži se vás, ó nevěrci: — Chcete ještě tvrditi, že peklo je pouhým strašákem?

Jak jste pošetilí! Tato pravda převyšuje lidský rozum, a proto jí lidé nemohli vynalézt. Ostatně představte si toho člověka, který by ji začal první světu hlásati. Rozum, neosvícený věrou, by se takovému tvrzení vysmál jako věci nemožné. Náruživosti a předsudky by se proti tomuto vynálezu vzbouřily a nepříjemného hlasatele pekla ukamenovaly. Když však přece všichni národové v tuto pravdu věřili, je to důkazem, že samým Stvořitelem byla do lidského rozumu vložena, vryta do jeho svědomí tak hluboce, že se nikomu nepodařilo jí z něho vyhladiti a přivést v zapomenutí. Posmívejte se jen peklu, ó bezbožní, vynasnažujte se v potu tváří svých dokázati, že peklo je pouhým vynálezem kněží, ono s jeho věčnými tresty vám bude stále tkviti na mysli a děsiti vaše svědomí! Jeden žák Voltairův svému mistru oznámil, že našel neklamný důkaz o tom, že žádného pekla není. Voltaire však se tomu usmál a děl: „Jak jste šťasten! Já k takovému vynálezu mám ještě daleko.“

2. Ale proč se dosud z pekla nikdo nevrátil? — Dejme tomu, že by Bůh dovolil, aby se někdo z věčnosti navrátil zpět na tuto zemi, ustala by tu již všechna pochybnost o této pravdě? Oh, moderní kritika, která se ze zásady staví proti všemu nadpřirozenému, která se odváží popírati i nejzjevnější zázraky z evangelia, ta by nehleděla vážně ani na takovou událost! Vzpomeňme si jen, co Abraham odpověděl bohatci, pohřbenému v pekle, když ho žádal, aby poslal Lazara upozornit jeho prostopášné bratry na nešťastný osud, který je na věčnosti očekává: — Ani, byť kdo z mrtvých vstal, mu neuvěří (Luk. 16, 31). Ostatně, že se dosud nikdo z pekla nezjevil? Oh, působil Bůh během století i takovéto zázraky! Stalo se tak na příklad v Paříži, kde mrtvý Dr. Diokres veřejně v kostele ohlásil, že byl Bohem odsouzen do pekla. Budiž tu vzpomenu dvou zavržených, kteří se v kotouči plamenů zjeví ctihodnému Mikuláši z Rochu, muži to, jenž před tím žil život pohoršlivý, ale tímto viděním byl zastrašen tak, že ihned se obrátil. Sv. Bruno, zakladatel řádu kartusiánského,

se rovněž odhodlal opustiti svět následkem zjevení se mu zavrženého do pekla při vykonávání pohřebních obřadů v kostele. Roku 1812 si v Moskvě dva ruští generálové dali slovo, že ten, kdo první z nich zemře a přijde do pekla, se vrátí druhého o tom zpravit. Ten, jenž tento návrh dal, byl zanedlouho potom na bojišti smrtelně raněn. I zjevil se svému druhu a mu děl: Peklo je, a já jsem v něm! Pak zmizel. A generál byl tímto zjevem a těmito slovy poděšen tak, že sešlel.

Nuže, ó nevěrci, jaké jasnější a pádnější důkazy pro jsoucnost pekla ještě chcete?

3. Ale jak připustiti, že hřích, který trvá pouhý okamžik, má býti trestán po celou věčnost? — Tu však suďte: Urazíte podřízeného — je to provinění; urazíte sobě rovného — je to provinění větší; urazíte hlavu státu — a je to provinění opět mnohem větší. A čím větší provinění, tím větší trest zaslouží. Než Bůh převyšuje všechny mocnáře právě o tolik, oč nebe zemi. Je to bytost nekonečná, velebnost neskonalá, a proto hřích, urážka tohoto Boha, je proviněním neskonalým a nekonečným. Zaslouží si tedy také trest přiměřený, trest věčný.

Ostatně vizte spravedlnost lidskou: I ona často trestá zločin, spáchaný v okamžiku, trestem, trvajícím po dlouhá léta, ba po celý život. A tak i lidé uznávají, že trest má býti přiměřen velikosti provinění, a že není nikterak třeba se ohlížeti na dobu, za kterou bylo spácháno.

Nesmíme pak dále zapomínati, že odpuštění se strany Boží předpokládá lítost se strany hříšnickovy. A my můžeme litovati hříchů svých pouze na tomto světě; na onom již nikoliv. Jaký kdo umře, takovým zůstane po celou věčnost. Proto hříšník, jenž zemře ve stavu vzpoury proti Bohu, zůstane v tomto stavu vždycky. Kterak tu však můžete chtíti, aby mu Bůh odpustil? Kde by zůstala jeho svatost, jeho moc? Jak lehce by mu tu zavržený mohl říci: Vidiš, Pane, kdo povolil? Já ne, ale ty!

Konečně Bůh chce, aby tresty v pekle byly věčné. On v evangeliu praví výslovně: — Odejďte ode

mne, zlořečení do ohně věčného (Mat. 25, 41), do pekla, kdež oheň neuhasne (Mar. 9, 47). A kde Bůh, moudrost sama, mluvil, tam je třeba skloniti hlavu a zvolati: Ano, tak tomu jest!

4. Marné tedy všechny námitky: Peklo jest! Jest-liže pak je někteří popírají, jací lidé to jsou? Jsou to snad dobří, upřímní a ctnostní křesťané? Oh, nikoliv! Jsou to jinoši, oddaní nepravostem; lichváři, tučníci z krve chudých; lakomci, žijící toliko proto, aby hromadili bohatství; zloději, kteří se nikdy nerozhodnou navrátiti cizí majetek; pomstychtivci, kteří se neodhodlají nikdy odložit nenávist, již srdce jejich plane. Oni vědí zcela dobře, že je na věčnosti očekává osud praneštný, a co tu činí? Jednají as tak, jako bázlivec, jenž je nucen za tmavé noci konati nějakou cestu. On si z plna hrdla zpívá, jen aby si dodal odvahy... Podobně také tito lidé: Aby se ve svém hříšném životě upokojili, hledí namluviti sobě i jiným, že není pekla.

Politujme jich! Byla by marná námaha chtíti je přesvědčiti. Sami však pamatujme: Je peklo! a aspoň od nynějška se vynasnažme, abychom do něho nepřišli.



O B S A H

Předmluva	3
I. Apoštolské vyznání víry	5
II. Věřím	9
III. Věřím v Boha	13
IV. Kdo jest Bůh!	17
V. Bůh je věčný	20
VI. Bůh je všudypřítomný	24
VII. Bůh je vševědoucí	27
VIII. Bůh je všemohoucí	30
IX. Bůh jest nejvyšš spravedlivý	34
X. Bůh je nejvyšš dobrotivý	38
XI. Bůh je nejvyšš shovívavý	41
XII. Nejsvětější Trojice Boží	45
XIII. Bůh, stvořitel nebe i země	49
XIV. K čemu stvořil Bůh svět?	53
XV. Prozřetelnost Boží	56
XVI. Andělé	60
XVII. Andělé strážní	63
XVIII. Původ člověka	67
XIX. Duše lidská	71
XX. Hřích dědičný	75
XXI. Vtělení	79
XXII. Ježíš Kristus jest Bůh	82
XXIII. Utrpení Páně	86
XXIV. Z mrtvých vstání Páně	90
XXV. Nanebevstoupení Páně	96
XXVI. Soud soukromý	100
XXVII. Soud obecný	104
XXVIII. Duch svatý	107
XXIX. Božský původ církve	112
XXX. Církev jedna	115
XXXI. Církev: Svatá	119
XXXII. Církev: Katolická	123
XXXIII. Církev: Apoštolská	126
XXXIV. Žijeme ještě v pravé církvi Kristově	130
XXXV. Neomylnost papeže	133
XXXVI. Lži o papeži	138
XXXVII. Církev katolická je samospasitelná	141
XXXVIII. Svatých obcování	145
XXXIX. Odpuštění hříchů	149
XXXX. Smrt	154
XXXXI. Spalování mrtvol	158
XXXXII. Očistec	162
XXXXIII. Těla vzkříšení	166
XXXXIV. Nebe	170
XXXXV. Peklo	173